



V svetel spomin...



Foto JMP

Foto Bumbaca

Slovesnosti ob 70-letnici smrti Lojzeta Bratuža

Tiho, neustavljivo minevanje časa, ki ob svojem vztrajnem pretakanju neusmiljeno briše za seboj sledi in tudi zemeljsko bivanje človeka, ni moglo in ne more zamegliti in zasenčiti obraza ter celovite podobe blagega skladatelja, zborovodje in organista Lojzeta Bratuža, ki mu je zibelka stekla v Gorici 17. februarja 1902 in mu je kruta roka črnosrajčnih morilcev 27. decembra 1936, v Podgori, v blagoslovljenem božičnem času, nasilno, z ogabno brzgo zastrupila krhke telesne sokove, da se je njegova življenjska nit pretrgala v najlepših ustvarjalnih letih, prav na predvečer njegovega petintridesetega rojstnega dne, 16. februarja 1937. Da je na Primorskem spomin na tega plemenitega glasbenika, ki je vse svoje delo opravljal iz ljubezni do svojega, tedaj hudo tlačenega naroda, in seveda Bogu v čast, še zmeraj živo prisoten v zavesti njegovih redkih še živelih sodobnikov in ljudi srednjih let, ki so z materinim mlekom vsrkavali tudi dogodke iz tistih temnih predvojnih in vojnih dni, in da tudi mladi rod spoznava njegovo nedolžno žrtev, je dokazala prenatrpana velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v petek, 23. februarja. V njej je bila na vrsti zadnja izmed slovesnosti, ki so se tega dne pod naslovom "V svetel spomin..." zvrstile Lojzetu Bratužu na čast in so jih ob glavnem pobudniku, Svetu slovenskih organizacij, priredili Kulturni center Lojze Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov in Prosvetno društvo

Podgora ob sodelovanju s Slovensko kulturno gospodarsko zvezo. Mila podoba človeka, ki ni zmogel izustiti žal besede niti svojim mučiteljem, je na goriškem pokopališču v petek popoldne zbrala množico Slovencev iz Goriške, Tržaške in Slovenije z različnim svetovnonazorskim prepričanjem, da so se ob njegovem grobu, zaznamovanem z razpoznavno, v nebo kipečo umetnostjo Toneta Kralja, strnili v eno skupno utripajoče srce, ki je želelo pokojniku izraziti svoje globoko spoštovanje in ljubezen. S poklonom Bratužu, ki je prerasel v simbol žrtve vseh tistih neznanih slovenskih ljudi, ki so trpeli neizrekljive muke pod fašističnim terorjem, so se prisotni poklonili tudi slednjim. Delegacija SSO je položila na Bratužev grob venec s trakom slovenskih barv. Pridružil se je sedemdesetim rdečim nageljčkom, prepletenim z roženkavtom in rožmarinom, ki sta jih kot ljubeči cvetni spomin dragemu očetu podarila hči Lojzka in sin Andrej Bratuž. Spominski venček Slovenskega Cecilijinega društva je na grob postavil prof. Ivan Florjanc. Kratko, a zelo občuteno slovesnost na goriškem pokopališču je uvedel g. nadškof Dino De Antoni z molitvijo, blagoslovom in toplimi besedami tudi o zakonski ljubezni, ki naj večno družijo v polnosti Božje ljubezni ljubeči srca Lojzeta Bratuža in njegove žene, nepozabne pesnice Ljubke Šorli, ki počiva ob njem. Prof. Tomaž Pavšič, čigar iskren, srčen nagovor v celoti objavljamo na tretji strani našega tednika, je tudi v imenu Svetovnega slovenskega kongresa izrekel prisrčne misli o Lojzetu Bratužu, ki so ga tistega

davnega dne pred 70 leti pokopali kot gobavca - kot opisuje pisatelj Boris Pahor v noveli *Rože za gobavca* -, ker fašistične oblasti niso dovolile, da bi se ljudje udeležili njegovega pogreba. Kot davno tega že, pod oknom bolnišnice pri Rdeči hiši, se je slovenska pesem utrlila med pokopališkimi cipresami iz zrelih grl moškega pevskega zbora Mirko Filej, ki je z dirigentom Zdravkom Klanjščkom zapel Bratužu drago pesem, melanholično *Kraguljčki* in Foersterjevo *Večerni ave*.

S tihote Božje njive se je odpravil do Podgore spreved gostov in množice ljudi, ki so tisti dan svoj čas namenili spominu na pokončnega narodnjaka. Tam, na ul. IV. novembra, na hišni številki 32, nekdanjem zloglasnem sedežu fascija, kjer so črnosrajčniki prisilili, da je Bratuž spil smrtonosni zvarek, je bilo odkritje dvojezične spominske plošče, ki jo je v opomin na ta nečloveški dogodek ob 70. obletnici smrti Lojzeta Bratuža postavilo Prosvetno društvo Podgora. Marmornato obeležje je brezplačno izdelal kamnosek Klavdij Mužina, na njem je Bratužev portret, ki ga je izrisala domačinka gospa Albina Pintar. Ploščo je odkrila lastnica hiše gospa Ivana Leskovec ob blagoslovu in priložnostni molitvi msgr. Oskarja Simčiča, ki je obsegala tudi prošnjo "daj Gospod, naj ne zmaguje hudobija". Besedo je povzel predsednik rajonskega sveta Podgora, Walter Bandelj, ki je preletel tiste strašne ure in se v imenu PD Podgora ter vseh krajanov poklonil "svetli žrtvi" ter se zahvalil vsem, ki so prispevali k uresničitvi spominske plošče. V imenu italijanske države je spregovoril prefekt Roberto De Lorenzo. Med drugim je dejal, da mu je v čast biti prisoten na tej slovesnosti v spomin na plemenitega predstavnika slovenske kulture, žrtve zlobnega nasilja, ki je pogubilo mnogo drugih kulturnikov.

Izrazil je svoje obžalovanje nad krutostjo nekdanjih oblastnikov, rekoč, da je Gorica ponosna, ker ima med svojimi rojaki take osebnosti, kot je bil Lojze Bratuž. Pesem Tožba, Filejeva priredba Bratuževih *Kraguljčkov* v izvedbi pevske skupine Akord, je sklenila odkritje plošče. Prizorišče dogajanja je nato bil Bratužev trg pred podgorsko cerkvijo, kjer so mladi recitatorji, Jurij in Damjan Klanjšček, Samuel Robazza, mali Klemen Pisk in Irena Breganti, v zamisli slednje, podali vrsto tenkočutnih stihov Ljubke Šorli in kratek, pretresljiv prizor o tistem usodnem decembrskem večeru, ko so Bratuža prijeli fašisti. Vse se je prepletalo s petjem mešanega zbora Podgora in pevske skupine Akord pod taktirko Mirka Špacapana, ki je med drugim zapel *Kozaško* uspavanko in *Kaj delajo ptički* v priredbi Lojzeta Bratuža. Zazveneli so seveda tudi *Kraguljčki*.



Svet slovenskih organizacij

Zahvala za Dan Lojzeta Bratuža

Svet slovenskih organizacij se zahvaljuje Kulturnemu centru Lojze Bratuž, Zvezi slovenske katoliške prosvete, Združenju cerkvenih pevskih zborov, Slovenskemu centru za glasbeno vzgojo Emil Komel ter Prosvetnemu društvu Podgora kot soorganizatorjem za izvedbo Dneva Lojzeta Bratuža ob 70-letnici njegove smrti. Zahvala gre vsem govornikom: pisatelju Borisu Pahorju, prof. Tomažu Pavšiču, Walterju Bandelju in pozdravu, ki ga je prinesel prefekt Roberto De Lorenzo. Posebna zahvala nadškofu Dinu De Antoniju ter vikarju msgr. Oskarju

Simčiču. Dragocen je bil delež Moškega zbora Mirko Filej pod vodstvom Zdravka Klanjšček, Mešanega zbora Podgora in pevske skupine Akord pod vodstvom Mirka Špacapana, Mešanega zbora Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja, recitatorke Sonje Mlejinik pod vodstvom Petra Simonitija iz Celja, mladih recitatorjev iz Podgore, orkestrskega sestava Emil Komel pod vodstvom Aleksandra Sluge, delež flautista Fabia Devetaka in povezovalca programa Daria Bertinazzija. Tehnična organizacija prireditve: Julijan Čaudek, Martina Brajnik, Albert Devetak. Likovna

oprema plakata in vabila Franko Žerjal. Ureditvev odra in luč David Vizintin, glasbeni trak Niko Klanjšček. Organizacija in režija programa Janez Povše. Slovenski kulturno gospodarski zvezi priznanje za sodelovanje. Ne nazadnje gre zahvala množičnemu in hvaležnemu občinstvu, ki se je z globoko pozornostjo zbralo na pokopališču, v Podgori in v Kulturnem centru Lojze Bratuž, ter številnim uglednim in cenjenim gostom in sredstvom javnega obveščanja, ki so dogodek aktivno spremljali. S priručno mislijo omenjamo Lojzko in Andreja Bratuža, ki sta priprave spremljala z naklonjenostjo in prijaznimi nasveti.

Po našem mnenju je Dan Lojzeta Bratuža dosegel svoj namen, ki je bil v obuditvi zlahtnih vrednot te enkratne osebnosti, živega simbola celotne naše narodne skupnosti in sožitja med vsemi narodi ter sploh med vsemi ljudmi.

Komentar Paradoksi

Vladna kriza v Italiji je naglo odplaknila polemike, ki sta jih sprožila Napolitanov govor ob tako imenovanem dnevu spomina in reakcija hrvaškega predsednika Mesića. Slovenski krogi se niso čutili neposredno tangirane in tako so se, na uradni kot na zgodovinsko-publicistični ravni, držali zunaj nevarnega objema polemik, ki so še enkrat dokazale, da je resnična sprava, ki bi zadovoljila obe strani, nemogoča, vsekakor pa v tem trenutku neaktualna. Potrjeno je tudi bilo, da je sprava dolgotrajen proces, ki zahteva na obeh straneh veliko dobre volje in vsaj nekaj dialektične previdnosti, povezano z dobrim poznanjem zgodovinskih dogodkov. Slovenci smo se seveda izkazali s previdnostjo, tudi v manjšinskem okviru, in zato smo v glavnem molčali, čeprav smo potihoma bili na Mesićevi strani, sicer ne vsi iz istih razlogov: eni zato, ker je Napolitano žalil Hrvate in Slovence obenem, drugi pa, ker je - ne da bi jih imenoval - vendarle odprl vprašanje odgovornosti komunistov pri množičnih pokolih. Pri tem se sam po sebi ponuja paradoks, da sta se v polemiko vpleta voditelja, vplivna predstavnik komunističnega gibanja, takega ali drugačnega, ki si je vedno

mašil oči pred zločini totalitarizma in jih dolgo zanimal. Dejstvo je, da je druga svetovna vojna ponudila komunizmu priložnost za revolucijo in da so jo partije povsod, kjer so mogle, stoodstotno izkoristile. Niso izbirale sredstev in so obračunale s svojimi nasprotniki, od tistih, ki so v samoostrbi sodelovali z okupatorjem, do tistih, ki bi lahko predstavljali kakršnokoli potencialno

vi vrtnec prizadel tudi italijansko prebivalstvo. Kot drugod in kot se dogaja pri vseh prevratih, je tudi tu prišlo do pojavov osebnega maščevanja zaradi zamer, ki so v nekaterih primerih lahko imele tudi narodnostno ozadje. Ni pošteno to zanikati in celo opravičevati. Toda današnja Italija mora imeti pred očmi svoje odgovornosti, ki si jih je kot država nakopala v času fašističnega dvajsetletja na teritoriju, ki si ga je prisvojila s prvo svetovno vojno in s katerega je s svojo raznarodovalno politiko pregnala več kot stotisoč Slovencev in Hrvatov, ostalim pa odvezla vso kulturo in preprečila razvoj. Za to ni bil kriv samo fašizem, kakor dokazuje boleča usoda Slovencev v Videmski pokrajini, ki so bili deležni sovražne politike s strani italijanske države že pol stoletja prej. Niti ne moremo pozabiti blaznih načrtov, ki so sledili italijanski zasedbi in ustanovitvi ljubljanske pokrajine. Zločini, ki jih je v imenu države (in ne režima) zagrešila italijanska vojska, so pustili neizbrisne sledove, čeprav je demokratska Italija nanje



pozabila. Nihče, niti eden od krivcev ni bil prisiljen zagovarjati se pred sodiščem, nihče ni od sedel niti ure kazni, čeprav so zmagovite sile zahtevale izročitev več kot 1800 vojnih zločincev. Stvar dobi svojo logično, ne pa tudi pravično!, razlago s povojnim političnim stanjem v Italiji in začetkom hladne vojne. Tako fojbe kot vojni zločinci, o katerih se je prva povojna leta na veliko razpravljalo, so zbledeli po prvih političnih volitvah v Italiji leta 1948, ko sta obe strani izgubili interes jih pogrevati.

Polemike, ki so sledile Napolitanovemu govoru, pa so vendarle imele do neke mere tudi pozitivne učinke, saj so tudi v italijanski publicistični spodbudile bolj trezno razmišljanje, predvsem pa spoznanje, da je sporno področje bilo naseljeno s Slovenci, Hrvati in Italijani. Kakršnakoli razdelitev in prisvojitvev teritorija je za eno ali drugo stran krivična: tako se je po prvi svetovni vojni obrnilo v korist Italije, po drugi pa v korist takratne Jugoslavije. V obeh primerih je za vojno bila odgovorna Italija, če hočemo ali ne, je eno krivico poravnala druga.

V luči Lateranskih pogodb

Država in Cerkev v Italiji

Letošnje uradno spominjanje na podpis Lateranskih pogodb o ureditvi odnosov med italijansko državo in rimskokatoliško Cerkvijo je potekalo v posebnih okoliščinah zaradi vladnega zakonskega predloga o ureditvi tako imenovanih izvenzakonskih civilnih zvez, ki trenutno močno razdvaja italijanski politični svet in cerkvene kroge. Kaže, da se večina Italijanov načelno strinja, da je potrebno na neki način urediti pravice in dolžnosti dejanskih družinskih skupnosti, ne da bi se zaradi tega spodkopali temelji tradicionalne družine, ki temelji na poroki. Različna pa so mnenja, kako dejansko to izpeljati s pravnega vidika. Prodijeva levosredinska koalicija je to vprašanje vključila v svoj volilni program in sedanja vlada je po temeljiti preučitvi vprašanja izdelala zakonski predlog, ki bo v kratkem prišel v razpravo v italijanskem parlamentu. Že nekaj tednov pa se s tem vprašanjem obširno ukvarjajo časopisi, elektronski mediji, politične stranke in razni izvedenci ter organizacije civilne družbe.

V zadevno razpravo je zavzeto posegla tudi italijanska škofovska konferenca, ki ji že vrsto let predseduje kardinal Ruini. Stališče tega zbornega organa italijanskih škofov od omenjenega vladnega predloga je odločno odklonilno, ker da spodkopava temelje zakonite družine. Zato se obrača na krščansko usmerjene poslance in senatorje, naj v parlamentu ne podprejo predlagane ureditve dejanskih civilnih zvez, vključno s istospolnih. Vlada se je tako znašla v nelagodnem položaju, vendar dosledno zagovarja svoj zakonski predlog, katerega namen je urediti dejansko stanje, ne pa na novo uvajati kako novo obliko družine. Samo formalno besedilo predloga je bilo skrbno izdelano tudi s pomočjo raznih strokovnjakov, tako da ne bi bila prizadeta tradicionalna družina.

Na omenjenem vsakoletnem

srečanju med predstavniki države in italijanske Cerkve, ki je bilo minuli teden, je predsednik Prodi imel krajši razgovor z državnim vatikanskim tajnikom kardinalom Bertonejem in predsednikom italijanske škofovske konference kardinalom Ruinijem. Predstavnika obeh strani sta pozitivno ocenila srečanje, ki je potekalo v znamenju korektnega dialoga. Glede ureditve izvenpartnerskih zvez je, po pričakovanju, vsaka stran ohranila svoje stališče.

Lateranske pogodbe iz leta 1929
Odnose med italijansko državo in Svetim sedežem oziroma Vatikanom urejajo t.i. Lateranske pogodbe, podpisane 11. februarja 1929. Imenujejo se po papeški palači Lateran zraven istoimenske bazilike v Rimu, kjer je bila slovesnost njihovega podpisa. Ko je namreč leta 1870 prišlo do političnega in ozemeljskega zedinjenja Italije, si je italijanska država enostransko priključila tudi zadnji ostanek papeške države v Laciju. Rimski papeži dolga desetletja niso priznavali tega izvršnega dejstva, ki ga zgodovinarji obravnavajo kot "rimsko vprašanje", ki je imelo tudi mednarodne razsežnosti. Zaradi tega spora Cerkve ni dovoljevala italijanskim katoličanom, da sodelujejo na državnih volitvah. Razmere za spravo so dozorele po prvi svetovni vojni. Mussolini se je namreč zavedal velike

moralne moči Cerkve, slednja pa tudi ni mogla v nedogled odlašati za obe strani zadovoljive rešitve vprašanja. Po več letih tajnih pogajanj je bil dosežen globalen sporazum, ki zaobjema tri področja: spravo glede "rimskega vprašanja" z ureditvijo medsebojnih odnosov na osnovi Konkordata, dogovor o finančni odškodnini Cerkvi za njene zasežene dobrine in drugo škodo ter dogovor o ustanovitvi Vatikanske države ali bolje državice. V javne šole je bil uveden verouk in cerkvene porokam je odslej država začela priznavati tudi civilnopravne učinke. Na gornje sporazume se navezuje ulica Conciliazione.

Kljub sklenjenemu Konkordatu je v naslednjih letih prišlo do sporov glede pristojnosti za organiziranje in vzgajanje mladine, med katerim je fašistični režim hotel imeti monopol. Na drugi strani pa so se dogajale nepotrebne nerodnosti, ko so nekateri škofje in duhovniki javno blagoslovljali režimske prapore zlasti v času vojne v Abesiniji in italijanskega posega v špansko državljansko vojno. Nova povojna italijanska ustava iz leta 1948 je potrdila veljavnost in vsebino Lateranskih pogodb. Leta 1984 pa je med vlado predsednika Craxija prišlo do oblikovanja novega Konkordata.

Alojz Tul

ZAHVALA

Ob veličastni in pomenljivi počastitvi Lojzeta Bratuža ob 70-letnici smrti se LOJZKA IN ANDREJ BRATUŽ

iskreno zahvaljujeva pobudnikom, goriškemu vodstvu SSO, sodelujočim in nastopajočim: organizacijam, društvu Podgora, govornikom na treh prizoriščih (pokopatišče, Podgora, Kulturni center L. Bratuž), podgorški umetnici za spominsko ploščo, pevskim zborom, pevski skupini in orkestrašem Centra E. Komel, recitatorjem, režiserju ter igralki ljubiteljskega gledališča Teharje in flautistu za izvedbo sonetnega venca Ljubke Šorli. Iskrena zahvala predstavnikom cerkvenih in civilnih oblasti, kulturnega in političnega življenja, tudi iz matične domovine, številnim medijem in rojakom od vsepovsod, ki so se tako množično udeležili vseh treh spominskih svečanosti.

Povejmo na glas

Mesić umaknil svoj delež ostrine

Po znani zaostitvi odnosov med Italijo in Hrvaško, ko smo bili priče trdih izjav predsednikov obeh držav, se je zgodilo tisto, kar je bilo mogoče pričakovati. V duhu politične modrosti je hrvaški predsednik Mesić svojo izjavo v celoti umaknil in bodesedno zanimal njen smisel. Tej odločitvi je očitno botroval poseg Evropske unije, ki je za incident okrcala le Hrvaško, predvsem pa misel na prihodnost njegove države, ki si v nobenem primeru ne sme onemogočiti vstopanja v novo Evropo. Mesić je bistvo svojih besed sicer zanimal, vendar je to storil na način, s katerim je dal jasno razumeti, kako je svoja stališča preklical le zaradi diplomatskih razlogov. Rezko je navedel, da v izjavi italijanskega predsednika nikakor ni rasističnih namigov, da italijanski predsednik nikakor ne trdi, kako se je v fojbah izvajalo etično čiščenje in kako italijanski predsednik nikakor ne postavlja pod vprašaj verodostojnost Pariške mirovne pogodbe. Slej ko prej je bil tovrsten umik smotrni, saj ne smemo pozabiti, kako so Mesića med drugimi ogorčeno kritizirala tudi italijanski notranji in zunanji minister ter celo italijanski vladni predsednik. Nekoliko presenetljivi so bili komentarji italijanskega obmejnega časopisa, ki mu je vsekakor treba priznati pomembno pozitivno vlogo v ustvarjanju dobrososedskih odnosov s Slovenijo in Hrvaško. Ti časopisi so ugovarjali, kako je Mesićev izpad le izsiljeval večjo pozornost Italije v odnosu do njegove države, ki si želi večjo podporo za svoje pri-

bliževanje k Evropi. Pri tem pa niti besede o izjavah italijanskega predsednika oziroma o vprašanju, zakaj so te izjave povzročile takšno reakcijo Zagreba, kar pomeni, naj bi v njih ne bilo nič spornega - Mesić je pač udaril nazaj brez razloga, zaradi lastne grobosti. In tako so trditve o slovanski vrojeni napadalnosti, o fojbah kot o obračunu zgolj s pripadniki italijanskega naroda ter o pomanjkljivostih Pariške mirovne pogodbe obvisle v zraku oziroma niso bile spremenjene ali celo umaknjene. Verjamemo, da so se zadeve uredile in poravnale vsaj v tistem delu meddržavne diplomacije, ki se odvija zakrita očem najširše javnosti.

V vsakem primeru dogajanja ali kar premiki na italijanskem političnem prizorišču zadevajo tudi nas, se pravi slovensko narodno skupnost. Širi se namreč mnenje, da je sedanja levosredinska vlada vse bolj podobna prejšnji desnosredinski, kar je predvsem videti na področju globalne zunanje politike, pri čemer imamo v mislih Libanon in Afganistan. Incident s Hrvaško seveda vzbuja dodatno skrb, da bi lahko pristali v podobnem poistovetenju še na lokalni ravni medosredskih odnosov, to pa se še kako tiče prav našega tukajšnjega prostora - v tem primeru bi težko verjeli v obetavne razvojne perspektive. Upati je, da vse skupaj le trenutna politična epizoda in da se bomo v kratkem vrnili v tirnice, za katere smo se na lanskim volitvah opredelili.

Janez Povše

Na dnu...



Slavnostni govor pisatelja Borisa Pahorja v centru Bratuž

Prišel je pevec slovenske dežele

Prišel je pevec slovenske dežele, src se dotaknil z njenim spominom, srca nalil z grenkim pelinom... Srečko Kosovel

Spoštovane gospe in cenjeni gospodje, dragi prijatelji! Prepričan sem bil, ob vabilu za nastop ta večer, da ne bom potreboval nikakršnega teksta, saj že nekaj let na raznih nastopih doma in zunaj doma govorim o doživetem in zato sproščeno. Tako sem sodil, da tudi ob današnjem srečanju gre za dogajanje, ki sem ga skusil, gre za smrt, v katero sem bil ujet kot cela goriška pokrajina, in to celo na neki poseben način ujet, saj smo bili kot bogoslovci duhovno povezani s skladateljem pretežno religioznega značaja, z dirigentom cerkvenih pevskih zborov, sestavljali pa smo obenem tudi mi, slovenski teologi, zbor na koru semeniške kapele, zbor sijajnih pevcov: Lada Piščanca, Lojzeta Kocijančiča, Ceka, Fileja, ki so Lojzeta Bratuža tudi osebno poznali, medtem ko sem bil jaz pravzaprav prijateljski privesek s tržaškimi skušnjami...

Tako sem nekako skušal v mislih sestavljati današnji poseg, ko je kot ob grozljivem črnem oblaku potemnelo ozračje, državni predsednik je namreč slavil dan italijanskega spomina z izrazi, ki so prihajali iz daljave, saj je pesnik v resnici zapisal

Pa nenadoma je prišlo
kot črn oblak

in je tisto črno barvo omenil kot
spoznavno barvo požigalcev kul-

turnih domov in pogorelcev, zgnetenih pred Verdijevim spomenikom, kjer so plameni požirali slovenske knjige, preganjavce, ki so potem mučili, med vojno streljali talce, uničevali vse od kraja staro in mlado v taboriščih; vendar jim tudi to ni zadoščalo, tako, da se je general Roatta pritoževal in svoje častnike opominjal: si ammazza troppo poco. Morali bi namreč bolj upoštevati Mussolinijev ukaz 1942. leta tukaj v Gorici: Uničiti je treba vse samce tega prekletega plemena. Da, to je bil čas Ekstaze smrti, ki pa jo je tokrat predsednik v Rimu zatajil, jo potisnil v podzavest, ko je namreč navedel samo "krvoločne Slované, hrepenče po ekspanzionizmu". Priznam, da sem bil osupel in skoraj v dvomu, ali sem prav razumel obsodbo o slovanskem zločinstvu, ne da bi ga postavljaj v zgodovinski prikaz tudi italijanskega početja, ter obdolžitev Slovanov želje po tujem imetju, medtem ko je Mazzini pripravljaj razpoloženje za zavzemanje slovenskega ozemlja z izjavo, da sta italijanska tako Kras kot Postojna, Mussolini pa potem priključil italijanskemu kraljestvu "Ljubljansko provinco". Naj bom odkrit: pomislil sem na knjigo poštenega italijanskega avtorja, ki je ob vseh nesojenih zloči-

nih italijanske vojske v Jugoslaviji dal naslov svoji knjigi Italiani senza onore, Italiani brez časti. Ne vem, kdo bo v imenu države naslednje leto slavil praznik spomina, a če ga bo spet samo z omem-

dokler ni Vatikan popustil. Škof je poražen odpotoval iz Trsta z jutranjim vlakom 31. oktobra, dva meseca zatem je bil na vrsti Lojze Bratuž, vidna osebnost, ki se je predzrnila vztrajati kljub lekciji s ponižanim škofom.

To se pravi, da spada zastrupitev glasbenika Bratuža v najbolj grobo poglavje dvajsetletnega zločinstva in etničnega čiščenja pri nas, ki ju je predsednik italijanske države zamolčal tako, kot jo zmeraj zamolčuje ekstremna desnica, ko se zavzema za februarsko obnovo, ki jo zahteva spomin.

Kakšno naj bo torej poleg pietete naše današnje razpoloženje. Rekel bi, da naj bo v prvi vrsti zavest ponosa. Listine v naših arhivih pričajo o pogumu naših posvečenih mož, ki niso klonili ne pred posvetno ne pred cerkveno oblastjo. V knjigi zgodovine je prav tako poglavje o tem, kako so se naši ljudje kapilarno uprli raznarodovanju in potem ob zavznikih dali svoj nemajhen obollos za svobodo evropske celine. Dalje: glede uveljavitve naše besede v božjih hramih smo upravičeno potešeni, ker je Cerkev spoznala, da je bila nekoč podložna civilni oblasti. Prav tako smo zadoščeni, da je naše kulturno ustvarjanje cenjeno in sprejeto. Edino državi

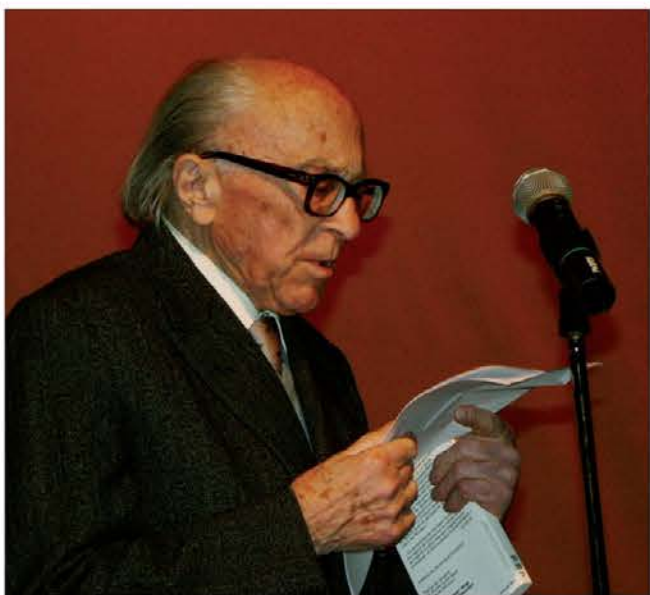


Foto JMP

bo tujega zla, potem zna tedaj biti tudi sama država kot taka brez časti. Žal je Bratuževa usoda v takšnem kontekstu videti kot usoda čisto pozabljenega posameznika, vendar ni tako, Bratuž ne ostaja na stranskem tiru, ampak je tesno vključen v silovito kampanjo, ki jo je rimski režim vodil proti slovenščini v bogoslužju. Poleg napadov na duhovnike je namreč bil poglavitna tarča tržaški škof Fogar, proti kateremu so poslali za prefekta iz Gorice v Trst zagrizene Tienga, ki je prepovedal slovenščino v vseh tržaških cerkvah. Šlo je za plemeniti škofov boj, vse

očitamo, da ne izpolnjuje obveznosti, ki jih je podpisala, ob dnevu spomina pa da ne jemlje v poštev tudi naših spominov. V zvezi s tem mi je drago navesti besede prijatelja Claudia Magrisa, ki v komentarju h govoru predsednika države podčrtuje, da so bili zamolčani zločini, ki so bili storjeni Slovanom. Na drugi strani je profesor Predrag Matvejević tako v pogovoru na televiziji kot v italijanskem tržaškem dnevniku opozoril oblast na slovenske spomine, začeni s požigom Narodnega doma.

Samo slovenska oblast je, kot po navadi, pohlevno in potuhnjeno molčala, kot da se omemba krvoločnih Slovanov in njihovega ekspanzionizma nje ne tiče. Saj se je najbrž res ne, naše mediteransko občestvo ji je tuje. Nič zato, zmeraj smo znali reševati svojo čast, pa jo bomo še naprej. To je kot pribito.

* * *

Dovolite, da temu sklepu dodam še osebni drobec, ki pa ni samo osebni. Ko je novela o Bratužu izšla v elitni francoski reviji La Nouvelle revue française, je urednik občudoval strnjeno pokrajino ob umirajočem ter dodal, kako je v noveli podan pogubni svet druge svetovne vojske. Seveda sem mu razložil položaj, a ko so moje novele pred sedmimi leti potem izšle v knjigi, je na podlagi mojih podatkov francoska pisateljica napisala kratek uvod o črnem teroru. No, ker je zbirka doživela pozoren sprejem, se je založba žepnih izdaj odločila za ponatis. Ravno v času, ko je bil govor o spominih in tudi o tem našem, je knjiga v pariških knjigarnah. To je ta knjižica, ki jo poklanjam Kulturnemu centru Lojzeta Bratuža z današnjim datumom.

Predlog za posmrtno odlikovanje

Poslanca v italijanskem parlamentu Oliviero Diliberto in Jacopo Venier, oba iz Stranke italijanskih komunistov, sta 20. februarja poslala predsedniku republike Giorgiu Napolitanu pismo, s katerim predlagata za Lojzeta Bratuža visoko državno odlikovanje ob 70. obletnici smrti. Posredoval nam ga je nekdanji senator Stojan Spetič.

"Odlikovanje, ki ga noben državljani slovenskega jezika še ni prejel, čeprav ima slovenska narodna skupnost žalostni primat usmrtilcev po naročilu Posebnega fašističnega sodišča," sta v pismu zapisala Diliberto in Venier, ki opozarjata, da bi bilo priznanje za Bratuža pomemben prispevek k pomiritvi odnosov med sosednjima narodoma v duhu evropske integracije. Njuno pismo se v celoti glasi:

"Cenjeni gospod Predsednik republike, Lojze Bratuž, ki je bil cerkveni organist v Podgori pri Gorici, je ob Božiču leta 1936 vodil svoj zbor med mašami na praznik Božjega rojstva. Konkordat med Cerkvijo in državo je dovoljeval omejeno uporabo slovenskega jezika med verskimi obredi in Bratužev zbor je Bogu v čast prepeval v svojem jeziku. Dva dni kasneje, 27. decembra, je tolpa fašističnih škvadristov odpeljala Bratuža na sedež "fascia" v Podgori. Namesto ricinovega olja, ki so ga običajno vsiljevali političnim nasprotnikom, so Bratuža prisili, da je spil strojno olje. Po sprejemu v bolnišnico in grozovitih bolečinah je tu umrl 16. februarja 1937. Medtem ko so mu njegovi pevci pod oknom bolnišnice zapeli otožni in njemu tako zelo priljubljeni ruski napev, je pred smrtjo prišepnil bolničarki: "Slišite, meni pojejo ...". Naslednjega dne bi bil Bratuž dopolnil petintrideset let. Zapustil je ženo, dveletno hčer in mesec dni starega sinčka, ki mu ni bilo dano, da bi očeta spoznal. Bratuž ni bil politik, niti ne upornik. Bil je preprosto zelo veren človek, skladatelj, ki je v glasbi in petju prepoznal sredstvo za dvig duha in človeškega bivanja. Njegova smrt je hudo prizadela slovensko prebivalstvo Gorice in Julijske krajine. Oblasti so prepovedale javni pogreb. Kljub prepovedi se je zgodaj jutraj zbrala pred pokopališčem ogromna množica s cvetjem in venci, ki so jih na stotine navzočih fašističnih vojakov in policistov takoj zaplenili. Spomin na Bratuža je med Slovenci v Italiji živ kot zgled čiste žrtve s svetlim spominom, kot je bilo zapisano v naslovu drobne knjižice, ki je pod fašizmom krožila med Slovenci. Obenem so v goriških in okoliških cerkvah delili podobice z Bratuževimi sliko, podobno kot se to počenja za krščanske mučenike. Imena Bratuževih morilcev iz škvadristične tolpe so znana: A. Boer, G. Bisiach, Drigo, Martagliatti, Russo, Marea, Bussoni. Nikomur niso sodili za umor, ki ostaja še danes nekažnovan. Na Vas, gospod Predsednik, naslavljam prošnjo, da bi Lojzetu Bratužu ob 70. obletnici zverinskega umora podelili odlikovanje italijanske republike, ki je rojena iz odpora proti fašizmu. Odlikovanje, ki ga noben državljani slovenskega jezika še ni prejel, čeprav ima slovenska narodna skupnost žalostni primat usmrtilcev po naročilu Posebnega fašističnega sodišča. Republiško odlikovanje v spomin na Lojzeta Bratuža ne bi bilo le primerna oddolžitev nedolžnemu mučeniku, žrtvi slepega in krvoločnega nasilja, temveč tudi pomemben prispevek k pomiritvi odnosov med sosednjima narodoma v duhu evropske integracije, ki je tudi v Vaših željah. Oliviero Diliberto, Jacopo Venier"

Govor prof. Tomaža Pavšiča ob grobu Lojzeta Bratuža

"... ob tej uri nas vse kliče neminljiv, svetla spomin na čisto žrtev Lojzeta Bratuža!"

Rojaki Primorci, Slovenci in Slovenke, Goričani, vsi ljudje dobre volje, draga Lojzka in dragi Andrej! Danes ta dan, kot bi dejal France Bevk, danes ta dan in ob tej uri nas vse kliče neminljiv,

mo in obogatimo z njegovim duhovnim svetom, s svetom kulture in umetniške ustvarjalnosti v glasbi, v pevstvu, ki je žuborelo iz žlahtnih vrelcev domačije in se plemenitilo ob njegovih navdihih, da se srečamo

snica Ljubka je spletla možu posečen Sonetni venec, Alojz Rebula in mnogi drugi so mu posvetili lepe misli, medtem ko je Ivan Florjanc pred nedavnim svetu odkril Bratužev glasbeno bogastvo - sicer pa se njegova žrtev nenehno spominja v srcih primorskih rodov.

Tistikrat pred sedemdesetimi leti velika množica slovenskih ljudi ni smela h grobu, oblast se je bila namreč zbala Lojzetovih rojakov, čeprav so predstavljali nenevaren Gregorčičev "uboren narod moj, v prah tepan"; preganjalci so se, bolj kot vsega, bali milozvočne slovenske pesmi, zapete v blaženem božičnem času! - V trojnem ozvezdju na nebu primorske slovenske zgodovine, ki ga označujejo bazoviške žrtve, junak Vojko in mučenik Lojze Bratuž, je v njem prav slednji predstavljaj tisto orfejevsko in hkrati ghandijevsko nepremagljivo moč, ki izvira iz slovenske kulture in ki sta ji tuja nasilje in vsakršna neenakopravnost. Dragi rojaki, ki živite od Trbiža do Milj, spoštovani vsi zbrani! Prirčno vas vse pozdravljam v imenu Svetovnega slovenskega kongresa. Ob spominu na Lojzeta Bratuža bomo ponosni, da pripadamo slovenskemu narodu, ki je sicer majhen po šte-

vilu, a je trdoživ in je kot tak poseben izziv zgodovini. V dvorani deželnega sveta v Aosti je z velikanskimi črkami v francoščini zapisana misel manjšinskega demokrata in člana odpora, rezistence, Emila Chanouxa, ki so ga ubili leta 1944. V slovenščini se glasi: "So narodi, ki so kot plamenice; ustvarjeni so, da razsvetlijo svet. V glavnem to niso veliki narodi po številu; so pa veliki, ker v sebi nosijo resnico in prihodnost! (La Vérité et l'Avenir.)" Preudarimo to misel in ne bomo pretirano skromni! Tako plamenica v takem narodu je bil in ostaja Lojze Bratuž.

Svetla spomin na mučenika Lojzeta je tako čist, da ne želimo nikogar prizadeti ali polepšati krivic in zločinov. Prav spomin nanj in na njegovo žrtev pa nas obvezuje, da kot Slo-

venci, ki živimo tudi tu ob "bistri Soči", v tej dragi goriški deželi in povsod drugod, ne preslišimo naših ljudi, ki jih boli, da je šestdesetmilijonski narod, da so vaši sodržavljanji, naši sosodje, podvrženi medijskim naličim in toči enostranskega obveščanja, ki naš miroljubni narod razpoznavajo kot slovenske nasilnike. Naše besede in naša pesem ne morejo preglasiti krivičnih oznak in obsodb, vendar vseeno pričakujemo, da nas bo slišala in razumela tudi naša skupna Evropa.

Dragi prijatelji, dragi Lojze Bratuž! Nocoj imamo še dve ali tri postaje, povsod bo v duhu z nami. A vendar čutimo, da si nam najbliže zdaj, ko stojimo ob tvojem zadnjem počivališču. Iz večnih in neskončnih nebeskih daljav naj posije na nas, na tvoj narod, obilje tvoje miline, tvoje močate vztrajnosti, tvoje zvestobe slovenskemu narodu. Naj nas še enkrat objame slovenska pesem, dragi naš Lojze Bratuž.



Foto JMP

svetla spomin na čisto žrtev Lojzeta Bratuža. Zbrali smo se tu, ob njegovem grobu, kjer počiva tudi njegova zvesta družica Ljubka, ki je v svojem pesniškem izrazu izpovedala pretresljivo in bridko doživetost: Trpljenje nam žlahtni usodo!

Zbrali smo se, ne glede na svetovnonazorska prepričanja, brez ozira na naše razlike in posebnosti, prišli smo sem na goriško Navje, da se kot že mnogokrat in gotovo ne poslednjič, srčno zahvalimo mučeniku slovenske pesmi in slovenstva nasploh, da se sreča-

z njegovim prešernovsko strpnim in širokosrčnim odprtjem, a močnim in neomajnim slovenstvom ter se v njem poistovetimo tudi danes, ko je od konca njegovega trpljenja, od njegovega pogreba minilo natanko sedemdeset let in sedem dni.

Pokopali so ga kot okolju nevarnega "gobavca", in ta simbolična, a tudi žalostna resnica krute zločina v osrčju civilizirane Evrope, je po zaslugi Borisa Pahorja dobila mesto v slovenskem leposlovju, njegovo kalvarijo pa je prvi orisal v silno nevarnih časih Rado Bednarik; pe-



Foto JMP

Pismo slovenskih škofov za postni čas/ 7. navadna nedelja, 18. II. 2007

V Jezusu Kristusu se Božje razodetje dopolni

Dragi bratje in sestre v Kristusu, v prvem berilu smo slišali, da je David prizanesel kralju Savlu, čeprav mu je stregel po življenju. Tudi v evangeliju Jezus zahteva, da ljubimo svoje sovražnike in jim odpuščamo. Božji Sin odpuščenja ni oznanjal samo z besedo, pač pa on uteleša spravo in odpuščenje usmiljenega Boga do ljudi. Odpuščati, kakor odpuščati Bog, ni v človeški moči in je zunaj človeške logike. Človeški pameti je veliko bližje načelo daj - dam. Jezus pravi, da tako delajo grešniki. Bog nam v svojem Sinu razodeva, da sam ne ravna po načelu "oko za oko, zob za zob", ampak odpušča. Njegova ljubezen in dobrot do nas sta tako brezpogojni in od našega ravnanja tako suvereno neodvisni, da ostajata v veljavi ne glede na to, kako se mi do Boga vedemo. Bog nas nima rad zato, ker smo dobri ali ker si to zaslužimo, pač pa nas ljubi, ker je on dober. "Če se mi izneverimo, on ostane zvest, kajti sebe ne more zatajiti" (2 Tim 2,13). Če bi Bog vračal hudo za hudo, kakor to delamo mi, bi ne bil več suveren, v svoji dobroti ne bi bil več od nas popolnoma neodvisen, torej bi sebe zatajil in se samemu sebi izneveril.

V Jezusu Kristusu, ki je Bog in človek hkrati, se nam je Bog najpopolneje razodel. Ne govori nam več samo po prerokih, kot nekoč očakom, pač pa nam je spregovoril po Sinu (prim. Hebr 1,1). Jezus je torej poslednje, dokončno razodetje Boga, neprekosljivi vrhunec

Božje govornice. Vse druge spise Svetega pisma prav razumemo le, če imamo pred očmi Njega in obratno: brez poznavanja celotnega Svetega pisma tudi Jezusa Kristusa ni mogoče poznati, poudarja sv. Hieronim. Jezus nam s svojo besedo, ravnanjem in celotnim svojim življenjem - predvsem pa s svojim trpljenjem, smrtjo in vstajenjem - na najpopolnejši način razodeva Boga, ker je sam Bog. "Kdor je videl mene, je videl Očeta" (Jn 14,9), pravi sam. Lahko bi rekli, da je Jezus Kristus po človeško zaživet Bog in po Božje zaživet človek. Kar je v človeku najbolj vzvišeno, najbolj plemenito in najbolj odlično, je v Jezusu Kristusu doseglo svoj vrhunec, ki ga ni mogoče preseči.

To pa je - ljubezen. V Jezusu Kristusu vidimo, da je Bog ljubezen in kako je treba to ljubezen razumeti, da njenega pomena ne popačimo. Ljubezen je v darovanju za drugega. "Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da dá življenje za svoje prijatelje" (Jn 15,13). Bog nam ne daje samo vsega, kar smo in imamo, ampak nam daje samega sebe. Zato se je najprej rodil med nami kot človeški otrok in postal eden izmed nas, za nas je dal življenje in za nas je vstal od mrtvih, še naprej pa se nam daruje pri vsaki sveti maši, ko poslušamo njegovo besedo in obhajamo sveto evharistijo. To je sedaj dokončno razodetje Boga, ki ga ni mogoče ne dopolnjevati in ne prekiniti.

To je potrebno prav posebej poudariti, kajti v današnjem času se

pogosto pojavljajo domnevna nova razodetja, zato nekateri menijo, da je razodetje Boga v Jezusu Kristusu mogoče dodati še kaj, drugi Božjega Sina enačijo z raznimi drugimi ustanoviteli velikih svetovnih verstev in ga postavljajo ob bok z njimi, kakor da bi bil Kristus eden izmed njih ali celo njim enakovreden tekmeč. Za vsakega kristjana, ki je enkrat doumel, kdo je Jezus Kristus, so take domneve nesprejemljive. Druga verstev in njihove pripadnike spoštujemo, ne moremo pa se strinjati s tem, da bi Jezusa Kristusa enačili z drugimi, sicer spoštovanja vrednimi verskimi ustanoviteli. Če bi to storili, bi prenehali biti kristjani. Kristjan je samo tisti, ki Jezusa Kristusa prizna za učlovečenega Božjega Sina. Bog pa ne more storiti več,

kakor je storil, in tudi potrebno ni. Nič lepšega ne more biti in veljati kakor brezpogojna Božja ljubezen, s katero se Bog odpoveduje sebi in se daruje za nas. In ravno to na najpopolnejši način razodeva Jezus Kristus.

V zgodovini je veliko posebnih Božjih prijateljev in svetniških ljudi od Boga prejelo posebno razsvetljenje in spoznanje. Toda "zasebna razodetja", kakor jih imenuje-

stusu, ki se je sklenilo s smrtjo zadnjega apostola in ga podajajo spisi Svetega pisma Nove zaveze. Zasebna razodetja nimajo značaja splošne veljave. Če jih kdo ne sprejema, zaradi tega ni slab kristjan. Še bolj velja to za domnevna razodetja in posebne spise, ki zadnja leta krožijo med verniki. Tisti, ki jim verjamejo, bi včasih celo hoteli, da bi jih Cerkev sprejela podobno kot sprejema svetopisemske spise. Ne glede na to, ali je v teh novodobnih spisih kaj resničnega ali ne, velja naslednje: kar je želel Bog povedati ljudem o sebi in vse, kar potrebujemo za to, da smo lahko njegovi otroci in prijatelji, nam je razodel Jezus Kristus, ki je in ostaja naša edina in neprekosljiva "Pot, Resnica in Življenje". Zato je hlastanje za novimi razodetji in nadnaravnimi sporočili prej znamenje šibke vere v Jezusa Kristusa in pomanjkljive verske izobrazbe kakor pa izraz pristne pobožnosti. Kakšno "zasebno razodetje" je sprejemljivo le, če podpira našo vero v Jezusa Kristusa in našo pripadnost Njemu. Resnično pobožnemu kristjanu je dovolj, da vedno bolj spoznava Jezusa Kristusa, kakor nam ga podajajo novozavezni spisi in vedno bolj dosledno sledi njegovim besedam in njegovemu zgledu, predvsem pa njegovemu požrtvovalnemu darovanju do konca za svoje brate in sestre.

"Kar je bilo od začetka, kar smo slišali, kar smo na svoje oči videli, kar smo opazovali in so otipale naše roke, to vam oznanjamo: Besedo življenja", pravi na začetku svojega Prvega pisma apostol Janez (1 Jn 1,1). Odtod je vzeto tudi geslo letošnjega leta Svetega pisma: "Oznanjamo vam Besedo življenja". Iz povedanega je tudi razvidno, kaj je in kaj pomeni ta beseda življenja. Beseda življenja more biti le beseda ljubezni. Ta učlovečena in otipljiva Beseda ljubezni je Jezus Kristus, ki se je rodil kot človeški otrok v Betlehemu, ki je ljudi učil ljubiti, kakor jih ljubi Bog sam, in ki je na koncu prav zaradi tega dal svoje življenje - iz zvestobe svojemu nebeskemu Očetu in svojim človeškim bratom in sestram - zatem pa je vstal od mrtvih, kajti Božja ljubezen je močnejša tudi od smrti.

Drage sestre in dragi bratje! Vsako nedeljo se zbiramo in se hranimo pri dveh mizah: pri mizi Božje besede in pri mizi Božjega kruha. "Kakor iz stalne udeležbe pri evharistični skrivnosti raste življenje Cerkve, tako smemo upati na nov polet duhovnega življenja iz pomnoženega spoštovanja do Božje besede, ki 'obstane na veke', pravi zadnji koncil (BR 26). S tem pastirskim pismom smo vas hoteli v letu Svetega pisma spodbuditi ravno k takemu pomnoženemu spoštovanju svetopisemske Božje besede. To spoštovanje pa se kaže v branju in premišljevanju te besede. Ustanove in gibanja, ki imajo namen krepiti svetopisemsko izobrazbo med verniki, župnijski pastoralni sveti in vsi drugi pastoralni dejavniki naj torej vedno bolj skrbijo, da se bo med nami poznavanje Svetega pisma na različne načine poglobljalo, z njim pa tudi tisto življenjsko poznavanje Boga, iz katerega nam po Jezusu Kristusu doteka pravo in zato večno življenje. "Večno življenje pa je v tem, da spoznavajo tebe, edinega resničnega Boga, in njega, ki si ga poslal, Jezusa Kristusa" (Jn 17,3). V ta namen vam podelujemo apostolski blagoslov.

V Celju, Kopru, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti in Novem mestu, 28. januarja 2007, na nedeljo Svetega pisma vaši škofje



Salvador Dalí, olje na platno: Križani

mo, nikakor niso nekakšna dopolnila razodetju Boga v Jezusu Kristusu,

to tudi geslo letošnjega leta Svetega pisma: "Oznanjamo vam Besedo

Prejeli smo Vera ali duhovna iluzija - sožitje ali sozlitje? (2)

Tudi današnji papež Benedikt XVI. je ob lanskem rimskem srečanju vseh gibanj takole povedal: "Z gibanjem se spominjamo podobnega srečanja, na tem trgu, 30. maja 1998, z ljubljanim Janezom Pavlom II. Velik oznanjevalec evangelija našega časa vas je spremljal in vodil skozi cel pontifikat. Večkrat je imenoval vaša gibanja in vaše skupnosti "previdnostne" predvsem, ker se jih poslužuje Sveti Duh za prebujanje vere v srceh toliko kristjanov in za pomoč pri odkrivanju poklica, ki so ga dobili pri svetem krstu. Pomaga jim biti pričevalci upanja, polni ti-

stega ognja ljubezni, ki je dar Svetega Duha. Pred toliko današnjimi zlorabami zemlje skoraj slišimo vzdihovanje stvarstva, o katerem govori sv. Pavel (Rm 8,22). Začenjamo razumevati apostolove besede, da stvarstvo željno pričakuje razodetja Božjih otrok, da bo postalo svobodno in doseglo svoj sijaj. Dragi prijatelji, mi hočemo biti takšni Božji otroci, kot jih stvarstvo pričakuje, in to nam je mogoče, ker nas je Gospod s krstom naredil take. Da, stvarstvo in zgodovina nas pričakujeta, čakata može in žene, ki so resnično Božji otroci in se kot taki tudi obnašajo....

Dragi prijatelji, gibanja so se rodila prav iz žee po resničnem življenju; so gibanja za življenje pod vsakim pogledom ... Sveti Duh nas dela sinove in hčere Boga. On nas zapleta v isto odgovornost, ki jo ima Bog za svoj svet, za vse človeštvo. Mi ne delamo dobro kot sužnji, ki niso svobodni delati drugače, ampak delamo dobro, ker nosimo osebno odgovornost za celoto, ker ljubimo resnico in dobro, ker ljubimo samega Boga, zato tudi njegovo stvarjenje. To je resnična svoboda, h kateri nas hoče pripeljati Sveti Duh. Cerkvena gibanja hočejo in morajo biti šola svobode, resnične svobode. Tu se hočemo naučiti te resnične svobode, ne tiste sužnjev. Mi želimo resnično in veliko svobodo, tisto dedičev, svobodo Božjih otrok. V tem svetu, tako polnem navideznih svobod, ki uničujejo naravo in človeka, se hočemo z močjo

Svetega Duha skupaj naučiti resnične svobode; narediti šole svobode, pokazati drugim z življenjem, da smo svobodni, in kako je lepo biti resnično svobodni v resnični svobodi Božjih otrok. Pastirji bodo pazljivi, da ne bodo ugasnili Duha in vi ne boste nehali nositi vaših darov celi skupnosti. Kdor je srečal nekaj resničnega, lepega in dobrega v lastnem življenju, edini resnični zaklad, gre in ga deli povsod, v družini, na delu, povsod, kjer živi. To naredi brez strahu, ker ve, da je dobil posinovljenje, brez domišljavosti, ker je vse dar, brez malosrčnosti, ker Božji Duh gre pred njegovim delom v "srce" ljudi in kot seme pri najrazličnejših kulturah in verstvih. Nad vse kličem izliv darov Svetega Duha, da bi se lahko tudi v tem času ponovila izkušnja novih Binkošti."

Tako je dejal današnji papež o gibanjih. Pokojna Nadja Maganja je v svojem predavanju Nekaj o vlogi katoliške Cerkve med Slovenci v Italiji, objavljenem v Novem glasu z dne 10. novembra 2005, med drugim povedala: "V naši manjšini ne deluje nobena verska skupnost po vzoru verskih skupnosti in gibanj, ki so zelo razširjene tako v Sloveniji kot v Italiji. V mislih imam, recimo študentske skupine, ognjišče, skupnost sv. Egidija, Prenovo v Duhu itd. Zato se veliko slovenskih vernikov vključuje v italijanske verske skupnosti. Sektaški komunizem, potrošniška miselnost, sekularizacija in ne zadnje počasno odzivanje slovenskega dela Cerkve pri nas na izzi-ve sodobnega časa so zdesetkale prisotnost naših vernikov pri nedeljski maši. V naših cerkvah so ostale predv-

sem starejše žene, ki jim delajo družbo otroci, predvsem v času priprave na sveto obhajilo in birmo". Tako je napisala prof. Maganja, ki je prerano umrla. Da lažje verjamemo, da ji je zapis prišel iz srca, iz ljubezni do resnice in naroda, nam lahko pove tudi njena oporoka, v kateri je med drugim zapisala, da daruje svoje trpljenje tudi za nove duhovniške poklice. Drugi problem, ki sem ga nakazal na srečanju in je odzval glasno neodobravanje, je plebiscitarna odločitev slovenskih volivcev za levosredinsko politično opcijo in ob balotaži za goriškega pokrajinskega predsednika, podpora oseb, ki pripada stranki Levih demokratov. V doberdopski občini je bila skoraj stoodstotna, v občini Sovodnje in Števerjan samo malo manjša.

/ dalje
Emil Radetič

2. POSTNA NEDELJA

1 Mz 15,5-12.17-18; Ps 26; Flp 3,17-4,1; Lk 9,28-36

Smo že v drugi postni nedelji. Berila nam nudijo Božjo besedo, da nas dviga, rešuje, a obenem postavlja pred usodo križa. Jezus je odkrito govoril učencem o svoji smrti in vstajenju, ki sta ga čakala v Jeruzalemu. Evangelist Luka nam o tem takole poroča: "Sin človekov mora veliko pretrpeti. Starešine ljudstva, veliki duhovniki in pismouki ga bodo zavrgli in umorili, in tretji dan bo obujen". Vsem pa je govoril: "Če hoče kdo iti za menoj, naj se odpove sebi in vzame vsak dan svoj križ ter hodi za menoj. Kdor namreč hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil; kdor pa izgubi svoje življenje zaradi mene, ga bo rešil" (Lk 9,22-24). Napoved trpljenja nekako omili pripoved o Jezusovi spremenitvi na gori. Pričara pa jo molitev. Tedaj postane njegovo obličje nad-

zemsko poveljano. Tudi oblačila so deležna tega nenadnega čudesa. Ob Jezusu se pojavi ta Mojzes in Elija. Govorita z Jezusom o njegovem izhodu, ki ga bo dopolnil v Jeruzalemu. Ta izhod pomeni njegovo smrt. Tudi Jezus kot Bog in človek potrebuje tolažbo ob umiranju in smrti. Predstavnik postave-zapovedi, Mojzes, ter predstavnik prerokov, Elija, sta ga zato tolažila ob koncu življenja. Ob tej prikazni-spremenitvi Jezusa ter ob glasu iz oblaka prevzame Petra, Jakoba in Janeza groza. Toda Očetov glas jih pomiri, medtem ko ob prikazni Samuela se vedečevalke oziroma Savla polastita groza in nemoč. V življenju namreč, ki hrani toliko grozot, je poslušanje Očetovega Sina, njegovega Izvoljenca, tolažba in rešitev (Lk 9,28-35; 1 Sam 28,1-20). Sin je ovenčan s slavo in častjo, ker je pretrpel smrt, da bi po Božji milosti okusil smrt za vsakogar, nam govori pismo Hebrejcem (boljši prevod pa se glasi takole: "Da bi umrl daleč od Boga. Saj je tudi na križu molil: Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?" - Ps 22,2;

Mr 15,3-4; Heb 2,9). Zapisano je, da se je spodobilo, da je tistega, ki je začetnik odrešenja ljudi, Bog izpopolnil s trpljenjem ter da bi s smrtjo onemogočil tistega, ki je imel smrtonosno oblast, to je hudiča, in odrešil tiste, ki jih je strah pred smrtjo vse življenje vklepal v sužnost. Moral se je izenačiti z brati, da je postal usmiljen, v tem, kar se nanaša na Boga, pa zanesljivi veliki duhovnik. In ker je sam pretrpel preizkušnjo, lahko pomaga preizkušanim (Heb 2,10-18). Bodri nas, naj vztrajamo sredi preizkušenj. Ker nam je blizu, se z zaupanjem bližajmo prestolu milosti, da bomo dosegli usmiljenje in našli milost, ki nam bo v pravem trenutku pomagala (Heb 4,16). Da ne bi mislili, da nas Jezus ne razume v naši stiski, nadaljuje pismo takole: "On je v dneh svojega mesa daroval molitve in prošnje z močnim vpitjem in solzami njemu, ki bi ga mogel rešiti iz smrti, in bil je ušlišan zaradi spoštovanja do Boga" (Heb 5,7). Jezus razodeva učencem in nam vsem le polagoma skrivnost, svoj evangelij. Apostol Peter zavestno izpove vero v Kristusa

kot Mesija. Toda ni še doumel, da Mesija stopa že proti križu, v trpljenje, v smrt, da nas odreši. Odločno zavrača misel o trpečem Božjem služabniku. Prav tako drugi učenci. Verjetno še posebej Juda Iskarijot. To je zanje pravo pohujšanje. Šele po vstajenju spoznajo, da je Sin človekov moral trpeti, da je lahko odrešil vesoljni človeški rod, a Jezus jim je bil kar trikrat napovedal smrt in vstajenje. Jezus postavi pogoje za hojo za njim, in sicer zrelo in močeno odločitev zanj. Ta odločitev vključuje pripravljenost, da človek zataji samega sebe ter da nosi svoj križ za Jezusom. Vse to vodi v smrt, toda z zavestjo, da se iz smrti rojeva življenje. Koliko tihih, nepoznanjih, krutih usod, npr. v zakonu in družini, se spreminjajo po ljubezni in molitvi ter po hudem trpljenju nedolžne strani v blagoslov in življenje! Ne vemo pa, kako. Vendar verujemo v življenje, v Božje usmiljenje, v Jezusov križ, a končno v njegovo vstajenje. Izprosimo si dar molitve in zveste hoje za trpečim Jezusom.

Poslanica papeža Benedikta XVI. za postni čas 2007

“Gledali bodo vanj, ki so ga prebodli” (Jn 19,37)

Dragi bratje in sestre! “Gledali bodo vanj, ki so ga prebodli” (Jn 19,37). Te svetopisemske besede nas uvajajo v letošnje postno premišljevanje. Postni spokorni čas je posebej primeren, da se skupaj z Marijo in Janezom, ljubljanim učencem, pomudimo pri Njem, ki je za vse človeštvo na križu daroval svoje življenje (prim. Jn 19,25). V tem času pokore in molitve zato svoj pogled z iskrenim sočutjem usmerjamo na križanega Kristusa, ki nam je po svoji smrti na Golgoti razodel polnost Božje ljubezni. V okrožnici Deus caritas est - Bog je ljubezen sem se posvetil temi ljubezni in obema njenima temeljnima oblikama, agapični in erotični ljubezni.

Božja ljubezen: agape in eros

Z izrazom *agape*, ki se pogosto pojavlja v Novi zavezi, označujemo darovanijsko ljubezen tistega, ki izključno išče dobro drugega, beseda *eros* pa nasprotno pomeni ljubezen tistega, ki želi posedovati tisto, kar mu manjka in po čemer hrepeni. Ljubezen, s katero nas ljubi Bog, je nedvomno *agape*. Ali more človek Bogu dati kaj, česar On še ne bi imel? Vse, kar človeško bitje je in ima, je Božji dar in posledično človek v vsem

potrebuje Boga. Toda Bog ljubi tudi z močjo erosa. V Stari zavezi Stvarnik vesolju izvoljenemu ljudstvu izkazuje posebno ljubezen, ki presega vsak človeški nagib. Prerok Ozej izraža Božje hrepenenje za drznimi podobami, kot na primer z ljubeznijo moža do prešušnice (prim. Oz 3,1-3). Ko Ezekiel opisuje odnos Boga do izraelskega ljudstva, se svojega strastnega in čustven polnega jezika ne sramuje (prim. Ezk 16,1-22). Tovrstna biblična besedila

kažejo, da je eros del Božjega srca: kakor ženin od svoje neveste tudi Vsemogočni Bog pričakuje pritrilni odgovor svojih ustvarjenih bitij. Zaradi hinavščine zla se je človeštvo že na začetku pred Božjo ljubeznijo zaprlo in se zateklo v iluzijo navidezne samozadostnosti (prim. 1 Mz 3,1-7). Vse zazrti Adam se je od Boga, ki je izvir življenja, oddaljil in je postal oče vseh, “ki jih je strah pred smrtjo vse življenje vklepal v sužnost” (Heb 2,15). Toda Bog ni obupal in človekov “ne” je postal ključni povod za razodetje njegove ljubezni v vsej odrešilni moči.

Križ razodeva polnost Božje ljubezni

V skrivnosti križa se v vsej polnosti razodeva brezmejna moč, s katero nebeški Oče izkazuje svoje usmiljenje. Da bi si ponovno pridobil ljubezen svojih ustvarjenih bitij, je ponudil zelo visoko odku-

mu, ki ljubi, ne dovoli, da bi se mudil pri samem sebi, ampak ga sili k združitvi z ljubljanim” (De divinis nominibus, IV, 13; P G 3,712). Ali obstaja še kakšen “norejši eros” (N. Cabasilas, Vita in Cristo, 648), kot ga je izkazal Božji Sin, ki si je želel postati eno z nami vse do točke trpljenja, ko je posledice naših grehov vzel nase?



“Njega, ki so ga prebodli”

Dragi bratje in sestre! Ozrmo se v na križu prebode-nega Kristusa! On je pretresljivo razodetje Božje ljubezni, tiste ljubezni torej, v kateri se eros in agape - daleč od tega, da bi si nasprotovale - vzajemno pojasnjujeta. Na križu Bog sam prosjači za ljubezen svojih ustvarjenih bitij: žela ga po ljubezni vsakogar od nas. Apostol Tomaž je v Jezusu prepoznal “Gospoda in Boga”, ko je položil svojo dlan v njegovo prebodoeno stran. Nič ne prese-neča, da je veliko svetnikov v Jezusovem srcu videlo najvišji izraz skrivnosti te ljubezni. Lahko bi celo rekli, da je razodetje Božjega erosa človeštvu resnično najgloblji izraz njegove agapične ljubezni. Prav zares samo ljubezen, v kateri se zastojno darovanje in strastno hrepenenje po vzajemnosti združita, more najtežja bre-mena spreminjati v lahka. Jezus je rekel: “Ko bom povzdignjen z

zemlje, bom vse pritegnil k sebi” (Jn 12,32). Bog predvsem hrepeni po našem odgovoru, da bi njegovo ljubezen sprejeli in mu dopustili, da nas pritegne k sebi. Pri čemer ne zadošča, če njegovo ljubezen samo sprejememo - nanjo moramo odgovoriti in jo posredovati drugim: Kristus “me je pritegnil k sebi” zato, da bi se združil z menoj ter me tako učil ljubiti brate in sestre s svojo ljubeznijo.

Kri in voda

“Gledali bodo vanj, ki so ga prebodli”. Z zaupanjem se ozirimo na Jezusovo prebodoeno stran, iz katere tečeta “kri in voda” (Jn 19,34). Cerkevni očetje so v teh dveh elementih prepoznali simbol krsta in evharistije. Krstna voda nas - po posredovanju Svetega Duha - vodi v intimnost trinitarične ljubezni. Postni čas nas spodbuja, da v milosti krsta pozabimo nase in se odpremo usmiljenemu očetovskemu objemu (prim. sv. Janez Krizostom, Kateheze, 3, 14 sl). Kri, simbol ljubezni Dobrega pastirja, priteka v nas po skrivnosti evharistije: “Evharistija nas vodi v Jezusovo dejanje darovanja ... in nas vključi v dinamiko njegovega darovanja” (Deus caritas est, 13). Naj postni čas preživimo kot “evharistični čas”, v katerem bomo sprejemali Jezusovo ljubezen, ki jo bomo tudi z besedo in dejanji

razširjali okoli sebe. Zrenje tistega, “ki so ga prebodli”, nas torej spodbuja, naj odpremo srce tudi drugim in naj prepoznamo rane, ki so bile prizadejane dostojanstvu človeka. Post nas prav posebej vabi, naj zavračamo vsakršno zaničevanje življenja in izkoriščanje človeške osebe ter naj lajšamo osamljenost in zapuščeno mnogih ljudi. Tako bo postni čas za vsakega kristjana postal nova izkušnja Božje ljubezni, ki nam je bila podarjena po Jezusu Kristusu, tista ljubezen, ki jo moramo izkazovati našim bližnjim, predvsem vsem trpečim in stiskanim. Samo na ta način bomo mogli v polnosti okušati velikonočno veselje. Marija, Mati lepe ljubezni, naj nas v postnem spokornem času vodi na poti resničnega spreobrnjenja h Kristusu ljubezni. Vam, dragi bratje in sestre, želim rodovitno postni čas in vam iz srca podeljujem svoj posebni apostolski blagoslov.

Papež Benedikt XVI.
(Prevedla: Barbara Baloh)

Kratke

Postna akcija Slovenske karitas: 40 dni brez alkohola

Znamenje solidarnosti z vsemi, ki trpijo zaradi bolezni, ki so posledica alkohola, zaradi nesreč na cestah in zaradi nasilja v družinah. Postna akcija 40 dni brez alkohola je znamenje skupnih prizadevanj za zmanjšanje posledic prekomernega uživanja alkohola. S pridružitvijo pobudi 40 dni brez alkohola lahko udeleženci simbolno izrazijo solidarnost z vsemi, ki se trudijo rešiti iz sveta zasvojenosti z alkoholom in z vsemi, ki trpijo zaradi bolezni, ki so posledica alkohola, zaradi nesreč na cestah in zaradi nasilja v družinah. Samo s skupnimi močmi lahko naredimo svet prijetnejši.

Možnosti sodelovanja med 21. februarjem in 7. aprilom: v znamenje solidarnosti se v tem času lahko popolnoma odpovemo alkoholu, tako osebno kot družina in na srečanjih ali prireditvah alkohola ne ponujamo. Vsak dan je pomemben in vsak dan šteje.

Možnosti sodelovanja preko celega leta: kadar vozimo, ne pijmo alkoholnih pijač. Pri delu z ljudmi, napravami in orodjem ne pijmo.

Posledice prekomernega uživanja alkohola v družinah: veliko družin se srečuje s hudimi stiskami in posledicami, ker njihovi bližnji ali sorodniki prekomerno pijejo. Strokovnjaki ocenjujejo, da je v Sloveniji kar 170.000 oseb, ki imajo težave z alkoholom, kar pomeni, da se s alkoholizmom srečuje vsaj vsaka četrta družina. Najhujše socialne posledice so nasilje nad partnerjem in otroki, razbite družine, nezmožnost za delo, bolezni in duševna ranjenost otrok.

Posledice prekomernega uživanja alkohola na cestah: v letih od 1991 do 2007 je kar vsako tretjo prometno nesrečo s smrtnim izidom povzročil voznik pod vplivom alkohola. Na cestah je umrlo 1.877 ljudi in povzročeno je bilo za 1,4 milijarde evrov družbene škode. Omenjene žrtve niso le statistika, to so očetje, matere in otroci.

Posledice prekomernega uživanja alkohola na zdravju: v Sloveniji smo leta 2005 porabili 8,8 litra čistega alkohola na prebivalca oziroma 10,29 litra na odraslega (starejši od 15 let) Slovenca. Zaradi alkohola je umrlo 499 oseb. Stopnja umrljivosti je bila 27,62 na 100.000 odraslih prebivalcev. Najpogostejši vzrok smrti je bila ciroza jeter (311 primerov). Pred dopolnjenim 65 letom starosti je umrlo 330 oseb in izgubilo 4.025,5 let potencialnega življenja, kar je bilo v povprečju 12,8 leta prezgodaj na umrlo osebo. Zaradi alkohola je bilo 1.587 primerov začasne odsotnosti z dela in izgubljenih 89.509 koledarskih dni.

Druge strokovne članke in podrobnejše podatke najdete na spletni strani www.brezalkohola.si v rubriki Dejstva o posledicah prekomernega pitja alkohola. Dodatne informacije z zvezi s postno akcijo dobite na Slovenski karitas, pri g. Petru Tomažiču, tel. 01/300-59-60, e-pošta: peter.tomazic@karitas.si ali na spletni strani www.karitas.si.

Skavti praznujejo 100 let skavstva

Skavti in taborniki so v četrtek, 22. februarja, po vsem svetu praznovali dan spomina na ustanovitelja, Roberta Baden-Powella, ki je leta 1907 na otoku Brownsea ob Veliki Britaniji organiziral prvi skavtski tabor, kar velja za začetek skavstva, gibanja, ki združuje že več kot 28 milijonov mladih po vsem svetu. V Sloveniji je največja nacionalna skavtska organizacija Zveza tabornikov Slovenije, ki v približno 100 enotah (rodovih in četah) združuje prek 8500 aktivnih članov. Neprekinjeno deluje od leta

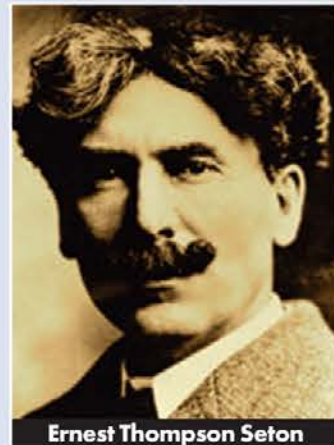


Lord Robert Baden-Powell

1951, ko jo je na sedežu Univerze v Ljubljani ustanovila skupina, v kateri so prevladovali predvojni skavti in gozdovniki. Od leta 1990 pa v Sloveniji deluje tudi Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS), ki združuje okoli 4400 mladih v 72 krajevnih enotah po vsej Sloveniji. Skavti in taborniki po vsem svetu družijo veselje do življenja v naravi, druženja, pustolovščin in pripravljenost na izzive, osebno rast in pomoč sočloveku. Namen obeh organizacij je predvsem prispevati k vzgoji mladih in tako pomagati graditi boljši svet. Oblike delovanja in aktivnosti, ki se jih organizaciji poslužujeta, pa se nekoliko razlikujejo.

Slovenski skavti bodo skupaj s taborniki od 5. do 11. maja v Portorožu gostili Evropsko skavtsko konferenco z geslom “Praznuj! Motiviraj! Deluj!” Osrednje praznovanje 100-letnice skavstva pa bo tudi v Sloveniji 1. avgusta, ko bodo podobno kot drugod po svetu slovesno pričakali začetek novih 100 let skavstva, so sporočili iz Zveze tabornikov Slovenije, Nacionalne skavtske organizacije in Slovenske skavtske organizacije.

Taborniško gibanje sta v začetku 20. stoletja zaznamovala predvsem dva pomembna moža: Ernest Thompson Seton, ki je na svoji kmetiji v New Forku v ZDA leta 1902 pripravil taborjenje za 42 dečkov iz sosesčine, in že omenjeni Baden-Powell, čigar rojstni dan, 22. februar (leta 1857), tudi obeležujejo vsako leto kot dan spomina na ustanovitelja. Njegova temeljna ideja je bila, da so mladi sposobni opraviti vsako nalogo, če se jim le zaupa in jim damo svobodo.



Ernest Thompson Seton

Župnijski zbor iz Mirna

Pri Slovencih v Milanu

Člani župnijskega pevskega zbora Miren so 18. februarja obiskali Milan, glavno mesto dežele Lombardije v Italiji. Pevci so želeli s potovanjem uresničiti dvoje namenov: srečati se z milanskimi Slovenci in videti zgodovinsko vlemesto. En dan je sicer za ogled mestnih znamenitosti premalo, vendar dovolj za nepozabna doživetja ob srečanju s slavno gotosko katedralo, še posebej zanimiv je vzpon na streho, ki je pravi pravljicični svet stolpičev in zvonikov, z nje se odpira čudovit razgled na ves Milan z okolico.

Drugi del izleta je bil namenjen občestvu milanskih Slovencev, ki se že celih 39 let enkrat mesečno od oktobra do junija zbirajo v karmeličanski cerkvi Corpus Domini. Skoraj dve zadnji desetletji je k rojakom v Milan prihajal dr. Oskar Simčič iz Gorice. Ko so mu moči opešale, je njegovo mesto prevzel župnik iz Standreža pri Gorici g. Karlo Bolčina. Februar-sko srečanje je bilo še posebej

slovesno, saj so naši rojaki poleg pevcev medse povabili tudi ljubljanskega pomožnega škofa dr. Antona Jamnika. V homiliji se je škof Jamnik najprej zahvalil g. Oskarju Blažiču, ki že 39 let zavzeto skrbi, da se milanski Slovenci tako redno zbirajo, gojijo vero in s tem ohranjajo materni jezik in kulturo, hvaležni za svoje korenine, iz katerih rastejo. Slovenci smo ena družina ne glede na to, kje živimo oz. kje smo.

Še bolj pestro in veselo je bilo v župnijski dvorani, kjer so pevci ob mesecu kulture rojakom pripravili krajši koncert ljudskih in domoljubnih pesmi. Ob slovenski pesmi se je orosilo marsikatero oko. Spomin na dom je še vedno živ. Razveseljivo pa je dejstvo, da se skupnost razvija, saj se vanjo vključujejo tudi mladi, kar je pogoj za njen obstoj. Ustanovili so tudi Društvo Slovencev v Milanu. Njihovo navdušenje in veselje do slovenstva je bilo pevcem najlepša popotnica na poti proti domu.

CIP





Kratka

Za maskami se skrivajo ljubitelji odrske umetnosti

V letošnjem šolskem letu je organizacija "Artisti Associati", ki se ukvarja z gledališkimi projekti za šole, organizirala



gledališki tečaj. Udeležili smo se ga nekateri dijaki zavoda Žige Zoisa, Jurija Vege ter Ivana Cankarja. Čeprav je šlo le za štiri srečanja, smo bili zelo navdušeni in zadovoljni z opravljenim delom. Tečaj sta vodila znani italijanski igralec in režiser Enrico Cavallero ter njegova asistentka profesorica Miranda Pescioni.

Z organizacijo "Artisti Associati" sodelujemo že drugo leto, saj smo se lani s predstavo "Turška Rozamunda" udeležili čezmejnega natečaja Palio teatrale.

Dijaki smo se tokrat učili pravilnega načina dihanja in pravilne drže telesa; vadili smo govorne nastope in se seznanili z osnovami dikcije. Brali smo različne poezije ter jih komentirali. Večkrat smo s pomočjo telesne mimike in kratkih dialogov uprizorjali razne dogodke. Delo smo opravljali v skupinah in se pri tem zelo zabavali. / Ermina Talič, 2. razred Žige Zoisa, Gorica

ZAVOD SV. DRUŽINE Šolska sestra Sv. Franciška Kristusa Kralja

Po večno plačilo je odšla s. Melita Rajh

Šolske sestre v Zavodu sv. Družine v Gorici je 10. februarja v jutranjih urah obiskala smrt. V večno življenje se je preselila s. Melita (Rozina) Rajh.

Rodila se je leta 1920 pri Sv. Antonu v Prlekiji v Slovenskih Goricah, kjer je preživela svoja otroška in šolska leta.

S šestnajstimi leti je vstopila kot kandidatinja k šolskim sestram v Maribor. Opravila je višjo ekonomsko šolo in bila leta 1940 v Mariboru sprejeta v noviciat. Zaradi vojnih razmer je noviciat nadaljevala v Ljubljani. Po štirih letih je v Marijanišču v Ljubljani Bogu obljubila večno zvestobo.

Pot njenega redovnega življenja je bila zelo razgibana. Sama je večkrat rekla: "V božjih načrtih je bilo, da sem veliko romala iz kraja v kraj". V duhu pokorščine je šla, kamor so jo predstojniki poslali. Med vojno 1945 je bila bolniška strežnica v vojaški bolnišnici v Mariboru. Že naslednje leto so jo poklicali na

nunciato v Beograd, tam je ostala do leta 1952. Sedem mesecev je kot bolniška strežnica pomagala v bolnišnici v Pančevu. Avgusta 1953 so jo poklicali v Rim, kjer je kot bolničarka delala v kliniki Bianca Maria. Od leta 1955 do 1959 je kot hišna pomočnica delala pri belih menihih v Jeruzalemu. Leta 1959 jo je pokorščina poklicala v dom študentk v Kairo, kjer je ostala tri leta. Vrhovna predstojnica jo je leta 1962 poklicala v Rim in ji zaupala odgovorno službo vzgojiteljice novink v generalni hiši v Rimu. Kot dobra in zgladna redovnica je vzgojno delo z ljubeznijo opravljala osem let. Leta 1970 se je vrnila k belim menihom v Jeruzalem in ostala celih pet let. Ponovno se je vrnila v Rim, ker ji je bilaodeljena dolžnost hišne predstojnice na via dei Colli. Po konča-



ni predstojniški službi je rada pomagala v skupnostih (Torvaianica, generalna hiša in piazza Caprera). Leta 1993 je prišla na pomoč v Tržaško provinco. Nekaj let je bila na podružnici v Kairu v Egiptu, potem pa se je vrnila v Evropo in

prišla v Gorico v Zavod sv. Družine. Tu so se njena romanja ustavila. Leta 1979 je zaprosila za prestop v Tržaško provinco, kjer smo jo z veseljem sprejeli. V boleznih je z veseljem Bogu darovala svoje trpljenje za nove duhovne poklice. Vse življenje je bila sestra zgled verne, dobre, plemenite redovnice, žena molitve in velikega spoštovanja do duhovnikov in Cerkve.

Od nje smo se poslovi v Zavodu sv. Družine v ponedeljek, 12. februarja. Sveto mašo in pogrebni obred je vodil dekan slovenske dekanije g. Marijan Markežič ob somaševanju šestih duhovnikov. Da je bila pok. s. Melita prava duhovna mati, vzgojiteljica in povezovalka med provincami, se je pokazalo ob zadnjem slovesu. Pogreba so se poleg sorodnikov in znancev udeležile sestre iz Rima, Ljubljane in Korške. Naj v Bogu uživa neminljivo srečo, nam pa naj bo priprošnja utrditve v

veri na naši poti podaritve Kristusu, večnemu Kralju.

Vsem, ki ste z nami delili zemeljsko bolečino ob njeni izgubi, in vsem, ki ste prišli in zanjo molili, Bog povrni z večnimi darovi.

Sestre

PEVMA OŠ J. Abram - Ob dnevu slovenske kulture

Zanimiv obisk igralca Danijela Malalana

V februarjskih dneh se ob prazniku slovenske kulture poleg osrednje proslave v poklon našemu neprekosljivemu velikanu iz Vrbe, Prešernu, zvrsti še veliko drugih, skromnejših, a nič manj pomembnih prireditev v naših društvih in šolah, ki na iskren način proslavijo slovensko besedo in njene žlahtne ustvarjalce. Tako pristrčno proslavo so priredili v torek, 13. februarja, v osnovni šoli J. Abrama v Pevmi. V šolske prostore so učitelji, v veliko veselje učencev, povabili igralca Danijela Malalana, ki se je prav



tiste dni mudil na Goriškem, ker je v SNG Nova Gorica bila ponovitev zelo uspele postavitev Evripidovih Bakchantk v režiji Vita Tauferja. Kateder je krasil slovenski šopek, na tabli je bil zapisan

najbolj znan verz iz Prešernove Zdravljice, v klopek pa so sedeli šolarji - navadno jih je 38, tokrat jih je bolezen malce zdesetkala - in osem malčkov iz zadnjega letnika pevmskega vrtca. Pod taktirko učiteljice

Marte Ferletič so za uvod zapeli V dolinci prijetni, nato pa sta petošolki Ilaria Bergnach in Sara Drufovka v izpiljeni govorici podali nekaj zgodovinskih podatkov iz Prešernovih časov in opomnili, da kulture ne ustvarjajo le pesniki in literati nasploh, ampak tudi tisti, ki nenehno iščejo lepoto, in to so nedvomno tudi igralci. Eden izmed teh iskalcev je tudi Danijel Malalan, doma iz Trebč, ki se je po končani šoli za geometre vpisal na ljubljansko AGRFT in po diplomi štiri sezone bil član SSG Trst, sedaj pa je že nekaj let svobodni umetnik in nastopa v raznih gledališčih (SNG Nova Gorica, Gledališče Koper...). Kamor ga pač pokličejo, tja gre. Pevmskim osnovnošolcem je nazorno pokazal, kako se igralec v gledališki garderobi, morda ob zadnjem ponavljanju

teksta, spremeni v dramsko osebo, ko si obleče kostum in se primerno našminka. Pred radovednimi šolarji je naenkrat stal pravi gospod iz Linhartovih časov z lasuljo in sprehajalno palico v rokah ter zapel pesem o igralcih, ki "zlezejo drugim pod kožo...". Tako preobražen je Malalan z dvema lutkama in majhnim odrskim okvirom prikazal Prešernovo balado Povodni mož. Za konec pa so otroci prisluhnili še pesmici o igralcih, ki nosijo na oder luč. Potem pa so ga mali gledalci obsuli z najrazličnejšimi vprašanji, na katera je prijazno odgovarjal. Med drugim je povedal, da je prvič nastopil v filmu pred dvanajstimi leti, da že deset let poklicno stopa po odrskih deskah, da mu je najbolj pri srcu otroška publika, ker je najbolj iskrena, zato rad igra v otroški igrah. Pregovorno tremo, ki je skorajda nima več, preganja s tem, da uživa ob igranju. Pesmica Mali potepuh na Mozartovo glasbo je sklenila pristrčno srečanje z igralcem Malalanom, ki je učencem razkril drobce iz gledališkega zakulisja.

IK

Usklajevanje stališč

Skupno tiskovno sporočilo SSO - SSK

Vodstvu Sveta slovenskih organizacij in stranke Slovenska skupnost sta na skupnem srečanju obravnavali celo vrsto odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti v Italiji. Do srečanja je prišlo, ker sta tako krovna organizacija kot narodna stranka ugotovili potrebo po medsebojni izmenjavi in usklajevanju stališč ter gledanj na položaj slovenske manjšine. Za Svet slovenskih organizacij so bili prisotni predsednik Drago Štoka, Marij Maver, Peter Černic in Igor Švab, za stranko Slovenska skupnost pa deželni tajnik Damijan

Terpin, deželni svetnik Mirko Špacapan, Andrej Berdon, Peter Močnik in Julijan Čaudek. Srečanje je uvedel predsednik SSO Drago Štoka in se takoj navezal na pravkar sproženo vladno krizo in njene posledice na celotno problematiko, ki se tiče Slovencev v Italiji. Prisotni so najprej spregovorili o zakonu 38/01 za zaščito slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki ostaja še vedno na mrtvi točki, saj Prodijska vlada, do svojega padca, žal ni bila sposobna imenovati članov paritetnega odbora. Posledično dodatno zamujanje pa bo se-

daj nastopilo zaradi vladne krize, ki je pravkar nastopila zaradi nezaupnice na vladno zunanjo politiko, ki jo je doživela vlada predsednika Prodijskega v senatu. To bo žal najbrž vplivalo tudi na obnovo paritetnega odbora, ki je ključen organ za izvajanje zakona za zaščito Slovencev v Italiji. Tako SSO kot SSK si prizadevata, da bi bil za novega predsednika imenovan Ivo Jevnikar, ki ima med imenovanimi in predlaganimi člani zagotovo največ znanja glede manjšinskih vprašanj in uživa velik ugled v širši manjšinski družbi. Pričakuje pa se, da bo s strani vlade tudi čimprej sprejet odlok za potrditev že odobrenega seznama občin, v katerih se bo zakon 38/01 izvajal. Pri tem je bil tudi vzet v poštev predlog Petra Močnika, naj se razmisli o prijavi italijanske države na Evropsko sodišče

za človekove pravice zaradi desetletnega neupoštevanja in neizvajanja evropskih konvencij o zaščiti manjšin. Deželni svetnik Mirko Špacapan je poročal o razpletih glede deželnega volilnega zakona, pri katerem je zabeležiti dejstvo, da je v pristojni komisiji pred obravnavo v deželnem svetu prodrl predlog o olajšanem zastopstvu za slovenskega predstavnika po evropskem modelu. Žal je bilo skozi ves postopek in pri glasovanju beležiti nasprotovanje s strani slovenskih deželnih svetnikov LD in Komunistične prenove, kar je nerazumljivo, saj evropski model omogoča vsem komponentam, da se predstavijo s slovensko listo, obenem pa tudi omogoča kandidiranje na italijanskih strankah, kot se je dogajalo doslej. SSK in SSO sta tudi izpostavila dejstvo, da je člen o olajšanem

zastopstvu za slovensko manjšino prodrl s podporo desne sredine in ob nasprotnem glasu dveh levičarskih strank (LD in SKP), kar je nepojmljivo ob dejstvu, da Slovence skoraj v celoti podpiramo levosredinske stranke! Predsednik Štoka je poudaril, da je SSO evropski model vseskozi podpiral. Glede vprašanja vračanja narodnih domov je bil pogovor usmerjen predvsem na svetoivanski Narodni dom, za katerega je v tem trenutku največ možnosti, da pride do njegove konkretne uporabe. Tudi glede na potrebe, ki so prisotne v tem času, bi bila usposobitev tega doma najbolj primerna. Prisotni so nato obravnavali tudi stanje medijev, tako glede objektivnosti poročanja kakor tudi problemov upravnega vidika. Glede slednjih je bil pogovor o položaju zadr-

ge »Primorski dnevnik« in družbe DZP-PRAE ter njenemu medsedbojnemu odnosu. Pri tem so se udeleženci spraševali, ali ne bi bilo primerno, da bi se ta dva subjekta združila, kar bi predvsem ovrednotilo pomen članov zadruge in njihovo vlogo do vodenja slovenskega dnevnika.

Na koncu so se prisotni spomnili 70. letnice mučeniške smrti Lojzeta Bratuža in se mu poklonili. Sklenjeno je bilo, da si bosta obe strani prizadevali zato, da bi italijanski predsednik republike Giorgio Napolitano podelil Lojzetu Bratužu postumno državniško odlikovanje ter tako pokazal pripravljenost, da se v imenu države opraviči slovenski narodni skupnosti za gorje, ki ga je pretrpela pod fašizmom.

Svet slovenskih organizacij Slovenska skupnost

SCGV Emil Komel

Snovanja 2007



Foto Ziga Koritnik

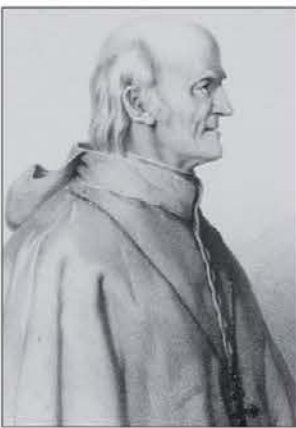
Tudi letošnja pomlad prihaja k nam z barvito glasbeno ponudbo, sadom zimskih naporov in ustvarjalnih stremeljenj. Učenci in učitelji SCGV Komel bodo v tesnem sodelovanju z ArsAtelierjem in gosti oblikovali štirinajst prireditev, ki so po vsebini odraz razvejenega dela na šoli in pričajo tudi o naši vraščenosti v prostor, v katerem živimo in delamo. Odprli smo vrata sorodnim ustanovam, da bi se med seboj spoznavali, skupaj gradili in rasli. Pisana je tudi izbira koncertnih prizorišč, ki bodo nudila okvir solistom, komornim sestavam in množično zasnovanim predstavam. V pisani nasledici vsebin bosta zazveneli slovenska ljudska

in umetna glasba, oglasili se bodo velikani klasične glasbe, prisluhnili pa bomo tudi domačemu sodobnemu izrazu. Veseli bomo vseh, ki se nam boste pridružili in dobrohotno prisluhnili utripom naše mladine. Dva mlada ljubljanska glasbenika bosta odprla niz koncertnih večerov Snovanja 2007. Violinist Matija Krečič in pianist Gašper Banovec (*na sliki*) sta lani posnela ploščo, ki sta ji dala naslov Coronae. Po naše bi bilo to "venček" slovenskih ljudskih pesmi v lastni zanimivi in izvirni priredbi. Snovanja bodo tako zaživela z gosti v petek, 2. marca 2007, ob 18. uri v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Vstop prost.

Predavanje / Kulturni center Lojze Bratuž
O Valentinu Staniču

Jože Medvešček bo v četrtek, 15. marca, ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž predaval in predvajal diapozitive o življenju in delu Valentina Staniča. Za Valentinom Staničem na Watzmann in nazaj na Goriško je točen naslov predavanja, na katerem bomo lahko izvedeli kaj več o duhovniku

Valentinu Staniču, ki je bil rojen leta 1774 v Bodrežu pri Kanalu, umrl pa je v Gorici leta 1847. Stanič velja za očeta slovenskega in ne samo slovenskega gornštva ter za velikega dobrotnika, bil pa je duhovnik, humanist, botanik, šolnik in še marsikaj, skratka izjemna osebnost, ki jo velja približe spoznati.



DRUŠTVO ARS

Vljudno vabljeni na odprte likovne razstave

ŠTEFAN PAHOR: SLIKE

Umetnika in njegovo delo bo predstavil Jurij Paljč

Galerija Ars na Travniku, Gorica

Četrtek, 8. marca 2007, ob 18. uri

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO
VZGOJO EMIL KOMEL in
MEDNARODNI CENTER ZA GLASBO
IN UMETNOST ARSATIELIER

SNOVANJA 2007

POKROVITELJI: goriška občina, goriška pokrajina, Mestna občina
Nova Gorica, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

2. marca 2007 ob 18. uri - Komorna dvorana KC Lojze Bratuž
CORONAE - Slovenske ljudske pesmi - Matija Krečič, violina -
Gašper Banovec, klavir

9. marca 2007 ob 18. uri - Komorna dvorana KC Lojze Bratuž
Violončelo in kontrabas - Srečanje učencev primorskih
glasbenih šol

1. aprila 2007 - SNG Nova Gorica
S. Prokofjev - Peter in volk - Simfonični orkester ZPGŠ

20. aprila 2007 ob 18. uri - Komorna dvorana KC Lojze Bratuž
Kitara - Srečanje kitaristov s študenti tržaškega konservatorija
iz razreda prof. Ennia Guerrata.

3. maja 2007 ob 20.30 - Dvorana Pokrajinskega muzeja
v grajskem naselju
Duo Matej Santi, violina - Rinaldo Zhok, klavir
Tartini, Mozart, Prokofjev, Škerjanc

10. maja 2007 - Avditorij Furlanske kulture v Gorici
Pianizem - Razred prof. Sijavuša Gadžijeva

24. maja 2007 ob 20.30 - Dvorana Pokrajinskega muzeja
v grajskem naselju
Simone Peraz, klavirski recital

26. maja 2007 ob 18. uri - Velika dvorana KC Lojze Bratuž
Zaigramo in zapojmo - Nastopajo najmlajši učenci.

1. junija 2007 ob 20. uri - Komorna dvorana KC Lojze Bratuž
Romantične pripovedi s Severa - ob obletnici Edvarda Griega
Igrajo mladi izvajalci.

8. junija 2007 ob 18. uri - Kulturni dom Gorica
Harmonika, petje in ples - Večer v sodelovanju s šolo
Glasbene matice.

12. junija 2007 ob 20.30 - Dvorana Pokrajinskega muzeja
v grajskem naselju
Med romantiko in impresionizmom - Neva Klanjšček, klavir

23. junija 2007 ob 20.30 - Cerkev sv. Ivana v Gorici
Zvoki pod cerkvenim obokom
Giuseppe Minin, trobenta - Devis Formentin, orgle
in učenci pihalnega in trobilnega oddelka.

28. junija 2007 ob 20.30 - Dvorana Pokrajinskega muzeja
v grajskem naselju
Zapiski na črtovju - Solisti in komorne skupine ArsAtelier
izvajajo skladbe domačih ustvarjalcev.

FONDAZIONE
Casa di Giuseppe di GoriziaBanca di Civile
BANCAGRICOLA KMEČKA BANKABCC
Dobrodo e Savogna
Zadruga Banka
Dobrodo in SavodnjeKB
1909
SKUPINA

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo 8. marca na izlet v Treviso odpeljal prvi avtobus ob 6.50 iz Jamelj s postanki v Doberdodu, na Poljanah, Vrhu in v Sovodnjah (pri cerkvi in lekarni). Drugi avtobus pa bo odpeljal ob 7. uri izpred gostilne Primožič v Gorici, nato s postanki pri "vagi" blizu Pevskega mosta, v Podgori pri športni palači in v Štandrežu pred cerkvijo. Priporoča se točnost!

Romanje v Rim od 23. do 27. aprila 2007. Sporočamo, da se vpisovanje za romanje v Rim ob skupnem obisku vernikov Treh Benečij pri svetem očetu zaključuje 5. marca. Informacije in vpisovanje na upravi NG v Gorici (tel. 0481 533177) ter na uredništvu v Trstu (ul. Donizetti 3, tel. 040 365473). Pohitite z vpisom! Če ne bo zadostnega števila udeležencev, bo romanje odpadlo.

Potovanje na Kitajsko z Novim glasom od 15. do 24. maja 2007 je zagotovljeno. Na razpolago je še nekaj prostih mest. Pohitite čimprej z vpisom. Spored potovanja in informacije na upravi Novega glasa v Gorici, Travnik 25, tel. 0481 533177 ter na uredništvu v Trstu, ul. Donizetti 3, tel. 040 365473.

Darovi

Za potrebe župnije v Gabrjah: nečak Marko De Luisa z družino, v isti spomin na strica Aleksandra Žerjala 100,00 evrov.
PEČ. Za cerkev: bratranca Joško in Romana Peteani, v spomin na

pok. Mariota Covi 100,00 evrov.
Za lačne otroke p. Kosa: Samuel, Sara, Guglielmo, Petra, Filip in Gaja ob pustu nabrali 544,45 evrov.

Čestitka

Svet slovenskih organizacij čestita zborovodjema Elviri Chiabai in Zdravku Klanjščku za pomembno priznanje Kazimirja Humarja.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 02.03. do 08.03.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 2. marca (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Domače viže - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti in obvestila - Vic tedna.

Ponedeljek, 5. marca (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 6. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 7. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Krščanstvo in ženska. - Izbor melodij.

Četrtek, 8. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2007

nedelja, 11. marca, ob 17. uri
cerkev sv. Andreja v Štandrežu

Nastopajo:

Mešani pevski zbor župnije Marezige
Moški pevski zbor Janez Svetokriški, Vipavski križ
Mešani pevski zbor Frančišek Lampe, Črni Vrh nad Idrijo
Mešani pevski zbor sv. Jernej, Opčine
Mešani pevski zbor Stanko Premrl, Podnanos
Mešani pevski zbor Lipa, Šempas
Komorni zbor Ipavska, Vipava

Soprireditelj Prosvečno društvo Štandrež

nedelja, 18. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:

Vokalni kvartet Bratje Boštjančič, Ilirska Bistrica
Mešani pevski zbor Slavec, Solkan
Ženski pevski zbor Nova Gorica
Moški pevski zbor Golobar, Bovec
Kvintet Ventus, Vipava
Dekliški pevski zbor Radost, Godovič

Soprireditelj Mešani pevski zbor Lojze Bratuž

Nova knjiga Goriške Mohorjeve družbe

Stanko Stanič
Življenje in deloZbral in uredil
Jožko KrageljSTANKO STANIČ
ŽIVLJENJE IN DELO

Jožko Kragelj, poznavalec primorske polpretekle zgodovine in njenih ljudi, je za to knjižno izdajo osvetlil lik goriškega duhovnika Stanka Staniča (1893-1955) ter uredil izbor njegovih zgodovinskih člankov in literarnih prispevkov.



Srečanja
z glasbo
2006-2007

ZVOK STRUN

JASNA MERLAK - HARFA
SOLISTI FILARMONICI ITALIANI

Na sporedu W.A. Mozart, G. Rossini,
M. Ravel in C. Debussy

Kulturni center Lojze Bratuž
ponedeljek, 12. marca 2007, ob 20.30

Izjave uglednih gostov na slovesnosti Priznanje Bratužu bi vplivalo blagodejno!

V zadnjih tednih se je v krajevnem, pa tudi vsedržavnem tisku na prvo mesto dnevnega reda ponovno

nika republike, ki je bil med drugim 60 let na politični sceni kot levičar, kot komunist. Žal moram ugotoviti, da nismo takih

misijami. Če želiš nekaj založiti ali določeno tematiko spraviti v pozabo, potem ustvari komisijo. A priori sicer nisem nasproten

eden od simbolov trpljenja primorskega človeka v času fašizma. Mislim, da, če bi v slovenski in italijanski javnosti nekoliko bolj razširili vedenje o takih primerih, kot je bil Lojze Bratuž, bi bilo marsikaj bolj jasno, kako je takrat bilo. To, kar so morali Slovenci tukaj pretrpeti, je narodna tragedija. Primer Lojzeta Bratuža zgovorno priča, kdo se je dolžan prvi opravičiti v teh italijansko-slovenskih odnosih. Bratuž je eden od številnih primerov:

nepopoln pogled na zgodovino. Zdi se mi, da je to uspelo. Menim tudi, da so se postavile primerne osnove za to, da se med tukajšnjimi narodi in državami zgradi etično-politično dejanje, ki se bo razlikovalo od zgodovinskih raziskav in ki bo z odkritim pogledom na temne strani preteklosti priznalo vsem svojo pravico do spomina. Tako bo vsaka država (in narod) prevzela svoje odgovornosti. Dejanja iz preteklosti niso brez odgovornosti, nobena temna stran zgodovine ni brez bolečih spominov. To si je treba najprej vzajemno priznati, potem se lahko po politični poti dokončno obrne stran. Predsednik je uporabil nekaj ostrih izrazov. Ne vem, če bi govoril o ostrem pristopu. Napolitano je navsezadnje avtokritično govoril o tisti strani, kateri sam pripada. Tudi ta element je bil prisoten v njegovem govoru in tako se njegove besede tudi lahko razumejo. Govor je bil usmerjen v državo in ne navzven. Mi seveda lahko celotno zgodbo zajamemo pomirjevalno, če upoštevamo tudi tisto plat zgodovine, med katero smo bili žrtve. Vsako stran v sporu seveda najbolj bolijo krivice, ki jih je sama prestala. To je treba upoštevati, ker v nasprotnem primeru ne moremo trditi, da je pot do sprave dodelana. Menim vsekakor, da smo danes že na do-

in povojno razdejanje in maščevanje. To vsi obžalujemo. Razumeti pa moramo, kje in kdaj je bil začetek. Javno in nedvoumno bi bilo treba povedati, kdo je v tem primeru začel. Priznanje italijanske republike Lojzetu Bratužu bi bilo tisto dejanje, ki ga vsi pričakujemo! To ni pravno dejanje med predsedniki, za katerega vsi vemo, da je farsa, glede na to, da v trenutku, ko se stvari razvnamejo, pride na dan vsa sovražnost. Menim, da bi bilo priznanje Bratužu dejanje, ki bi na Slovence vplivalo zelo blagodejno in bi bilo prvi pogoj na poti do resnične sprave.

Boris Pahor, tržaški pisatelj
Drnovšek je pisal pismo, Rupel je pisal pismo. Kakšna je ta diplomacija?! Država, ki spoštuje samo sebe, ne operira s pismi! Mislim seveda na govor, v katerem so bili omenjeni "krvoločni Slovani kot ekspanzionisti". Te trditve ne vzdržijo realnosti! Tega se posebej zavedamo še danes, ko smo počastili spomin na človeka, ki so ga fašisti zastupili v najhujšem boju proti slovenskemu jeziku v cerkvah na Primorskem. Vse to se pozablja, kot da bi ne obstajalo. Italijanski javnosti se prikazuje samo to, kar je hudega naredila nasprotna stran. Mi ne zanikamo fojbe, nasprotno, obsojamo jih kot nečloveško dejanje! Italijanskemu narodu pa ne moreš prikazati samo te plati



Ugledni gostje pred spomenikom Lojzeta Bratuža (foto DP)

vsilila zimzelena tematika fojbe in povojnih pobojev v kraških brezni. Izrečenih je bilo veliko besed, ostrino polemike je bilo občutiti predvsem na hrvaški in italijanski strani. Slovenija se v spor ni neposredno vmešala, kljub temu da je do spora prišlo v pomenljivem času, ko smo se Slovenci poklonili goriškemu glasbeniku in narodnemu junaku Lojzetu Bratužu. Pri nas sta oba dogodka pomenila vrnitev v polpreteklo zgodovino, ki v italijanski javnosti pripisuje fojbam genocidni predznak, medtem ko pozablja omenjati fašistično gorje. Na proslavi v spomin na Lojzeta Bratuža smo zato vprašali nekaj Slovencev, ki so aktivni na družbenopolitičnem področju, za kratek komentar o omenjenem dogajanju.

Jože Pirjavec, zgodovinar

Ugotavljam, kako malo se je v teh sedemdesetih letih spremenilo. Seveda, danes nas ne silijo več, da pijemo olja, besedišče pa, ki so ga pri nas ustvarili najprej irendentisti in so ga potem prevzeli fašisti, je v državi še živo. In presenetljivo je, da slišimo take besede in ocene iz ust predsed-

besed iz kvirinalske palače slišali niti v času Viktorja Emanuela III. Italija si očitno ni znala priboriti tiste demokratične zrelosti, da bi znala ustvariti drugačno, pravičnejšo politiko do nas.

Polemike med predsednikoma Mesićem in Napolitanom so napravile na breg tudi predlog o novi mešani slovensko-italijansko-hrvaški zgodovinski komisiji. Zelo dobro vem, kako je s temi ko-



Gospa Ivana Leskovec (foto JMP)

ideji, da se o omenjenih tematikah še diskutira in razpravlja. V teh dneh, ko so se razplamtevale polemike, sem šel pogledat v italijansko-slovensko poročilo. Kaj piše tam o fojbah? Poročilo je s tega zornega kota res zelo skopo. Ni števil, ni točnih podatkov. Dokument torej ne zadošča bralčevi želji po spoznavanju tega obdobja. Zadevo je treba še poglobiti, tako da bomo dobili uradno dokumentacijo, ki bo črno na belem pokazala, kaj se je zgodilo. Do tega je treba priti ne zato, da bi zanikali to, kar so naši sonarodnjaki zagrešili. Tega nikakor nečemo zanikati, ne sprejemamo pa obtožb, da je šlo za genocid, kajti ta obtožba odpira nevarno revanšistično pot, ki bi lahko ogrozila ravnotežje v tem delu sveta. Fojbe bi ne bile genocid, tudi če bi ne bilo nobenega Slovencev notri. Šlo je za maščevalno dejanje, ki je bilo pogosto v Evropi tistega časa. Skratka, ljudje v fojbah niso bili pobiti samo zato, ker so bili Italijani, medtem ko je bil npr. Bratuž ubit samo zato, ker je bil Slovenec.

Stane Granda, zgodovinar
Lojze Bratuž je nedvomno

spomnimo se vseh talcev, spomnimo se koncentracijskih taborišč. Italijanska javnost o teh stvarih žal ne ve popolnoma nič.



Z leve: občinski odbornik Silvester Primožič, prefekt Roberto De Lorenzo, predsednik SSO Drago Štoka, evropska poslanka Mojca Drčar Murko in predsednik krajevne skupnosti Podgora Walter Bandelj (foto JMP)

Tudi slovenska javnost ve pre malo, sicer bi bila bolj samozavestna in bi bolj odločno reagirala. **Miloš Budin, podtajnik v Prodijevi vladi**
Polemike okoli fojbe sem skušal sprejemati čim bolj racionalno, brez čustvene vpletenosti. To je sicer zelo težko, ker imamo vsi zgodovinski spomin. Po svojih močeh sem v tem sporu skušal posredovati, da bi prišlo do pomiritve, tako da bi se premostili tisti pretežki izrazi in nekoliko

bri točki in da lahko gremo po tisti poti naprej.

Mirko Špacapan, deželni svetnik SSK

Rad bi videl, da bi predsednik italijanske republike nagradil tudi našega Lojzeta Bratuža, eno izmed številnih žrtev fašističnega nasilja v času, ko še ni bilo vojne. Slovenski narod ni bil nikomur v

zgodovine in vse drugo zamaščati! Tega nobeden ne počenja, v to se niso spustili niti Nemci niti drugi narodi! Samo tukaj obstaja tak primer. Kot pisatelj na celotno zadevo primarno ne gledam s političnega zornega kota, ampak predvsem skozi oči človeškosti. Zakaj mora samostojna Slovenija stopati preko svojih



Andrej Černic intervjuja prof. Jožeta Pirjevca (foto JMP)

S 1. strani Slovesnosti ...

Zadnja postaja petkovega spominskega romanja je bila dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, v kateri je potekala osrednja slovesnost dneva, posvečenega svetlemu mučniku. V spominskem parku Centra so se pevci MoPz Mirko Filej poklonili pred doprskim kipom Lojzeta Bratuža z njegovo najljubšo pesmijo Sonce vzhaja in zahaja. Nato pa se je pred prepolno dvorano začel osrednji program, katerega vezno besedilo in celoten scenarij je napisal in zrežiral Janez Povše. Ob menjajočem se modrem in oranžnem osvetljevanju v ozadju so na odru stali člani zbora Lojze Bratuž, ki so ob povezovalcu Dariu Bertinazziju ustvarili odsko sliko, iz katere sta se izrisavali svetla podoba Lojzeta Bratuža in njegova ljubezen do slovenske pesmi, ki vse povezuje v dobroti in prijateljstvu. Ta pesem, trdno verujoča v veličino Božjega kraljestva, je še zmeraj med nami, kot sta na večeru izpričala s svojim petjem zbora Lojze Bratuž - ob or-

gelski spremljavi Mirjam Furlan - in Mirko Filej pod dirigentsko paličico Bogdana Kralja in Zdravka Klanjščka. Slavnostni govornik Boris Pahor je, kot vselej, trezno in prodorno iz zgodovinskih dogodkov prešel v današnjo stvarnost, kakor je razvidno iz njegovega posega, ki ga v celoti objavljamo na tretji strani Novega glasa.

Z malo sonca obžarjeno in, žal,



Foto DP

bolj s temino zasenčeno življenjsko pot Lojzeta Bratuža so poslušalci ponovno prehodili v družbi mehkih, globokočutečih verzov sonetnega venca, ki ga je pod naslovom Venec spominčič možu na grob svojemu dragemu posvetila

njegova zvesta družica Ljubka Šorli. V režiji Petra Simonitija so se stih razlili po dvorani iz ust Sonje Mlejnik, igralka ljubiteljskega gledališča iz Teharij (Celje). Svojo interpretacijo je ovila v boleče srčne rane pesnice, ki je po tragični močevi smrti vse življenje koprnela le po ponovnem snidenju z njim na nebeških poljanah. Ljubee podhrtevajoče pesmi so uvedli Kraguljčki MoPz Mirko Filej, občasno pa se je oglašal zvok flav-

izvenevali Kraguljčki, kakor jih je goriški skladatelj-mučenec žlil na notno črtovje za mešani zbor. Pomenljivega dneva z vrsto slovesnosti se je, poleg profesorjev Lojzke in Andreja Bratuža, katerima so se organizatorji tudi s cvetličnim darom zahvalili za živ spomin na očeta Lojzeta, udeležila vrsta političnih in kulturnih osebnosti, med katerimi podpredsednik slovenskega državnega zbora Vasja Klavara, predsednik komisije za zunanjo politiko državnega zbora Jože Jerovšek, vodja Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, evropska poslanka Mojca Drčar Murko, podtajnik na italijanskem ministertvu Miloš Budin, senator Stojan Spetič, predsednika SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, novogoriški župan Mirko Brulc, deželna svetnica Bruna Zoržini Spetič, goriški občinski odbornik za kulturo Claudio Crescatti, odbornika Silvester Primoš in Mara Černic, Steverjanski in doberdobski župan, Hadrijan Corsi in Paolo Vizintin, veleposlanik Republike Avstrije v Sloveniji Zdravko Inzko, predsednik programskega sveta RTV Slovenija dr. Stane Granda in vrsta drugih.

te Fabia Devetaka. Orkestralni sestav SCGV Emil Komel je pod vodstvom Aleksandra Sluge z izvedbo Bratuževih instrumentalnih skladb zaokrožil večer, v katerem je "Lojze Bratuž zasijal kot ena sama svetloba", potem ko so še zadnjič

napoto in nobenemu nevaren. Žrtev Lojzeta Bratuža postavlja na glavo trditve italijanskih zgodovinarjev in italijansko javno mnenje, ki menijo, da je Italija čista in nedolžna. Na Apeninskem polotoku velja prepričanje, da je gorje storil fašistični režim in ne Italija. Zelo razširjena je tudi ideja, da niso krivde fašističnega režima niti od daleč primerljive z grozotami, ki so jih počenjali esesovci na eni strani in komunisti na drugi. Smrt Lojzeta Bratuža nazorno kaže na veljavnost reka: "Kdor seje veter, žanje vihar". Bratuž je samo ena od žrtev. Mnogo je takih, ki so jim pljuvali v usta, ker so govorili slovensko. Slovence je obdajal strah zaradi terorja, ki je takrat prevladoval, zaradi gorja in vseh smrtnih žrtev, ki so jih fašisti povzročili. To je porodilo vojno

mrtvih potuhnjeno, z repom med nogami? Slovenija kaže svojo pohlevnost v odnosih z avstrijsko in italijansko vlado, pa tudi Hrvati imajo za norca slovensko vlado. Obžalujem dejstvo, da je zgodovina okoli fašizma in okoli fašistične oblasti kot okupacijske oblasti zamaščana. Žalostno je, da morajo poštene italijanski pisatelji spregovoriti o Italijanih brez časti (knjiga Italijani senza onore, urednik Costantino di Sante; op. av.), medtem ko nastopa italijanska politika (levica in desnica) enotno proti t.i. Slovanom. Po Mesićevi reakciji na Napolitanove besede je D'Alma takoj odpisal hrvaškemu predsedniku, da govor ni bil naperjen proti Hrvatim. Kdo ostane? Jasno, mi. "Slavi" smo za Italijane mi, že od zdavnaj.

Andrej Černic

Kulturna panorama

Zborovodji Mirku Cudermanu odlikovanje

Predsednik Janez Drnovšek je 75-letnega zborovodjo Mirka Cudermana odlikoval z redom za zasluge za izjemni prispevek k slovenski zborovski glasbi. Dirigentu in muzikologu Mirku Cudermanu, ki v zadnjih desetletjih pomembno sooblikuje domačo zborovsko glasbo, in odlikovancem z drugih področij je predsednik države odlikovanja izročil na posebni slovesnosti v



sredo, 21. februarja, ob 16. uri na Gradu Brdo pri Kranju. Mirko Cuderman je pri umetniškem, pedagoškem in organizacijskem delovanju bistveno in vsestransko obogatil slovensko zborovsko prizorišče predvsem z ustanovitvijo mešanega pevskega zbora Consortium musicum in prvega poklicnega koncertantskega zbora - Slovenskega komornega zbora.

Consortium musicum se od ustanovitve leta 1968 posveča sodelovanju pri izvajanju velikih vokalno-instrumentalnih skladb, obenem se je uveljavil kot prvovrsten a cappella zbor, sposoben izvajanja tudi najtežjih skladb. Večkrat zapored je prejel najvišja priznanja na državnem tekmovanju Naša pesem v Mariboru. Slovenski komorni zbor pa je nastal zlasti zaradi trdne Cudermanove vizije in prepričanja o nujnosti in izvedljivosti ustanovitve takega ansambla.

Mirko Cuderman je po diplomu na Teološki fakulteti v Ljubljani opravil še študij dirigiranja na Akademiji za glasbeno in gledališko umetnost na Dunaju, kjer je doktoriral še iz muzikologije na filozofski fakulteti.

Do leta 1970 je bil zborovodja kora ljubljanske stolnice, od leta 1968 ustanovitelj in zborovodja Consortium musicum, nato vodja arhiva Slovenske filharmonije, dirigent Komornega zbora RTV Slovenija, predavatelj za zborovsko literaturo, izvajalsko prakso in dirigiranje na Akademiji za glasbo v Ljubljani, od leta 1991 ustanovitelj in umetniški vodja Slovenskega komornega zbora ter od leta 2000 umetniški vodja Slovenskega okteta.

Primorska poje 2007

Z mesecem marcem se začne Primorska poje, najbolj množična zborovska prireditel v celotnem slovenskem prostoru. Potekala bo v 31 različnih krajih Primorske, ne glede na mejo, in bo privabila skoraj 200 zborovskih skupin z več kot štiri tisoč pevci. Sodeluje več kot 50 zamejskih zborov. Na Goriškem, Tržaškem in v videmski pokrajini bo deset koncertov, trije bodo v cerkvah: najprej v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu (11. marca), nato pri sv. Ani v Trstu (24. marca) in v cerkvi sv. Florijana v Zavarhu (22. aprila). Prvi koncert bo na Dobrovem 2. marca, zadnji pa v Zavarhu (22. aprila). Na Trbižu se bosta srečali Koroška in Primorska poje. Nastop koroških in primorskih zborov bo v Občinskem kulturnem centru 18. marca. V zamejskem prostoru se bodo pevci predstavili na Opčinah (3. marca), v Sovodnjih (9. marca), v Marjinem domu v Trstu (10. marca), v Štandrežu (11. marca), v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici (18. marca), na Trbižu (18. marca), pri sv. Ani v Trstu (24. marca), v Nabrežini (31. marca), v Kulturnem domu v Gorici (20. aprila) in v Zavarhu (22. aprila). Revijo organizirajo Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza cerkvenih pevskih zborov in Zveza slovenske katoliške prosvete.

Šest novosti slovenskih avtorjev pri Cankarjevi založbi
Bužec on, bušca jest, Tretji svet, Popkorn, Ep o...

Pri Cankarjevi založbi so minuli teden v Jazz klubu Gajo predstavili novih šest knjig slovenskih avtorjev. Pred kratkim so namreč izdali šest knjig med seboj sicer zelo različnih avtorjev, skupno jim je nemara le to, da vsak na svoj način priča proti stereotipnosti, proti čistemu povprečju tudi.

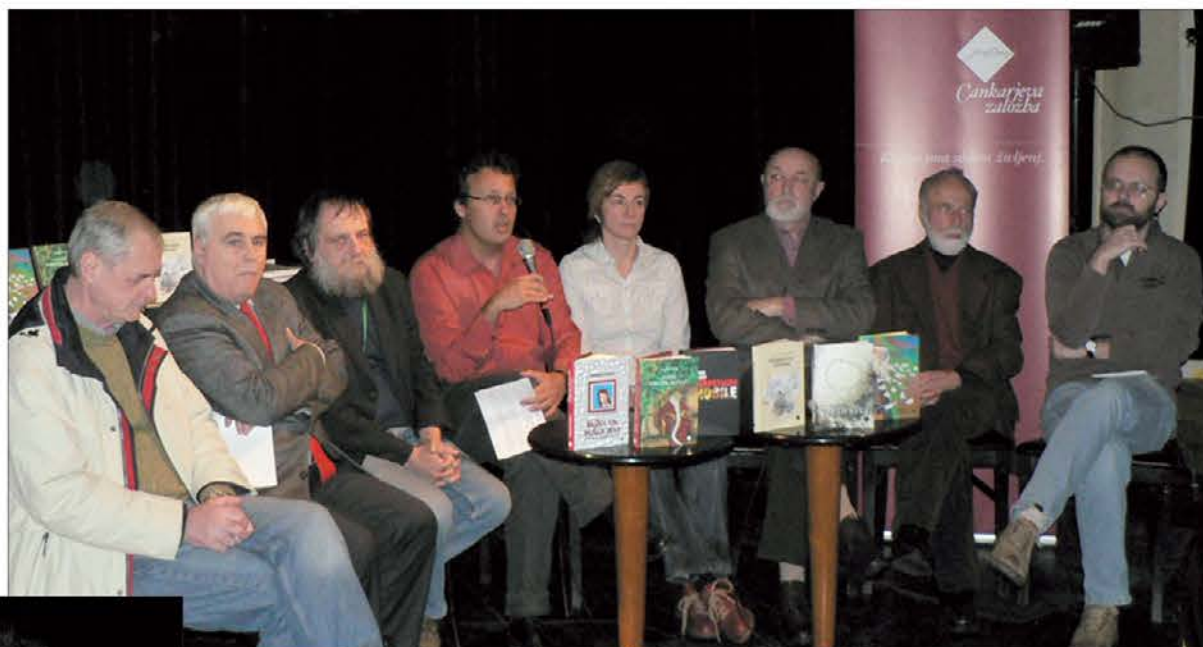
Predstavili so knjige, ki so jih napisali zmagovalci natečaja Cankarjeve založbe za najboljši roman iz sodobnega življenja Andrej Skubic, ki je napisal Popkorn, Suzana Tratnik se predstavlja z romanom Tretji svet, Janez Kajzer z zgodbami Perpetuum mobile, Marjan Tomšič z delom Bužec on, bušca

v kateri niso razpršene le vrednote, temveč tudi kapital. Pisatelj Andrej Skubic je dodal, da svojega romana sicer ne bi rad opravičeval pred kritikami, vseeno pa je izrazil bojazn, da so ga kritiki ukalupili v urbano, realistično pisavo. Popkorn pa po njegovem mnenju ni realistična, temveč metafizična

avtobiografska, koliko je torej v njih resnice. "Po dvajsetih letih je moj spomin slab, kar pa ne velja za domišljijo," je povedala na predstavitvi Suzana Tratnik. Pač pa spomin zelo določa novo knjigo Janeza Kajzerja, ki je v 13 pripovedih opisal ljudi iztekajočega se časa. Kajzer je čas

komunizem in potreba po zgodovinskem spominu, Sociopsihologija slovenske majhnosti, O travmi slovenske nerazpoznavnosti, Trst, naša bolečina?!, Smo Avstrijcem resnično tako zelo podobni? in V globalizacijo z berlinskim zidom v glavi. Ilustracije h knjigi je prispeval Franco Juri.

Za knjigo Marjana Tomšiča Bužec on, bušca jest s podnaslovom In druge smešnosne zgodbe je urednik Zdravko Duša dejal, da gre za preplet karakternih študij, ki temeljijo na posebnostih mediteranskega značaja, humoresk, satir in resnih zgodb v obliki pisateljskih etud. Za



Z leve: Bogdan Novak, Bojan Grobovšek, Zdravko Duša, Andrej Blatnik, Suzana Tratnik, Janez Kajzer, Marjan Tomšič in Andrej Skubic (foto JMP)



Suzana Tratnik (foto JMP)

jest, Bojan Grobovšek z esej Razmišljanja o Sloveniji, Bogdan Novak pa je na novinarski konferenci Pesem o kralju Matjažu naznanil iz besedami: "Slovinci imamo ep!"

Popkorn Andreja Skubica je izšel pred tremi meseci, zato je doživel že kar nekaj kritičnih odzivov. Urednik Cankarjeve založbe Andrej Blatnik je roman opisal kot "slovensko post-tranzicijsko turbulenco v novi luči", za glavnega junaka pa se ne ve, ali je junak ali žrtev dobre,

skupin, v njenem primeru lezbičnih. Glavna junakinja romana se iz Ljubljane in iz takratne Jugoslavije poda na konferenco v Švico, kjer se izkaže, da je "tretji svet" večpomenska sintagma. Avtorica na duhovit način opisuje družbeni položaj lezbične skupine, ki je enotna le na prvi pogled. Letošnja dobitnica nagrade Prešernovega sklada je v Jazz klubu Gajo povedala, da ji mnogi postavljajo vprašanje, v kolikšni meri so njena dela

svojih zgodb omejil zelo natančno: od 9. marca leta 1945 do oktobra 1958, pa od konca 19. stoletja do danes. Kajzer je opozoril, da opisuje ljudi iz svoje neposredne bližine, nekateri liki se pojavijo celo v več zgodbah, s tem pa se delo že približuje romaneskni strukturi. Zgodbam, najpogosteje pisanim z naivnega gledišča otroka, so pridani časopisni citati, ki po Kajzerjevem mnenju niso okras, ampak sestavni del celote. In zakaj tak naslov, Perpetuum mobile? Kajzer je pojasnil, da ta metaforično lahko označuje fantastično in namišljeno, kar je blizu tudi njegovim protagonistom, ki verjamejo, "da se bo nekako izšlo". Novinar in diplomat Bojan Grobovšek nadaljuje svoj esejistični opus s knjigo Razmišljanja o Sloveniji. Avtor izhaja iz ugotovitve, da Slovenci kolektivne avtorefleksije še niso izvedli, kar dokazuje v esejih z naslovi Razmišljanja o Bajuklandu, Holokavst,

Tomšičeve zgodbe so značilne nagnjenost k mistiki, njegova ljubezen do detajla in toplina, s katero zna gledati na svoje junake. Pisatelj Bogdan Novak je po lastnih besedah napisal prvi slovenski ep - prejšnji da so bili umetni -, oziroma, kot je dejal, ep o kralju Matjažu je bil že napisan, sam ga je le združil v celoto. Pri tem se je naslanjal na izbor ljudskih pesmi Karla Štreklja, ob tem pa pritrjuje tudi Frančku Bohancu, ki meni, da je domače ljudsko pesništvo dobilo epski zamah. Seže v vodorom Turkov, ki so sprožili večni boj med dobrim in zlim. Novakov ep o kralju Matjažu obsega 8332 verzov v trohejski obliki. Veliko uspeha pa je že doživel Marjan Tomšič z monokomedijo Bužec on, bušca jest v bleščeci izvedbi igralke Saše Pavčec, delo je za Primorski poletni festival pred leti zrežiral Boris Cavazza, pri Cankarjevi založbi pa je tokrat izšla še knjiga.

ZUT

Februarska številka Galeba

Šegavi pust odganja zimsko sivino

V februarški številki mladinske revije Galeb, ki izhaja v Trstu že 53 let in jo izdaja Zadruga Novi Matajur - Čedad, je nesporni protagonist šaljivec pust. Naslovnik so si prisvojile pustne šeme Veronike Racman, tretješolke COŠ F. Venturini Boljunec, Boršt, Pesek, šestnajst risbic s pustnimi motivi njenih sošolcev in drugih učencev iste osnovne šole pa se bohoti na zadnji strani. Ob njih so tudi pustni motivi učencev OŠ J. Jurčič iz Devina. O pustu, ki "nos mu maheda do ust", poje pesmica Iga Grudna Pust, ki jo je uglasbila Dina Slama, da bi šegavo izvenela iz otroških grl. Hudomušni verzi Obrnjen svet Zvezdane Majhen veselo zatrjujejo, da "svet se za pusta na glavo obrne, / zemlji zeleno

bluzico vrne". Žiga Gombač predstavlja pisano družino, ki veselo pleše, "da se iskre krešejo". Anja Kokalj si je zamislila družabno igrice z maskarami. Galeb je tokrat odstopil več strani svojim malim dopisnikom: učenci 1. r. OŠ F. S. Finžar iz Barkovelj so z risbico in kratko povedjo pokazali, da znajo že pisati, šolarji OŠ A. Sirk iz Križa so svoje domišljjsko bogastvo uporabili za pisanje zgodb o Zlatorogu, osnovnošolci OŠ J. Ribičič - Sv. Jakob in K. D. Kajuh - Primož Trubar - Bazovica so se izkazali v risanju snežakov v raznih tehnikah. Učenci OŠ P. Vranc iz Doline so s preglednimi risbicami, barvnimi fotografijami in pisnim prispevkom opisali obisk oljčnega nasada go-

spoda Canzianija in torklje podjetja Parovel v Dolini. Njihovi vrstniki iz OŠ O. Župančič - Sv. Ivan so pa poročali o ilustratorju Miranu Kohku, ki je bil njihov gost, in pridali osem smešnih risbic, sad tega srečanja.

Dve Galebovi strani je ob Dnevu slovenske kulture zasledla Prešernova Zdravljica z ilustracijo Klavdija Palčiča. Knjižni molji, ki bi radi nabrali čim več točk za Bralno značko, bodo v Galebu našli nadaljevanja zgodbic Pravljičarja za Gajo, Koliščarji, Deklica za ogledalom, Pravljičar, pa tudi pravljice Nagajivi dolgouhec in stripa Medved in miška ter Hribci. Vmes bodo še odkrili, o

čem razmišlja želva, kakšno sladkarijo v obliki ptičje hišice pripravlja Škrobek in poskusili rešiti Galebov kviz. Tisti, ki bi radi spoznali kako novo tehniko risanja, pa se bodo gotovo

zaustavili na 34. strani, v Galebovi likovni delavnici, in po navodilih prof. Jasne Merku' izdelali pisanega, bleščečega se ptička. Ko pa bodo obrnili stran, bodo zagledali razne vrste kuščarjev in se marsičesa naučili. Starši in šolniki bodo lahko prebrali, kar je zapisala psihologinja Suzana Pertot o otrocih, ki ostajajo v senci, ker jih pri delu ovira njihova plahost.

Iva Koršič

KB
1909

SOCIETÀ FINANZIARIA PER AZIONI
FINANČNA DELNIŠKA DRUŽBA

razpisuje nagradni likovni natečaj

OKNO V SVET

Prireditelji vabijo vse mlade umetnike naj se prepustijo kreativnosti in sodelujejo na nagradnem natečaju.

Oddaja izdelkov je predvidena do 23.03.2007 na naslov: "Kulturni dom" ul. Brass 20, 34170, Gorica



Pravilnik in informacije natečaja:
www.kb1909.it

Kratke

Srečanja po Radiu Trst A

Po Radiu Trst A so prejšnji teden začeli predvajati nov radijski niz z naslovom Srečanja s pisateljem Alojzom Rebulo. Gre za niz oddaj, v katerih bo Alojz Rebula v pogovoru s profesorico Tatjano Rojco govoril o svojem življenju in delu. V prvem radijskem srečanju je pisatelj obudil spomine na otroška leta v rodnem Šempolaju, ko se je podil po gmajnah in odkrival kraške pejsce, pripovedoval je o svoji materi, ki je bila velik garač in je tudi v težkih časih vzorno skrbela za družino, medtem ko je bil oče-železničar daleč od doma, saj so ga kot številne druge slovenske železničarje režimsko premestili v notranjost Italije. V nadaljevanju radijskega niza je profesor Rebula razmišljal o pomenu narodne zavesti, pripovedoval je o svojih študijskih letih v goriškem semenišču, kjer se je srečal z izjemnim profsorskim kadrom, poslušalci so slišali, kdo ga je pravzaprav navdušil za študij klasične filologije. Govor bo tudi o pisateljevih tesnih stikih z Edvardom Kocbekom in o tem, kako je kot mlad izobraženec doživljal prva povojna leta. Za realizacijo radijskih srečanj s profesorjem Alojzom Rebulo je poskrbela urednica Ines Škabar, oddaje pa so na sporedu vsak torek ob 18. uri.



Foto JMP

Družina: nevarna avantura ali varen pristan?

V nedeljo, 4. marca, se bo končal niz treh srečanj pod naslovom Na skupni poti, ki jih je Komisija za pastoralno zakoncev in družine tržaške škofije priredila ob drugem letu škofijskega pastoralnega načrta Družina v luči božje besede za obdobje 2005-2007. Za konec bo na vrsti razmišljanje mariborskega pomožnega škofa msgr. dr. Petra Štumpfa na temo Družina: nevarna avantura ali varen pristan?

Dr. Peter Štumpf je član salezijanske redovne skupnosti. Doma je iz Prekmurja. Študiral je na Teološki fakulteti v Ljubljani, nato na Teološki fakulteti Salezijanske papeške univerze v Turinu in tam leta 1989 diplomiral iz mariologije. Leta 1994 je magistriral iz moralne teologije s tezo Mladostniki in zakrament sprave. Doktorski študij pa je zaključil leta 2002 na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani z disertacijo Jožef Klekl st. (1874-1948) kot publicist v prizadevanju za ohranitev katoliške vere v Slovenski krajini (Prekmurje).



Dr. Štumpf je izvrsten poznavalec prekmurske zgodovine, posebej pa se ukvarja s pastoralno družin, študentov in zakonskih skupin. V drugem letu pastoralnega načrta tržaške škofije je pozornost usmerjena predvsem na poslanstvo družine. Prav tej dimenziji bo posvečeno zadnje srečanje, ki bo kot običajno pri

Šolskih sestrah v Trstu v ul. delle Docce 34 in se bo pričelo ob 14.30. Poskrbljeno bo za varstvo mlajših otrok, medtem ko bodo večji lahko sledili vzporednemu programu kot pripravi na zaključno skupno družinsko sv. mašo, ki jo bo vodil msgr. Štumpf. Glede na to, da je niz srečanj Na skupni poti del skupnega programa cele škofije, bodo ob tej priložnosti sodelovali in prinesli svoj pozdrav tržaški škof msgr. Evgen Ravignani in predsednika Škofijske komisije za pastoralno zakoncev in družine Antonio in Donatella Martini. / V imenu Škofijske komisije za pastoralno zakoncev in družine, Tatjana in Marijan Kravos

OPČINE Cerkev sv. Jerneja

Začetek pastoralnega obiska

Ob začetku pastoralnega obiska v openski dekaniji je tržaški škof Evgen Ravignani v nedeljo, 11. februarja, tako spregovoril openskim vernikom, ki so napolnili domačo cerkev sv. Jerneja. "Moji dragi bratje duhovniki, sestre in bratje, ki ste se Bogu posvetili v redovnem življenju, vse sestre in bratje v Gospodu, milost vam in mir od Boga, našega Očeta in od Jezusa Kristusa, Gospoda našega. Danes začnemo v tej župnijski cerkvi moj pastirski obisk po župnijah openske dekanije in tega se veselim. Prišel bom k vam, da vas bom srečal in skupno z vami prehodil del poti ter spremljal vašo občestvo na njihovih poteh, obenem želim biti blizu vsakemu izmed vas s čustvi brata, ki vam hoče odpreti svoje srce in želi spoznati vaše želje, vaše delo in trud ter vaša pričakovanja, ki naj postanejo tudi moje želje, moj trud in

moja pričakovanja. Prišel bom k vam, da vam bom lomil kruh Božje besede in boste potrjeni v veri in delil telo Gospodovo, da se boste z njim hranili in tako rastle v bratski ljubezni: ista vera in ista ljubezen nas združujeta s svojo sveto vezjo. Smo namreč ena sama družina, ki je obogatena z različnostjo jezika in kulture ter verske tradicije, kar je dragocena dediščina tako Slovencev kot Italijanov, ki zdavnaj tu živijo skupaj. Nič, niti trpljenje ne davne preteklosti ne more ločiti bratov, ki so eno ljudstvo, "zbrano v edinosti Boga Očeta in Sina in Svetega Duha" (CIPRIAN, DE ORATIONE DOMINICA, 23; CIT. V LUMEN GENTIUM 4). Prišel bom v vaše skupnosti, da bom z vami preživel vesel trenutek z vašimi malimi otroki, ki so vaše veselje, in z večjimi, ki so vaše upanje; v katehetski šoli bom lahko spoznal tiste, ki se pripravljajo na prvo sveto obhajilo in na sveto birmo, ter jim bom

povedal, kako prijetno je biti Gospodov prijatelj in se njemu prepustiti, da nas on vodi. Videl bom vašo mladino, lepo skupino, ki izbira svojo življenjsko odločitev z vso resnostjo in zavzetostjo: vem, da jih starši učite, kako naj uporabljajo svojo svobodo, kar ni vedno lahko, in se zavedam, da tudi oni nočejo zapraviti svojega življenja, ampak ga želijo živeti v vsej polnosti. Prav tako pričakujem z veseljem, da se bom srečal z mladimi, ki se pripravljajo na zakonsko življenje, kot tudi z mladimi družinami, ki svojo zakonsko vez že doživljajo z medsebojnim podarjanjem skupne ljubezni, ki je odprta za življenje po otrocih. Ko bom hodil po poteh vaših vasi, ki jih vedno bolj spoznavam po njihovi sugestivni lepoti tako starih kot novih hiš, bom spoštljivo stopil tudi v vaš dom, tja, kjer je bolnik, ostareli ali osamljen človek. Težje želim pokazati svojo prisrčno bližino, ji obljubiti svojo molitev in ji dati svoj blagoslov. Pri tem ne bom pozabil na tiste, ki živijo v domu za onemogle. Tudi njim bom ponel besedo tolažbe in dobrote. Skupno z župnijskimi pastoralnimi in gospodarskimi sveti bomo proučevali položaj in možnosti župnij, od onih težjih in zahtev-

nih do tistih, ki jih lažje uresničimo. Pri tem gre za načrtovanje vedno bolj uspešne pastore, a ne samo, proučiti je treba tudi pametno upravljanje skromnih sredstev, na katere župnija lahko računa, kot tudi na različne oblike pomoči, ki morejo omogočiti uresničitev tega, kar je potrebno za razne dejavnosti. Bratje duhovniki me bodo spremljali in že sedaj se jim za to zahvaljujem. Srečali se bomo in se odkrito pogovorili. Zavedam se, da pastoralno delo zahteva svoj trud, in vem, da delo, ki ga z vso ljubeznijo opravljajo, tudi utrjuje, kot tudi se zavedam, da ljubezen, s katero se posvečajo svojemu duhovniškemu poslanstvu, ne najde vedno zadostnega odgovora pri ljudeh in upravičeno pričakovano zadoščenje. Vam, dragi bratje, bom skušal stati vedno blizu in vam bom pokazal svojo globoko hvaležnost za službo, ki jo opravljate; razumel bom vaše težave, podpisal vas bom pri vašem vsakdanjem delu v zavesti, da marsikdo od vas poleg pastoralnega dela še poučuje verouk v šoli. Skupaj si hočemo dati poguma. Kot brat, ki ceni posvečeno življenje naših sester in se zave-

da, kako pomembna je njihova prisotnost v krščanski skupnosti, bom tudi nje obiskal, tam, kjer one iz dneva v dan doživljajo svojo pripadnost Kristusu in jasno ter prepričljivo pričujejo s tem, da se posvečajo malim in ubogim, tistim, ki pričakujejo, da se jim kdo približa v njihovem trpljenju in pomanjkanju.



S kakšnim duhom bom prišel med vas? Mislim, da sem vam to že povedal. Kot navdih pa naj vzamem še berila, ki smo jih ravnokar slišali, in naj jih vam še boljše pojasnim.

prihodnje še veljala. Msgr. Gerdol je še omenil župnike, ki so mu stali ob strani; to so g. Šuligoj, msgr. Vončina, ki je v nedeljo sedel med občinstvom, in pater Rafko Ropret.

G. Lojze Kržišnik je svoje predavanje osnoval na pojmu nove evangelizacije in se pri tem vprašal, kakšno vez ohraniti s tradicijo. "Nova evangelizacija ne slovi na novi vsebini", saj verjeti moramo v Kristusa Odrašenika, kar pomeni, da tradicijo v vsebini ne gre spreminjati. "Novo mora postati le navdušenje, s katerim oznanjamo Kristusa", je dejal in poudaril, da ni zato tradicija izvirke krščanskega etosa, prava iztočnica je molitev v družinskem krogu.

"Izhodiščna točka evangelizacijskega procesa je torej molitev, ki mora spremljati naše delo in naše družine." Tako je treba graditi občestvo: sestavljati ga morajo ljudje, ki morajo postati "kvas v svojem okolju". G. Kržišnik je msgr. Gerdolu takole odgovoril: "Nov pastoralni program mora sloneti na usposabljanju ljudi za poslanstvo kristjana", kar drugače pomeni, da je treba "usposabljanje starše, da vzgajajo svoje otroke v veri". Še kako je torej pomembno izhodišče II. Vatikankega koncila, po katerem "župnik ni ohranil svoje dominantne vloge: pomembno je postalo občestvo, ki hodi proti evharistiji."

Posebno zanimivo je bilo med debato razmišljanje predsednika DSI Sergija Pahorja, ki je poudaril, kako je postala tradicija, v kateri je bila vzgojena njegova generacija, neučinkovita pri vzgajanju mladih v veri. Ali so neomajna stališča Cerkev glede kočljivih vprašanj današnjega časa (izvenzakonske zveze, itd.) upravičena? - bi lahko svobodno interpretirali besede Sergija Pahorja...

Igor Gregori

Marijin dom v ul. Risorta / Proslava nekoliko drugače

Srebrni jubilej Slovenskega pastoralnega središča

Kako graditi pastoralno za slovenske vernike v mestnem središču, ko se slovensko družbeno tkivo v mestnem osrčju vedno bolj tanjša? Kako ohraniti vlogo slovenske Cerkev v Trstu, ko se je veliko število slovenskih družin že preselilo v predmestje ali na Kras? Kako ohraniti slovensko versko tradicijo v novem okolju, ki ga dandanes zaznamujejo nove družbene dinamike, se pravi nova populacija priseljkov in priseljencev, vedno bolj zaskrbujoča družbena odrinjenost ter nove oblike revščine?

To je kopica zahtevnih vprašanj, ki so bila izrečena v sklopu posebnega načina proslavljanja srebrnega jubileja Slovenskega pastoralnega središča, ki je potekalo v nedeljo, 25. februarja, na sedežu pastoralnega središča v Marijinem domu v ul. Risorta. "Že lani smo razmišljali, kako praznovati 25-letnico delovanja središča", je uvodoma dejal Tomaž Simčič. Odgovorni so se odločili zabeležiti tako pomemben jubilej "ne z običajno proslavo, temveč s srečanjem, na katerem bi razglabljali o našem prostoru, da bi se naposled vprašali o vlogi slovenskih vernikov v mestnem središču", da bi skratka debatirali o okolju in problematikah le-tega, ki predstavlja za Slovensko pastoralno središče vsakodnevni milje njegovega delovanja.

Večer v ul. Risorta je stekel na podlagi binarnega soočanja, pri katerem se je vodja Slovenskega pasto-

ralnega središča, msgr. Marij Gerdol, najprej vprašal o vlogi, ki jo mora središče spriči novih okoliščin ohraniti v prihodnje, nakar je koprski župnik Lojze Kržišnik ponudil svoj odgovor na tematiko, ki jih je msgr. Gerdol nanašal in v katerih bi lahko gotovo videli skrb za prihodnost celotne slovenske verske skupnosti v me-



Foto IG

stu. Msgr. Gerdol je pred številnim občinstvom najprej obnovil preteklost Pastoralnega središča. Spomnil je, da je ustanovno listino središča podpisal tedanji tržaški škof Lovrenc Bellomi februarja 1981. leta, kar daje središču škofijsko priznanje. Slovensko pastoralno središče je v letih pospeševalo dušno pastirsko delovanje med slovenskimi verniki, prirejalo je kopico predavanj za zakonce in

skega bogoslužja. Msgr. je poudaril, da je kapelica v ul. Risorta edini izrecno slovenski bogoslužni prostor v Trstu, saj so ostale cerkve namenjene bodisi italijanskim bodisi slovenskim vernikom. Šentjakovski župnik G. Penko pa je pred leti 'ponudil' msgr. Gerdolu cerkev pri Sv. Jakobu kot bogoslužni prostor za pastoralno središče: vodja le-tega se je med svojim posegom zaskrbljeno vprašal, ali bo ta rešitev v

In memoriam

Netki v slovo

Dne 6. februarja smo se v Sv. Križu pri Trstu poslovili od Netke Bogatec, po domače Perajeve, ki bi letos dopolnila sto let. Rodila se je namreč 27. septembra 1907 kot najmlajša hči v družini z devetimi otroki. Že kot majhna deklica je občutila krutost življenja. Po prvi svetovni vojni je po vasi razsajala

španska gripa. V enem tednu je zaradi te bolezni njena družina izgubila dve dorašili sestrini in osemnajstletnega brata. Pravila je, da je takrat v Sv. Križu neprestano zvonilo k pogrebu. Poročila se je z vaščanom Josipom Bogatcem. V zakonu sta imela dva otroka. Dve leti po smrti moža je leta 1973 izgubila ljubljene sina Gi-

gija, za katerim je dolgo žalovala. Zelo težko jo je tudi prizadela smrt dvajsetletnega vnuka Armanda. Živela je na svojem domu s hčerko Rado, zetom Grazianom in vnuki. Vsi so do zadnjega dne ljubeče in zglede skrbeli zanj. Netka je bila vseskozi povezana z domačo cerkvijo, kjer je redno hodila k sv. maši. Pravzaprav so jo v preizkušnjah in težavah celo stoletje ohranjevali vera, molitev in veselje do petja. Rada je imela ljudi; v njeni družbi nam je bilo prijetno. Izžarevala je optimizem

in ljubezen do sočloveka. Njen ohrabrujoči nasmeh nas je bodril in spravljal v dobro voljo, še posebej, ko nam je še pred kratkim zapela narodno "Mi smo vojaki korenjaki, kako nas gledajo ljudje", ki se je je davno naučila v osnovni šoli. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. V cerkvi in na pokopališču ji je občuteno pel domači cerkveni zbor. S pesmijo Glejte že sonce zahaja... smo se poslovili od predrage Netke, kriške stoletnice. Lahka naj ji bo domača zemlja!

Kot piše apostol Pavel v svojem pismu Rimljanom, sem tudi jaz prosil Boga, da se mi nekako posreči priti kdaj do vas. Tudi jaz hrepenim, da bi vas videl in vam posredoval kak duhovni dar milosti, ki naj vas utrdi, in tudi jaz sam potrebujem, da bi se okrepil, ko bom z vami sodoživljal vero, ki je skupna vam in meni (RIM 1,10-12). Če resno pričakujem, da bo moja vera mogla okrepiti vašo, pa obenem prosim vas, da bi vaša vera mogla dati moč moji. Za vse to sem vam hvaležen. Želim pa si, kot pravi apostol Peter, ko bom nekaj mesecev živel med vami kot pastir, ki z ljubeznijo služi svoji čredi, če že mi ne bo uspelo, da bi ji bil vzor, da vam bom mogoče vsaj v kakšnem pogledu zapustil spomin na dober zgled. (1 Pt 5,2-3).

Lepo je, da se pastirski obisk začne enajstega februarja, na dan, ko se Cerkev spominja prikazovanja Brezmadežne v Lurdu, ter se zaključí trinajstega maja, ko se spominjamo Marijinega prikazovanja v Fatimi.

Mariji, materi edinega pastirja, zaupam tako sebe kot vas. Vem, da me bo spremljala s svojo priprošnjo."

SKAVTI Prireditve ob stoletnici gibanja

Vedno zvesti Baden-Powellovim naukom

Po sto letih so skavti še vedno pripravljeni!

Bilo je namreč avgusta leta 1907, ko je dvajseterica fantov pod vodstvom glavnega inšpektorja britanske kraljeve konjenice, Roberta Baden-Powella, udeležila prvi skavtski tabor na malem otoku Brownsea, v zalivu Poole, v Rokavskem prelivu. Baden-Powell je fante razdelil na majhne skupine, vsako pa je vodil eden izmed njih. Dal jim je priložnost, da so preživeli nepozabno pustolovščino: preživeli so deset dni v neposrednem stiku z naravo, ob izvidniških podvigih in igrah. Ob navdušujočih izkušnjah, ko so uresničevali, kar jih je Baden-Powell učil, so spoznavali, kaj je samostojnost, odgovornost in življenje v skupnosti. B-P, kot ga skavti ljubeznivo imenujejo, je tako v praksi preveril, da se lahko mlad človek sam vzgaja, brez vsake prisile, če spodbujamo njegove sposobnosti in vanj zaupamo.

Skavtizem se je v letih kot gibanje razvil v široko in razvejano organizacijo, ki je - po podatkih iz leta 2000 - stopila v

novo tisočletje z več kot 36 milijonov vpisanih. Leta 1981 je UNESCO skavtskemu gibanju podelil nagrado za Vzgojo in mir: to je pomembno priznanje, ki priča, kako je skavtizem predvsem vzgojno gibanje

državnih in mednarodnih skupnosti. Izvirnost skavtizma je v tem, da dejavnosti potekajo v duhu pustolovščine, saj v vsakem človeku tiči želja po pustolovščini in po odkrivanju neznanega. Vzgojna metoda



Foto IG

za mlade in temelji na prostovoljnem delu. Skavtizem je ne-strankarskega značaja, odprt je vsakomur ne glede na narodnost, vero in sloj. Cilj skavtizma je rast mladega človeka, tako da mladim pomaga razvijati njihove umske, telesne, socialne in duhovne zmožnosti, zato da postanejo odgovorni državljani in zavedni člani krajevnih,

skavtizma temelji na konkretnem delu, zaupanju mladi osebi in samovzgoji; skavtizem obenem vzgaja mlade k lojalnosti in velikodušnosti, da bi bili nosilci veselja in veselja do življenja, da bi bili vredni zaupanja, odgovorni za same sebe in motivirani za služenje bližnjemu.

O vsem tem je bil govor v ka-

Ogenska glasbena srečanja

Ovrednotiti mlade talente

Koncert pihalnega kvinteta Pentada je v nedeljo sklenil letošnjo sezono koncertov komorne glasbe Ogenskih glasbenih srečanj. Kulturno društvo Tabor že več let sodeluje z Glasbeno mladino Slovenije, ki v okviru cikla GM Oder vrednoti nove talente slovenskega prizorišča, kot je npr. dobro uigran kvintet Studentov Akademije za glasbo iz Ljubljane. Muzikalični in navdušeni glasbeniki (flavtistka Irena Kavčič, oboistka Julija Šenveter, klarinetist Aljaž Beguš, fagotist Miha Petkovšek in hornist Andrej Žust) so oblikovali z natančnostjo in živahnostjo raznolik program skladb iz mednarodne zakladnice. S prijetnim vtisom dobrih izvedb in hvaležnega odziva

publike se je končal niz, ki je že ustaljena tradicija. Prirejanje tovrstne pobude zahteva velik organizacijski in finančni napor, zato je v zadnjih letih prišlo do določenih sprememb: število koncertov se je zmanjšalo, sestavine pa ostajajo nespremenjene s koncerti priznanih glasbenikov in mladih talentov, ki skušajo upoštevati čim širšo paleto zasedb. Letošnjo sezono je oktobra odprl solo hornist orkestra RTV Slovenije Boštjan Lipovšek, nakar sta na oder openskega Prosvetnega doma stopila violončelist Antonio Mostacci in pianistka Miriam Garagnani. Studentke Celovškega deželne konservatorija, ki sestavljajo godalni kvartet Adamsa, so decembra zastopale v tem okviru najbolj klasično komorno zasedbo, prijeten novoletni koncert pa je bil

poverjen tržaški skupini flaut Trieste Flute Ensemble. Umetniški vodja koncertnega niza, ki ga podpira Zveza slovenskih kulturnih društev, je glasbenik Luca Ferrini. V desetletnem prizadevanju je Ferrini uvedel nekatere novosti in je tudi letos preveril nekoliko prenovljeno formulo: "Ubrali smo bolj prožno organizacijsko strukturo z mesečnimi koncerti. Sezona je tokrat obsegala namreč pet koncertov, s katerimi smo kot običajno predstavili naši publiki slovenske in italijanske glasbenike. Pri tem moram poudariti, da smo med redkimi,

ki se lahko ponašajo s posebno točnostjo; začenjamo vedno ob napovedani uri, iz spoštovanja do izvajalcev. Obenem moramo pohvaliti publiko, ki je izredno gostoljubna z vsemi izvajalci. Vsi koncertanti so po nastopih pohvalili pozornost in prijaznost poslušalcev. Niz se je komaj končal, a že razmišljamo o nadaljevanju, ki bo letos v jubilejni preobleki, saj bo društvo Tabor v prihodnji sezoni praznovalo 40-letnico delovanja in tudi Ogenska glasbena srečanja bo zato obarval prazničen značaj".

PAL

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
opozarja otroške in mladinske pevske zборе,
da v **ponedeljek, 5. marca**, zapade rok za prijavo
na letošnjo zborovsko revijo **PESEM MLADIH**,
ki bo v **nedeljo, 18. marca**, ob **16. uri**
na Pomorski postaji v Trstu.
Prijavnice pošljite na sedež ZCPZ, ul. Donizetti 3 v Trstu.

O zaščitnem zakonu

Odprto pismo poslanki dr. Mojci Drčar Murko

Cenjena gospa dr. Drčar Murko, gotovo sledite tudi dogajanju v Italiji v zvezi z Zaščitnim zakonom za slovensko manjšino. Žal ne moremo govoriti o izvajanju zakona v nobenem primeru: en del je odvisen od t.i. paritetnega odbora (v prvi vrsti še vedno nerešen osnovni problem o zaščitanju območja, na katerem bi zakon veljal), drugi del pa ni povezan z delovanjem paritetnega odbora (npr. ustanovitev slovenske sekcije pri tržaškem konservatoriju).

Na valentinovo smo obhajali žalostno obletnico: šesto leto neizvajanja zaščitnega zakona od odobritve. Prejšnja desnoledin-

ska vlada pod Berlusconiem je zelo očitno zavirala izvajanje zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, v prvi vrsti s tem, da je trikrat zavrnila t.i. "seznam občin" in s tem blokirala nadaljnje delo paritetnega odbora.

Po vsedržavnih volitvah leta 2006, pri katerih so Slovenci z velikim navdušenjem in velikimi pričakovanji podprli Prodijevo kandidacijo, beležimo žal še danes, devet mesecev potem ko je Prodi bil izvoljen, popoln zastoj v izvajanju zaščite. Ker je Prodi v volilni kampanji trdil, da bo zaščito "rešil" v treh mesecih, smo si pričakovali, da bo vsaj seznam občin hitro podpisan in postal izvedljiv odlok in podlaga za

nadaljnje delo paritetnega odbora.

Po izvolitvi Prodijeve vlade je bil paritetni odbor razpuščen in še danes čakamo na imenovanje, slučajno ali namerno, prav od osrednje vlade imenovanih članov.

V zadnjih mesecih so se vrstili razni pogovori med krajevnimi predstavniki Slovencev in vladnimi predstavniki. Najvišja predstavnik SSK, deželni tajnik dr. Damijan Terpin in deželni svetovalci dr. Mirko Špacapan, sta predložila odprta vprašanja ministrici za odnose z deželami Lanziloti decembra lani, ki je po mojem mnenju že izpostavila dokaj izmikajoče stališče. Po poročilih je izjavila, da se "vlada okvirno strinja s seznamom občin in da ga bo novi paritetni odbor moral samo še odobriti" - kar po mojem znanju je popolnoma nepotrebno, kajti dovolj bi bilo, da že izdelanega vlada osvoji in ga spremeni v odlok predsednika.

Januarja letos je minister za zunanje zadeve Massimo D'Alema v intervjuju za Primorski dnevnik dodatno omilil izjave kolegice Lanzilotte in rekel, da bo novi paritetni "moral izdelati seznam občin" - v brk vsem že opravljenim delom in trudom in zavi-ranjem prejšnje, desnoledinske vlade.

Pred dnevi sta bila predsednika krovnih organizacij, dr. Drago Štoka za Svet slovenskih organizacij in Rudi Pavšič za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo pri vladnem podtajniku Letti, ki je označil zaščito "kot osrednjo politično prioriteto vlade" in prevzel odgovornost za nadaljnjo "politično koordinacijo". Razni predstavniki vlade, tudi sam minister za zunanje zadeve, so večkrat zagotavljali, da bo vlada "prihodnji teden" imenovala svoje predstavnike v paritetni odbor. Ker do tega iz tedna v teden ni prišlo, trdim, da ne moremo niti več govoriti o zastoji, ampak

o nazadovanju, kot lahko razberemo iz D'Alemovega intervjuja. Dvomim, da lahko danes Slovenci še verjamemo v izjave zmerne optimizma s strani predstavnikov civilne družbe ali politikov ali časnikaarjev, v katerih je govor o zagotovilih, ki so jih razni vladni predstavniki baje dali, in torej v dano besedo levoledinske vlade (kar se bo tudi pokazalo pri prihodnjih volitvah). Po mojem osebnem mnenju, kateremu pa somišljeniki in prijatelji v pogovoru pritrdijo, je tako zadržanje današnje levoledinske vlade do vprašanja zaščite prav nesramno in nespodobno, tudi glede na to, da je ustanovitvena članica Evropske unije.

Spomnim se, da je v Italijo prispele tudi Evropska komisija za manjšinska vprašanja in izrekla Italiji le mile kritike na račun zaščite. Očitno so bili takratni sogovorniki tako spretni, da so članom Komisije zakrili žalostna dejstva. Zanima me, ali Komisija

Merku'.

Za društvo M. Kogoj pri sv. Ivanu v Trstu: nečak Marko De Luisa z družino, v spomin na strica Aleksandra Žerjalo 50,00 evrov.

V spomin na Aleksandra Žerjalo darujejo za svetoivanski cerkveni pevski zbor 20,00 evrov Mirella in Peter Merku' in 25,00 evrov nečakinja Margi De Luisa z družino.

V spomin na Aleksandra Žerjalo darujejo za svetoivanski pevski zbor sestra Danila Žerjal 50,00 evrov, sestre in brata 50,00 evrov, Diomira in Drago Bajc 50,00 evrov, Marko De Luisa z družino 50,00 evrov, svetoivanska skupnost pa daruje 90,00 evrov za Sklad Mitja Čuk in 90,00 evrov za Marjini dom pri Sv. Ivanu.

Namesto cvetja na grob pokojnim Aleksandru Žerjalu, Malki Volk, Nadiji Babič-Čuk in Lucijanu Malalanu daruje 100,00 evrov in 50,00 iz posebne nabirke družina Korsič pri sv. Ivanu v Trstu za postavitev spominske plošče na pročelje rojstne hiše v Trstu velikega slovenskega skladatelja Marija Kogojja.

Za cerkev v Bazovici: v spomin na pokojnega Silka Grgiča darujejo družine Micali in Križmančič 30,00 evrov.

Obvestila

Romanje v Rim od 23. do 27. aprila 2007. Sporočamo, da se vpisovanje za romanje v Rim ob skupnem obisku vernikov Treh Benečij pri svetem očetu zaključuje 5. marca. Informacije in vpisovanje na upravi Novega glasa v Gorici (tel. 0481 533177) ter na uredništvu v Trstu (ul. Donizetti 3, tel. 040 365473). Pohitite z vpisom. V primeru, da ne bo zadostnega števila udeležencev, bo romanje odpadlo.

Potovanje na Kitajsko z Novim glasom od 15. do 24. maja 2007 je zagotovljeno. Na razpolago je še nekaj prostih mest. Pohitite čim prej z vpisom. Spored potovanja in informacije na upravi Novega glasa v Gorici, Travniki 25, tel. 0481 533177 ter na uredništvu v Trstu, ul. Donizetti 3, tel. 040 365473.

Darovi

Za pevski zbor M. Kogoj v Trstu: nečakinja Margi z družino, v spomin na strica Aleksandra Žerjalo 45,00 evrov. Spominu se pridružuje druž.

MOSP in SKK / Rok zapade 26. marca

Razpis natečaja za mlade umetnike

Umetniške duše so običajno po naravi take, da se s svojim izdelkom ne bodo na široko bahale. To velja posebno za mlade in neizkušene ustvarjalce. Ti se večkrat raje celo skrijejo in svojega talenta za umetnost ne razkrijejo, ampak ga zadržijo v intimnosti. Seveda pa so tudi taki ljudje, ki čutijo potrebo, da drugim prikažejo svoje občutke in počutje. Tukaj pa se stvar malce zaplete. Nekateri namreč nikakor ne najdejo priložnosti ali spodbude, da bi svojo umetnost razkrili drugim. Zato pa obstajajo razne pobude, ki omogočajo, da se mladi avtorji predstavijo širši publiki. Ena od teh je tudi likovni, fotografski in literarni natečaj za mlade do 30. leta starosti iz zamejstva, ki ga razpisujeta MOSP in Slovenski kulturni klub. Tema in tehnika sta prosti za vse tri natečaje, kdor želi, pa lahko letos poišče navdih ob verzu Alojza Gradnika Ah, noč ne prinaša miru mi. Verz pesnika Goriških Brd so organizatorji izbrali zaradi 40-letnice njegove smrti in zaradi 125-letnice njegovega rojstva. Dela morajo biti podpisana le s šifro ali psevdonimom. Ime, datum rojstva in telefonska številka avtorja pa morajo biti

priloženi v zaprti kuverti, na kateri naj bo napisana ista šifra ali psevdonim.

Mladi lahko dela oddajo v uradih Slovenske prosvete od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure ali po pošti na naslov ul. Donizetti 3, 34133 Trst. Literarne prispevke je možno poslati tudi po e-mailu, na naslov rast_mladika@hotmail.com. Rok zapade v ponedeljek, 26. marec 2007. Del, ki bodo prišla kasneje, komisija žal ne bo mogla upoštevati.

Razglasitev zmagovalcev in nagradjevanje bosta v nedeljo, 1. aprila zvečer. Nagrade bodo tudi letos bogate.

Natečaj vsako leto privablja lepo število mladih, predvsem višješolcev, ki se tako ali drugače ukvarjajo z ustvarjanjem, kar dokazuje, da umetnost med mladimi nikakor ni zamrla. Organizatorji in komisija so zadovoljni s kvaliteto prispevkov številnih avtorjev, med katerimi vsako leto odkrijejo kaj skrit talent. Vsekakor pa je cilj pobude predvsem ta, da spodbuja mlade k ustvarjanju, da se mladi pri tem zabavajo, pa tudi, da se soočijo drug z drugim ter s kritiko, saj je oboje še kako pomembno za rast vsakega ustvarjalca.

Jure Kopušar

Gledališki vrtiljak na Trbiškem

Ob pravljicnih igrah se je zaiskrila slovenska beseda

Po zaslugi Kulturnega centra Lojze Bratuž in Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, ki sta si zamislila in s skupnimi močmi izvedla kulturni načrt Gledališki vrtiljak v Benečiji, Reziji in Kanal-

čarodeja in lačnega volka pa so še posebno pritegnili pozornost malih gledalcev. Na Trbižu je v torek, 13. februarja, malčke zadnjega letnika vrtca in osnovnošolske otroke (kar 40 jih je bilo!) obiskala než-

tem predstave in jasneje poudarjale tekst, ki je sicer stkan iz jedrnatih, kratkih dialogov, tako da so si otroci lahko mimogrede prisvajali nekaj novega besedišča. Ob koncu so skupaj z igralkami ponavljali naučene



ski dolini, so otroci na Trbiškem dvakrat razigrano odpotovali v svet pravljic, kamor jih bo še tretjič popeljala lutkovna igrara Korenkova sonata, ki jo bo v Žabnicah, v sredo, 7. marca, za tamkajšnje otroke uprizorilo gledališče Tone Čufar z Jesenic. Omamljivega vonja po pravljicah so bili 31. januarja najprej deležni osnovnošolci v ukvanski šoli. V goste so k njim prišli mladi igralci Gledališča na vrhovi, ki deluje pod okriljem ZKD Nova Gorica. V domiselno učinkoviti priredbi in spretni režiji Emila Aberška so štirje izvajalci ob izvirnih lutkah-kapicah v igrivem ritmu prikazali znano pravljico bratov Grimm. Zaradi že poznane vsebine je bila zadrega ob nepoznanju slovenskih besed manjša. Glasbeni in plesni trenutki ter nerodnosti

na sovica Pikec, bistra junakinja otroške igrice Maje Aduše Vidmar Modro pišče. Kot koprodukcijska predstava SNG Nova Gorica in Gledališča Koper iz prejšnje sezone je obredla že ničkoliko dvoran in sol in s svojo ljubkostjo povsod razveselila rosne gledalce. Radožive igrice s pomenljivo in razumljivo sporočilnostjo, da je treba otroke z veliko ljubeznijo in občutljivostjo sprejemati takšne, kakršni so, so bili trbiški učenci zelo veseli. Na ogled predstave je otroke pripravila učiteljica Alma Prešeren, članica Višarskega kvinteta, ki enkrat tedensko vodi enourni pouk slovenskega jezika. Pokazala in opisala jim je sceno-kurk in poimenovala vse, kar spada vanj, tako da so lahko aktivneje spremljali pravljico dogajanje. Igralke so upočasnile ri-

besede in zapeli pesmice ter seveda pokazali veselje nad lepim doživetjem. Zadoščenje je izrekel tudi Rudi Bartaloth, ki je kot predsednik društva Planika Kanalska dolina sodeloval pri tej hvalevredni pobudi. Slednja bi morala postati vsakoletna stalnica, da bi na ta obrobja zamejskega slovenstva ponesla nekaj domačnosti in prilila potrebnega olja narodni lučki, da bi v teh gorskih krajih ne ugasnila slovenska beseda in da bi otroci na domačih tleh spoznavali in uživali delček bogate ponudbe slovenske gledališke umetnosti. Z uspešima gostovanjema sta bili zadovoljni tudi Tamara Kosič in Alessandra Schettino iz Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki sta spremljali gostujoče igralki. IK

Nova poteza koroškega glavarja

Haider napovedal razglasitev "svobodne države Koroške"

Deželni glavar avstrijske Koroške Joerg Haider je v sredo zvečer znova, že tretjič od leta 1991, napovedal razglasitev "svobodne države Koroške". To ime naj bi odražalo "posebno vlogo in zgodovino" Koroške znotraj Avstrije, bilo pa naj bi tudi odziv na odnos avstrijskih zveznih oblasti do te zvezne dežele. Kot primer slednjega je sicer Haider navedel vprašanje dvojezičnih krajevnih tabel, vlado na Dunaju pa je tudi kritiziral, da se ne odziva na "provokacije" iz Slovenije. Nemški izraz za svobodno državo, freistaat, je nastal v 19. stoletju kot nemška različica za republiko. Po prvi svetovni vojni si je več nemških pokrajin nadelo to ime, danes pa se s sklicevanjem na svojo zgodovino tako imenujejo v Nemčiji le še Bavarska, Saška in Turingija, kar pa v politični in pravni praksi ne igra nikakršne vloge. Haider je zamislil o "svobodni državi Koroški" prvič predstavil leta 1991, vendar je bil njegovi odstaviti s položaja deželnega glavarja ideja hitro zamrla. Drugič jo je za kratek čas obudil leta 2003, tretjič pa letos. Kot je Haider dejal v sredo na



prireditvi svojega Zaveznitstva za prihodnost Avstrije (BZOe) v Grebinju na avstrijskem Koroškem, zamisli o svobodni državi Koroški ne bi smeli razumeti kot pustno šalo. Takšno "vizijo" naj bi namreč imel že ob vstopu v politiko pred več ko 30 leti, je zatrdil. Sedaj naj bi njegovi zamisli botrovala "ponovna vzpostavitev rdeče-črne sistema" v Avstriji med socialdemokratsko (SPÖ) in ljudsko stranko (ÖVP) ter "poseben zgodovinski razvoj"

dežele Koroške. S sklicevanjem na t.i. obrambni boj in na plebiscit leta 1920 je Haider menil, da naj bi prebivalci Koroške "vedno skrbeli za deželno enotnost". Zamisel o svobodni državi naj bi bila zato "opredelitev za domovino, za njeno ponosno zgodovino, svojevrstnost in poseben položaj". Haider je ostro kritiziral tudi avstrijsko zvezno vlado, ker se po njegovih besedah "ne postavi proti provokacijam Slovenije do Koroške". Pri tem je omenil upodobitev knežjega kamna na slovenskem evrskem kovancu za dva centa in slovenske šolske zemljevide, v katerih naj bi bilo "pol avstrijske Koroške prikazane kot slovensko teritorialno ozemlje". "Mar nismo nič vredni," se je glede tega še vprašal Haider ob napovedi, da bodo razglasili avstrijsko Koroško kot "svobodno državo". Za razglasitev avstrijske Koroške kot svobodne države bi sicer bila potrebna dvotretjinska večina v deželnem zboru za potrebne ustavne spremembe. Tako SPÖ kot tudi ÖVP in Zeleni na avstrijskem Koroškem pa so se že jasno distancirali od Haiderjeve zamisli.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Kakšno je tipično življenje študenta plesa v New Yorku?

Koliko motivacije premore vsakdo od nas? Koliko žrtvovanja je pripravljen sprejeti, da omogoči svojim sanjam brleti dalje? Spoznala sem pesnike, ki si odžirajo nešteto število ur spanja, zato da izčistijo misli, ki so prenatrpane z vsakdanjkom, in se naravnajo na bistvo, matere, ki jim uspe brati le ponoči, ko so vse zlikale in oprale in družina spokojno spi, raziskovalce, ki sprejemajo tisto miloščino, ki jim jo dodeljuje država, samo da bi vztrajali v tem, za kar se čutijo poklicane; gozdne straže, ki so pripravljene na vsakršno vreme, profesorice joga, ki se za svojo formacijo en vikend v mesecu peljejo v 300 km oddaljeno mesto, da bi sledile lekcijam od 8. ure zjutraj do 22.00 s polurno pavzo za kosilo, 50-letnega kolega s tehničnega oddelka, ki je v zadnjih petih letih svoje življenja želel zapolniti vrzel in je vsak dan, takoj po službi, drvel na lekcije do 22.00, vsak vikend pa pisal naloge in študiral, da se je dokopal do mature, z najvišjo možno oceno in v istem letniku kot njegov sin. Ko nam je to povedal, je bilo skoraj naravno komentirati: "Jaz tega ne bi bil zmožen, pet let je ogromno in lekcije vsak božji dan od 18.00 do 22.00, vsi vikendi zasedeni, otroci in žena. Kako si sploh zdržiš?" Takrat nam je le odgovoril: "Bilo je res trdo. A šlo je, moralo je iti". "Moralo je iti". Enostavno tako. V določnem trenutku se zaveš, da si zmožen veliko več od tega, kar si si pričakoval. Telo te žene naprej, um pa še toliko bolj. Trudnost je vedno v tebi, a motivacija je močnejša od vsega. Gospa, ki ji je rak v pičlih dveh mesecih požrl moža, mi je povedala, da v prvem mesecu skrajaj na tatisnila očesa. Z možem sta celo dneve in noči govorila, pela mu je najljubše pe-

sni in se nasploh ukvarjala izključno z njim. "Trudnost te zajame potem, ko je vse skupaj mimo. In to tako močno, da misliš, da ne boš preživel". Pred kratkim sem intervjuvala mladega moškega, ki je že nekaj let stalni član svetovno uveljavljene skupine sodobnega plesa s sedežem v New Yorku in turnejami po celem svetu. Deček iz Slovenskih Konjic doma, brez prebite pare, a z neznanskim talentom. Male in nekoliko večje štipendije do Benettonove štipendije za tromesečni študij v New Yorku. Občutek, da je tistih nekaj milijonov lir ogromno, in takojšnja trda tla v Ameriki, "ko sem prav kmalu pričel tipično življenje ple-



snega študenta". Neumno otroče takoj pomislim na istospolne vezi in pohajkovanje po žuborečem newyorškem življenju. Tadej pa: "Šola od devetih do petih, prha in natakstarvo od šestih do enih zjutraj. Pet let. Danes se šele zavedam, koliko psihičnega in telesnega truda sem v to vložil, takrat sem to pač delal, ker se mi je zdelo

najbolj normalna stvar. Motivacija, da res postanem plesalec, je odtehtala vse. Danes vem, da se je vse to splačalo. Dobro se pa zavedam tudi dejstva, da lahko zdaj plešem po svetovnih turnejah samo zato, ker je takrat nekdo trdno verjel v revnega desetletnega dečka iz Slovenskih Konjic. Štipendije in moralna opora vseh oseb, ki so v meni videle to, česar verjetno še sam nisem, mi danes predstavljajo izhodišče za to, kar je danes zame zelo pomembno. V New Yorku je ogromno revnih otrok, ki pa imajo mogoče izreden plesni talent. Danes želim biti več kot le plesalec. S kolegi si prizadevamo dobiti sponzorje in donatorje, ki bi tem otrokom omogočili to, kar so drugi ljudje nekoč meni". Življenje je krožno, mar ne?

Zdravstvo

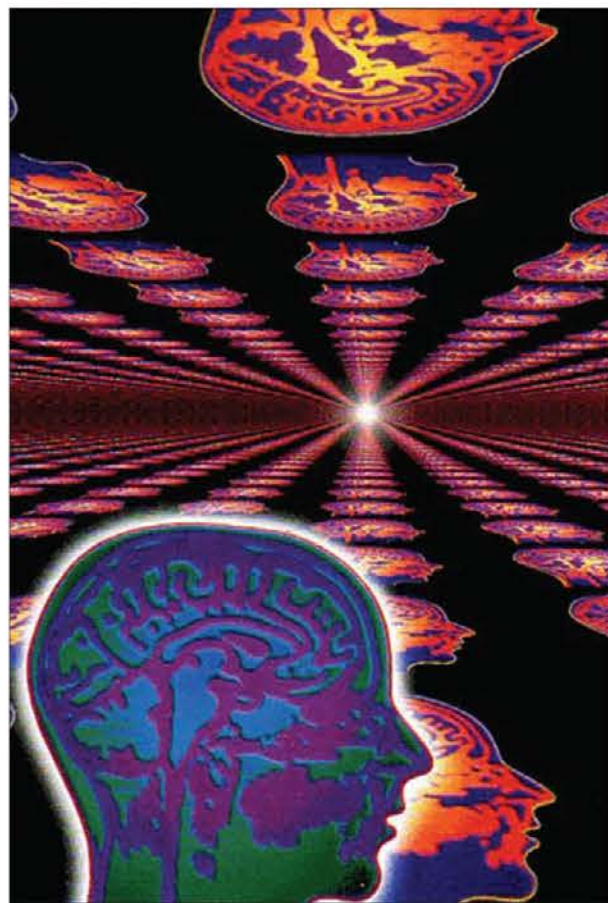
Predstavili sodobno metodo za preprečevanje možganske kapi

Skupina strokovnjakov Kliničnega inštituta za radiologijo ljubljanskega Kliničnega centra (KC) je predstavila najsodobnejšo metodo za preprečevanje možganske kapi, karotidno angioplastiko. Rezultati metode so vzpodbudni, pri več kot 99 odstotkih bolnikov je bila karotidna angioplastika uspešno izvedena, so sporočili s kliničnega inštituta za radiologijo. Možganska kap je posledica nenadne motnje v prekrvavitvi možganov, kar privede do propada možganskega tkiva. Najpogostejša vzroka za nastanek kapi sta motnja prekrvavitve in izliv krvi v možgane. Oba vzroka pa sta močno povezana s stanjem možganskega žilja. Možganska kap ne prizadene le starejših, čeprav je četrtnina vseh žrtev možganske kapi mlajših od 65 let. Tretjina bolnikov po možganski kapi umre, tretjina ostane trajno invalidnih in le tretjina jo preživi brez trajnih posledic.

Eden izmed najpogostejših vzrokov možganske kapi je pomembna zožitev notranje karotidne arterije v njenem vratnem poteku, ki nastane zaradi ateroskleroze. Zato z intervencijsko nevrologijo, ki je ena izmed najhitreje razvijajočih se vej sodobne medicine, s posegi na možganskem žilju prehajajo iz diagnostičnih metod v področje terapevtskih posegov, katerih potek spremljajo s pomočjo

rentgenskih žarkov in z uporabo kontrastnih sredstev. Pri karotidni angioplastiki ni potrebna splošna anestezija. Instrumente uvedejo do obolelega predela skozi vstopno mesto v stegenski arteriji. Normalno širino svetline notranje karotidne arterije dosežejo s širjenjem na mestu zožitve z balonom. Z dodatno postavitvijo žilne opornice skrajšajo čas širitve arterije, preprečijo pojav poškodbe notranje žilne stene in zmanjšajo

možnost sproščanja strdkov (embolij) pri posegu. Ko so aterosklerotične lehe vtisnjene v žilno steno, razširjeno področje preraste notranja žilna stena. Na ta način preprečijo možgansko kap. Doslej so karotidno angioplastiko v svetu opravili pri več kot 100.000 bolnikih. Na kliničnem inštitutu za radiologijo sicer opravljajo karotidno angioplastiko od leta 2000 in so do sedaj izvedli več kot 600 tovrstnih posegov.



STA

Podpora znanju tujih jezikov, vendar ne na račun slovenščine

Funkcionarji ne smejo voditi gospodarskih družb

V politiki so bili tudi v preteklih dneh dejavni, njeni tokovi in usmeritve pa imajo seveda povsem pragmatične in praktične cilje. Stranke pripravljajo strategije za letošnje volitve predsednika države, pa tudi že za parlamentarne volitve leta 2008. Polemike o vprašanih, ki zadevajo stanje v Sloveniji in utrjevanje demokracije, pa tudi soočanja državnega poglavarja dr. Janeza Drnovška in predsednika vlade Janeza Janše, so sicer pogosto nenavadne in ostre, toda še zmerom v okviru demokratskega dialoga. Zato ni res, kar trdijo Milan Martin Cvikel, morda najbolj razboriti poslanec iz LDS, "da Janez Janša ukinja demokracijo v Sloveniji", in natančnejša posameznih časnikov oz. politikov iz opozicijskih strank, "da se Slovenija vrača v t.i. svinčeno obdobje, to je v diktaturo in enoumje."

Slovenci zaupajo v demokracijo in politični pluralizem in zato ne dvomijo, da se bodo predsednik države, premier in parlament dogovorili o tem, kdo naj bo imenovan za novega guvernerja Banke Slovenije. To bi se moralo zgoditi do 31. marca, ko preneha mandat sedanega guvernerja centralne banke Mitje Gasparija. Dr. Janez Drnovšek meni, da je sedanji viceguverner Andrej Rant edini moč sposoben in neodvisni kandidat za najvišje mesto v finančnem in mone-

tarnem sistemu države, vendar njegov izbranič nima večinske podpore poslancev in ne bi mogel biti izvoljen. Pri tem menda obstaja kup neznank o dosedanjih poklicni poti viceguvernerja Andreja Ranta. Vlada in SDS, najmočnejša in najbolj vplivna vladna stranka predsednika Janeza Janše, sta se odzvali na težnje in zahteve za umik države iz gospodarstva. Odpravili sta podvajanje ali dvojnost funkcij, to je stanje, ko so visoki oz. vladni funkcio-



narji lahko opravljali svojo službo, bili funkcionarji v izvršilnem odboru, to je vrhu SDS, hkrati pa zavzemali vodilna mesta v vodstvih ali nadzorovanih svetih gospodarskih družb, ki so v večinski državni lasti. Uredba vlade velja predvsem za ministre in državne sekretarje, ki se bodo morali odločiti o

tem, ali bodo ostali na svojih mestih v vladi ali pa se bodo odločili za vodilne in dobro plačane funkcije v gospodarskih družbah, ki so v večinski državni lasti. Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak bo ostal na svojem mestu, odstopil pa je z mesta predsednika nadzornega sveta holdinga Slovenske elektrarne.

Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je po šest let trajajočem mandatu svojo funkcijo predal novi varuhinji Zdenki Čebašek-Travnik. Bil je deležen dobrih ocen in hudih kritik. Po mnenju opozicije je Hanžek opozarjal na domnevno naraščanje krivic in zmanjševanja človekovih pravic, s čimer da soglašajo tudi mednarodne ustanove. V Sloveniji naj bi se hitro zmanjševale zlasti gospodarske in socialne pravice. Vlada in drugi kritiki pa zatrjujejo, da je Hanžek bolj skrbel za krivice, ki naj bi se dogajale tujcem, Romom in t.i. izbrisanim, za domače, slovenske težave in krivice pa se ni zanimal. Krajani Ambrusa, ki so dolgo trpeli zaradi nasilja posameznikov iz romske družine Strojani, so varuha človekovih pravic prosili za pomoč in posredovanje, toda na njihove vloge ni odgovarjal. Pač pa je v zvezi z Romi Slovenijo v Svetu Evrope obdolžil, "da je prenehala biti pravna država." Komentar o stanju človekovih

pravic v Sloveniji je objavil tudi škof Anton Stres, predsednik komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Zapisal je, "da je za uspešno in dolgotrajno reševanje težav potrebno oblikovati sistematičen pristop, ki bo zajemal vse prebivalce Slovenije. Komisija Pravičnost in mir bo tudi v prihodnje prispevala svoj delež k izboljšanju stanja na področju boja proti rasizmu in vsem drugim oblikam nestrpnosti, tudi tistih, ki jih drugi ne zaznavajo."

Enainpetdeset odstotkov Slovencev naj bi odlično obvladalo svoj materni jezik

Med dogodki iz tekoče politične kronike v Sloveniji navajamo, da so iz LDS izstopili še Pavel Gantar, ki je bil soustanovitelj stranke, Davorin Terčon, ki je tudi sežanski župan, in Alojz Posedel, sicer tudi župan občine Žalec. Skupaj z Matjem Lahovnikom, ki je med prvimi zapustil LDS, v državnem zboru zdaj ustanavljajo skupino nepovezanih poslancev. Na okroglo državno težnjo v Ljubljani je prispela anonimna kazenska ovadba zoper predsednika države dr. Janeza Drnovška. Svoja pooblastila naj bi zlorabil tudi s pomilostitvijo Danila Kovačiča, ustanovitelja igralništva v Novi Gorici.

Ob 21. februarju, dnevu maternega jezika, je bilo veliko razprav o slovenščini in večjezičnosti. Predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti prof. dr. Boštjan Žeks meni, "da ima slovenščina bistveno boljši položaj kot pred leti." Naš jezik pa je na preizkušnji pri znanstvenem in univerzitetnem sporazumevanju. V neki anketi na javni televiziji je 51% udeležencev zatrnilo, da odlično obvladajo svojo materinščino. Okoli 6% naj bi jo obvladalo zadostno, 9% pa slabob obvladalo svoj materni jezik.

Marijan Drobež

V projekt bo vključenih od tisoč do tisoč sto državnih uradnikov

Temeljite priprave Slovenije za predsedovanje Evropski uniji

Slovenska vlada se poleg opravljanja rednih nalog in obveznosti zelo temeljito ukvarja s pripravami za predsedovanje Evropski uniji. Kot znano, bo to predsedovanje trajalo od začetka januarja pa do konca junija leta 2008. Priprave so zelo obsežne, temeljite in natančne. Usmerjajo jih ožja delovna skupina za priprave na predsedovanje, ki jo vodi predsednik vlade Janez Janša, širša delovna skupina pod vodstvom Janeza Lenarčiča, državnega sekretarja v službi vlade za evropske zadeve, ter številne skupine in podskupine strokovnjakov iz vladnih in



drugih služb.

V Sloveniji menijo, da imajo dovolj pogojev in možnosti za uspešno in dobro predsedovanje evropski povezavi. Poudarjajo, da se manjša država, ki ima manj opravka sama s seboj in s svetom in zaradi majhnosti ne more imeti voditeljskih teženj, laže v polni meri posveti predsedovanju, ki traja šest mesecev. V času predsedovanja bo v Stalnem predstavstvu Slovenije pri EU v Bruslju delalo 170 ljudi, ki jih zdaj usposablja za njihove dolžnosti. V projekt predsedovanja Slovenije pa bo neposredno vključenih od tisoč do tisoč sto državnih uradnikov.

Celje / Dnevi komedije 2007

Razglasitev nagrad

Kot poroča STA, je na sklenem večeru letošnje izvedbe Dnevov komedije, v nedeljo, 18. februarja, v Slovenskem ljudskem gledališču Celje strokovna žirija, ki so jo sestavljali igralca SLG Celje Nada Božič, prevajalec Jakob Jaša Kenda in režiser Andrej Jus, proglasila letošnje zmagovalce. Zlata komedijantka 2007 sta igralca Vesna Pernarčič-Zunič, pred leti članica SSG Trst, in Gojmir Lešnjak Gojc. Pernarčičeva si je zlati naslov prisvojila z vrsto likov (Julija,

Lukrecija, Dojka) in z izvrstno izvedenimi pevskimi točkami v Kishonovi komediji Bil je škrialec. Žirija je bila med drugim mnenja, da je igralca "ob tehnično navdušujočih preobrazbah iz lika v lik navdušila predvsem s konsistentnostjo vsakega posameznega in unikatnega karakterja, pri čemer je njena igra kljub burkaški nastrojenosti dramaturgije trdno ostajala v okvirih zlatne komike". Gojmir Lešnjak pa je žirijo presenčil z opisom lika Staneta, nostalgичnega partizana, iz ko-

medije R. Z. Dorića. Kako smo ljubili tovariša Tita, ki ga je natančno "oblikoval z ljubečim in srčnim odnosom do malega človeka", in "ob doziranju najbolj udarne komike". Ta predstava, v koprodukciji SNG Nova Gorica in Kosovelovega doma Sežana Kulturnega centra Krasa in režiji Marjana Bevka, je v celoti osvojila tudi gledalce, saj so ji prisodili nagrado občinstva. Dobitnik nagrade zlatni režiser Dnevov komedije 2007 pa je Zvone Šedlbauer za postavitev Cowardovega dela Intimna komedija. Režiserju je uspelo "z minimalnimi posegi v izvirno besedilo izumiti odrski jezik, s katerim je prestavil specifično angleškega visokomedijskega

humorja v nam bližjo duhovnost. Pretanjen posluš za komični tekst je izkazal tudi pri izpostavljanju njegovih kakovosti in navidezni umaknjenoosti pri orkestriranju vseh elementov uprizoritve". Nagrado zlatna komedija Dnevov komedije 2007 je prejelo Slovensko narodno gledališče Maribor za že omenjeno predstavo Intimna komedija. Žirijo so poleg režije prepricali tudi vsi štirje nastopajoči igralci, Ksenija Mišič, Pia Zemljič, Vlado Novak in Branko Šturbej, pa tudi dramaturško bistro zastavljeni ritem in domiselnost uglajenih kostumov.

Zapisnik seje / Kratka

Razgovor članov Sveta območnega združenja borcev in udeležencev NOB Nova Gorica in nekaterih intelektualcev

Razgovor smo sklicali z nalogo izmenjati stališča:

- v zvezi z žaljivimi izjavami G. Napolitana
- ob praznovanju 60. obletnice priključitve Primorske
- ob predvidenem oblikovanju pokrajine

Razgovoru so prisostvovali: Joško Štrukelj, član Sveta ZZB Slovenije, Mirko Brulc, župan Mestne občine Nova Gorica, Zvonko Mavrič, podžupan občine Sempeter - Vrtojba, Andrej Markočič, direktor občinske uprave Občine Brda, Štefan Cigoj, član komisije za mednarodno sodelovanje ZZB Slovenije, dr. Branko Marušič, zgodovinar, dr. Boris M. Gombač, zgodovinar, dr. Cvetko Vidmar, Boris Kovšca, član Sveta pri OO ZB Nova Gorica, mag. Andrej Malnič, Simon Vičič, mag. Boris Nemec, predsednik Forum za Goriško, Svito Vižintin, član Sveta pri OO ZB Nova Gorica, Tomaž Beltram, Tomaž Marušič, Joško Martelanc, Lojze Kante, Rafko Mokorel, predsednik obč. odbora veteranov vojne za Slovenijo, Mirko Primožič, predstavnik ANPI Gorica, Jurij Paljk, odgovorni urednik tednika Novi Glas, Gorica, Karjuša Žigon, svetnica Občine Renče - Vogrsko, Miran Pahor, predsednik KO ZB Renče, Vladimir Krpan, predsednik Območnega združenja borcev in udel. NOB Nova Gorica. Ob prvi točki smo podprli izjavo Komisije ZZB Slovenije za mednarodne odnose in predsednika ZZB Janeza Stanovnika, ki izraža tudi stališča borčevske organizacije do govora predsednika Italije Napolitana, ob Dnevu spomina, 10. februarja 2007. V razpravi so udeleženci menili, da je potrebno nekatera zgodovinska dejstva še posebej poudariti.

- Večina Italijanov ne pozna zgodovine midsosedskega odnosov, zato najmanj kar lahko storijo, naj obelodanijo izsledke kulturno-zgodovinske komisije, ki sta jo imenovali obe vladi. Če se z izsledki ne strinjajo, torej če ne štejejo zgodovinska dejstva, naj javno prekličejo, ne pa, da jih izkrivljajo!

- Če opravičilo predsednika države Napolitana hrvaškemu predsedniku Mesiču govori, da ne gre za očitke Hrvaški, pomeni, da se zločini nanašajo na Slovenijo; kar se da razbrati tudi iz tajnega odgovora našemu predsedniku Drnovšku!

- Obegnili smo se tudi na škandalozna stališča naše vlade, pa tudi predsednika Drnovška - da naše, slovenske, posebej še primorske probleme privatizira. Ali se boji, da mu bomo pritrdili? Ljudstvo in njen predsednik morata biti ponosna drug na drugega.

- Naša vlada bi morala spregovoriti o t.i. "optanskih vprašanih" bolj odločno. O ezulih govori ves svet. O naših pregnancijah - političnih in ekonomskih od konca I. svetovne vojne pa vlada molči.

- Odločneje vztrajati, naj Italijani vendar odprejo brezna - fojbe na Bazoviški gmajni in ugotovijo dejansko stanje. Takih pobud je bilo že nič-koliko - tudi s strani Forum za Goriško. - Zaradi stališč ali nestališč naše vlade do teh vprašanj nosijo posledice tudi zamejski Slovenci.

Vendar bi bilo neprimerno, da se sedaj kregamo z našo oblastjo, namesto da bi se strnili ob njej in skupaj branili svoje dostojanstvo. Na potezi je vlada.

Izjavo našega predsednika Janeza Stanovnika v celoti podpiramo. Popravljamo tisti stavek, kjer je zapisano, da je novogoriški župan izročil svojemu kolegu iz Gorice spisek pogrešanih "infojbranih". Spisek je izročil podžupan na pisni ukaz zunanjega ministra dr. Rupla. (Obstaja dokument).

O praznovanju 60. obletnice priključitve Primorske k matični domovini smo sprejeli naslednje stališče:

Na pismo veteranskih organizacij vladi, na čelu z organizacijo TIGR, da bi družno organizirali ljudsko zborovanje na Cerju, se je vlada odločila, da bo svojo proslavo organizirala 15. septembra v Tatrah.

Torej ni za skupno proslavo, zato:

predlagamo, da strnemo dva pomembna dogodka - 60. obletnico priključitve Primorske k matični domovini in 65. obletnico ustanovitve 1. primorskega partizanskega bataljona "Simona Gregorčiča" v enotno zborovanje, ki naj bo po možnosti v Novi Gorici, 8. septembra.

Na Cerju pa naj bi po predlogu v.d. predsednika Društva TIGR organizirali dneve s tematiko:

- Primorski učitelji, izobraženci in duhovniki pod fašizmom
- Dan slovenskih veteranskih organizacij
- Dan slovenskih mladih rodoljubov (šole, društva iz Slovenije in zamejstva)

Glede mnenja primorskih poslancev v Državnem zboru o enotni Primorski regiji menimo, da brez stališč ljudi iz tega prostora ne morejo sprejemati tako pomembne odločitve! Predlagamo javno razpravo o tej problematiki! / Zapisal Vladimir Krpan

Slovenska carina izgublja nekdanjo vlogo pobiralca dajatev na meji

Slovenska carina v novih razmerah, ko bo Slovenija kmalu postala del tako imenovanega schengenskega območja in bodo odpravljene meje s sosednjimi državami, članicami EU, izgublja nekdanjo vlogo pobiralca dajatev na mejah. Njena naloga postaja čedalje bolj zaščita pred nezakonitim vnosom blaga, ki zanj veljajo prepovedi ali omejitve. To so zlasti orožje, mamila in ponarejeni denarji. Pri tem imajo cariniki največ dela ob meji s Hrvaško.

V novi številki Carine, glasila Carinske uprave Slovenije, so zapisali, "da število ponarejenih narašča iz leta v leto. Najpogostejše ponarejajo kovanec za dva evra ter bankovce za sto in dvesto evrov. Nekaj zadnjih odkritih ponarejenih evrov na mejnih prehodih s Hrvaško dokazuje, da prihaja največ ponarejenih skupnega evropskega denarja iz držav zahodnega Balkana, predvsem iz Črne gore in Srbije."

JK

Poziv

Ustavite kemiplas!

Bil je pravi orjak in se je lotil vsakršnega dela, da je lahko preživel svojo sedemčlansko družino, v kateri je bil on edini zaposlen. Delal je na Iplasu na najtežjih in najbolj umazanih delih (čiščenje cistern, uskladiščenje odpadkov ipd.). Sodelavci so vedeli povedati, da se ni "šparal" in da tudi ni ravno pretiraval oz. dlakocepil z varnostnimi ukrepi. Če je bilo treba, je pač ostal v cisterni več časa, kot je bi-

zdela zagonetna, saj nisem mogel spraviti ven iz negujočega medicinskega osebja enega samega jasnega odgovora o vzrokih in naravi njegove bolezni. Vsi so se mi izmikali. Tudi medicinska sestra, znanka iz študentskih let. Zlo v njem pa ga je spodbujalo z vso uničujočo silo in nihče ni mogel tega več zaustaviti. Pokopali smo ga 1971. leta, starega komaj 50 let. Pustil je za seboj nezaposleno ženo s petimi nepreskrbljenimi

normalen dostop do nje. Iz dokumentacije je bilo tudi razvidno, da je bil opravljen preizkus prisotnosti arzena v umrlem delavcu, a ga niso našli v dokazljivi količini. Prisotnosti drugih nevarnih kemičnih sestavin pa niso preverjali, kar je zbuhalo sum, da je bilo morebitno iskanje povezave med zastrupitvijo in Iplasom namerno opuščeno. Pravi vzrok smrti je tako ostal neraziskan. Družina je bila ob sleherni odškodnino, ki bi ji pripadala v primeru povezave smrti z Iplasom, javnost pa ob sleherni informacijo o možni grožnji, ki bi jo lahko predstavljal Iplas.

Dne 4.2.1988, ko še nismo razpolagali z omenjeno medicinsko dokumentacijo, je bil v Dekanih prvi protestni zbor krajanov v zvezi z Iplasom. Na opozorilo o navedeni zagonetni smrti njihovega delavca niso predstavniki Iplasa dali nobenega jasnega odgovora. Prisotni na sestanku pa so vztrajali na tem, da se razčistijo vzroki te smrti in da se opravi analiza zdravstvenega stanja Iplasovih delavcev z ugotavljanjem vrste in pogostosti njihovi-



lo dovoljeno. Bil je zdrav in močan ter je menil, da mu nobena stvar ne more do živga. A, žal, ni bilo tako. Iz službe se je vračal z avtobusom do postaje pod vasjo in nato peš po klancu navzgor v vas. Prav rad sem ga pričakal pred našim portonom in poklepetal z njim par besed. Bil je moj sorodnik, predvsem pa dobričina, toplega pogleda in prijaznih besed...

Začelo se je počasi, a vztrajno in nezadržno. Ni bilo nobenih bolečin. Najprej so mu postajale utrujene noge, nato so mu začele odpovedovati roke itn. Stvar je trajala mesece, dokler ni končal v bolnišnici, najprej v Ankaranu in nato na Nevrološki kliniki v Ljubljani. Obiskoval sem ga redno, tudi v Ljubljani, saj mi je bilo srečanje z njim, tudi potem, ko je bil priklenjen na bolniško posteljo, pravi božji trenutek. Zadeva z njegovo boleznijo pa se mi je

otroki, ki so se preživljali z njegovo skromno pokojnino in pomočjo dobrih ljudi. Nekaj let po njegovi smrti sem v Ljubljani slučajno srečal omenjenega nekdanjega delavca, ki je bil v tujini. Povedal je, da je šlo za zastrupitev vitalnih delov možganov in živčevja in da so imeli prepoved dajanja informacij. Vest me je vrgla pokonci in skupaj z družino smo se dokopali do medicinske dokumentacije, vključno z obdukcijskim zapisnikom, ki je potrdila to diagnozo. Pri tem je bilo zanimivo še to, da te dokumentacije takrat ni bilo na sodni medicini, kjer ji je mesto, kot da je neka dolga roka poskušala preprečiti

vih obolenj. Predstavniki KS je s temi zahtevami seznanil tudi vodstvo ene od pristojnih obalnih zdravstvenih organizacij, kar pa ni bilo sprejeto, češ da bi to pomenilo napad na tovarno. Potem je dolgo časa "vse tiho bilo". Dokler se ni zadnja leta upor proti tovarni širše organiziral in so njegovi nosilci pri zbiranju informacij kar naenkrat zaprepani ugotovili, da obstaja zajeten spisek ljudi (Iplasovih delavcev in bližnjih prebivalcev tovarne), ki so bodisi stravatizirani zapustili tovarno, se ukvarjali s podobnimi zdravstvenimi težavami ali celo umrli. Mar ne bi bilo dostojno, da bi se pristojna zdravstvena ustanova pozanimala za ta spisek in skušala ugotoviti, za kaj gre pri tem. Vsaj danes, trideset let po prvem opozorilu, ko so nas že tako polna usta o zdravem okolju, kvaliteti življenja, trajnostnem razvoju itn.

Milan Gregorič

Na letališču Brnik

Gradnja novega potniškega terminala

Letališče Brnik ima velike razvojne načrte, ker poskuša postati vodilno območje letališče v delu Evrope. Menijo, da bo majhnost v prihodnje lahko postala pomembna prednost, tudi v razmerju do sosednjih letališč v Celovcu, Gradcu, Ronkah in Zagrebu. Zdaj na Brniku grade prvo fazo novega

potniškega terminala, na katerem bo 6.000 metrov novih uporabnih površin. Pomembna novost novega potniškega terminala bodo tako imenovani aviomostovi, skozi katere bodo potniki vstopali v letala. Take naprave imajo sedaj samo večja letališča v tujini. Z zgraditvijo novega potniškega terminala bo Slovenija izpolnila zahtevne

pogoje schengenskega pravnega reda, ki zahteva fizično ločevanje potnikov znotraj schengenskega območja od potnikov z letov iz tretjih držav. Letališče bo vse priprave na Schengen izvedlo pravočasno. Takoj po zgraditvi omenjenega terminala bodo le-tega razširili in nadgradili, tako da bo osrednje slovensko letališče lahko sprejelo 3,5 milijonov potnikov na leto.

Najbolj dejaven pisec s področja marketinga in managementa v Sloveniji

Prof. dr. Gabrijel Devetak predstavil novo knjigo

Univerzitetni prof. dr. Gabrijel Devetak iz Rožne Doline pri Novi Gorici je postal znan in se je v poslovnih in drugih gospodarskih okoljih tudi uveljavil kot najbolj plodovit pisec del s področij marketinga in managementa v Sloveniji. Skupaj je objavil nad 900 bibliografskih enot, kot so knjige, referati, strokovna in znanstvena dela, recenzije pa ekspertize. Bil je mentor nad 350 študentom pri diplomskih delih na univerzah in drugih visokih šolah ter pri magistrskem in doktorskem študiju. Zdaj deluje kot izredni profesor za marketing na univerzi v Mariboru, fakulteti za or-

ganizacijske vede v Kranju, fakulteti za management univerze na Primorskem in na univerzi v Novi Gorici. Nedavno je izšla njegova nova knjiga z naslovom Marketing management, ki obsega kar 408 strani. V njej je razširil in poglobil ugotovitve in spoznanja, ki jih je razvil in utemeljil že v prejšnjih svojih delih. Razgrnil je tudi naloge in probleme, ki jih prinaša globalizacija družbe. Posebno pozornost je avtor namenil usklajenosti strategije marketinga s strategijo razvoja Slovenije. Vanjo bi se morale vključevati tudi strategije in marketingi slovenskih podjetij.

Nova knjiga prof. dr. Gabrijela Devetaka je napisana na visoki teoretični in strokovni ravni, na nekaterih mestih ima celo znanstveni značaj. Težje pa jo bo, menimo, uporabiti kot strokovno pomagalo in priročnik za praktično delo in poslovanje podjetij in celotnega gospodarstva. Novo delo je izdala Fakulteta za management univerze na Primorskem, na predstavitvi v Novi Gorici pa sta o novi stvaritvi prof. dr. Gabrijela Devetaka govorila tudi univ. prof. Franc Bizjak, v imenu univerze v Novi Gorici, ter Joško Štrukelj, nekdanji predsednik občine Nova Gorica.

Priznanja slovenski navtični industriji

Na največji svetovni navtični razstavi, ki v teh dneh poteka v Duesseldorfu, se je slovenska navtična industrija ponovno dobro odrezala. Na sobotni podelitvi naslovov evropske jadrnice leta 2007 je namreč v kategoriji do desetih metrov dolžine slavila jadrnica begunjskega proizvajalca plovil in smuči elan 340. V kategorijo 10 do 12 metrov dolžine pa je nagrado odnesla salona 37, ki jo izdelujejo v Splitu, načrte in razvoj zanjo pa so naredili v blejskem Seawayu.

Kot je sporočil Japac Jakopin, ki je skupaj s svojim bratom Jernejem ustanovitelj in vodja



podjetja Seaway, slovenska navtična podjetja, ki se ukvarjajo z razvojem in

izdelavo plovil, že štiri leta zapored osvajajo naslove najboljših evropskih jadrnic. Tako kot lani sta bila tudi letos kar dva od štirih naslov evropske jadrnice leta povezana s Slovenijo. Jadrnica elan 340 sodi v novo generacijo hitrih potovalnih bark, ki jih po načrtih Roba Humphreysa

izdelujejo v begunjski tovarni. Za salono 37 pa so načrte in razvoj naredili pri Seawayu na Bledu, medtem ko so jo izdelali v AD Plastik Split, katerega solastnik je slovenjgraški Prevent. V preostalih dveh kategorijah za naslove evropske jadrnice leta sta zmagovalca prišla iz Nemčije in Danske. V kategoriji od 12 do 14 metrov je naslov osvojila nemška jadrnica dehlr 44, nad 14 metrov pa danska X-55.

PODJETJE  **ZASTOPA VRSTO PROIZVAJALCEV KMETIJSKIH STROJEV, MED KATERIMI ŽE 40 LET TOVARNO KOSILNIC , 15 LET TOVARNO , TOVARNE , vitli ,  IN LASTNE BLAGOVNE ZNAMKE  IN . LETOS PRAZNUJEMO 80-LETNICO NEPREKINJENEGA DELOVANJA. DRŽIMO BESEDO IN SE PRIPOROČAMO!**

TRAKTORJI



ZA GORIŠKO IN TRŽAŠKO (I)



GORICA, Ul. Terza Armata 179
e-mail: info@terpin.it - www.terpin.it

ZA PRIMORSKO IN NOTRANJSKO (SLO)

nipret d.o.o.

DORNBERK (SLO)
Tabor 64a, www.nipret.si
e-mail: info@nipret.si

Švicarske korenine • Nemško srce
Italijansko oblikovanje

Tel.: (0039) 0481 521951 - Faks (0039) 0481 522601

UGODNI POGOJI - SERVIS - NADOMESTNI DELI

NOVI
GLAS

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.



Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. februarja, ob 14. uri.

Nič ni več, kot je včasih bilo

Trst izginja z zemljevida italijanskega vrhunškega športa

V tokratnem srečanju bomo izjemoma obšli strogo zamejsko športno dogajanje. V središču pozornosti naj bo za spremembo usoda vrhunškega športa v Trstu. Kje so časi, ko so hkrati igrali v A ligi nogometna Triestina, košarkarski Pallacanestro Trieste (in še prej Ginnastica Triestina) ter rokometni Pallamano Trieste, ki je bil poldrugo desetletje celo nepremagljiv na državni sceni! Nekakšno mesto športa z natrpanim vikendom, v katerem skorajda ni bilo mogoče - če so na primer hkrati igrali vsi doma - slediti vsem prvotilgaškim nastopom. Tudi ker so se tu pa tam pojavljali v italijanski eliti odbojkarji, košarkarice, pa hokejisti, vaterpolisti in še kdo.

vse, ki so se pod Svetim Justom ukvarjali s športom ali imeli otroke (tudi poročila z mladinskih tekem v raznih panogah niso nikoli izostala) na kakem prizorišču. Skratka prava športna mrzlica, ki so jo vleki svetli vzorniki. Le-ti so namreč odraščali s teboj v istem bloku in nato postali prepoznavni, v športu so postali nekdo. Seveda je boom omogočil tudi



priliv svežega denarja, ki ga za šport ni manjkalo. Vendar temelji zgodba o uspehu so bili pri skrbi za podmladek, za toliko opevane mladinske sektorje, ki v prenekaterih športih danes ne funkcionirajo več tako, kot bi morali. Mesta športa so danes druga (poleg velemest tudi Bologna, Treviso in zakaj ne, Videm), brez dvoma po zaslugi vložkov navdušenih mogotcev, pa tudi spričo kakovostnega dela z mladimi. Trst pa je medtem zadremal, rekli bi celo, da je trdno zaspal, saj je današnja slika v primerjavi z ne

držijo nogometaši, ki so trdno zasidrani v B ligi, torej na ugledni ravni, ki je tudi to, kar objektivno tu Trst danes zmoro. Košarka je v dvanajstih letih, odkar je z zvezdniki Bodirogo, Gentilejem in Fučko igrala polfinale za državni naslov in finale prestižnega Koračevega evropskega pokala, padla na brezbarvno drugoligaško raven, tudi kakovostnih mladih igralcev, ki bi zasijali široko po svetu, pa razen redkih izjem ne proizvaja več. Pa je pred leti veljala za kovačnico šampionov... Odbojka je po kratkem preblisku za časa Adriavolleya spet utonila v B2 ligo. Peterlinova Sloga med moškimi in svetoivanski Libertas pri ženskah sta na tej ravni sploh največ, kar mesto premore. Tudi mlade sile pa ne obetajo ravno vrhunsko. Rokomet, ki smo se ga pred nekaj tedni že dotaknili v drugi povezavi, kljub kroničnemu pomanjkanju financ vztraja tik

pod državnim vrhom. Kot je za poklicni šport že povsem normalno, dosti domačinov v ekipi ni, vendar tržaški klub - tudi po lanskim zmagi v prvenstvu do 21. leta - ostaja eden vodilnih v Italiji. Če pa so scudetti pred nekaj leti polnili dvorano na Čarboli, je le-ta danes prav turobno prazna, kar kaže da je zanimanje strmo upadlo.

Če za tokrat pustimo ob strani individualne športe, velja omeniti še poskus preporoda vaterpolistov (ki pa menda zmoro le drugoligaško raven), tudi košarkarice iz Trsta in Milj pa so daleč od vrha. Pot si utira, v sicer zelo skromni državni konkurenci, novejša panoga hokej na rolerjih, v kateri Polet Kwins in mestni tekmeč Edera po Škornju le nekaj pomenita. Ne moreta pa preprečiti dejstva, da Trst (pa naj nam bo všeč ali ne) izginja z italijanskega športnega zemljevida.

HC

Peš po Korziki (40)

Med morjem in gorami

23. Zadnji kilometri poti z zadnji-mi atomi moči

V zadnje jutro na poti naju je pospremila grozljiva vlaga. Šotor je bil moker, kot bi ga celo noč zalivali z vodo. Hvala bogu sva imela vso opremo v notranjosti, tako da neposrednih posledic hude vlažnosti nisva čutila. Ko sva se skobacala na svež zrak, se sonce še ni dvignilo izza hribov, tako da je bilo še vedno precej mrzlo. Švicarska ekipa je še spala. Ker sva bila povsem brez hrane, sva se začela takoj potem, ko sva se umila, pasti pod orehovim drevesom tik ob hiši, pod katerim je bilo kar nekaj v lupino skritih orehovih jedrc. Brez tistih nekaj oreščkov bi bilo vse skupaj še precej težje, še posebej zato, ker nam je zakleti E Case postregel še z eno neprijetnostjo. Ko sta se tudi Švicarja skobacala iz šotora, naju je Andrea povabila na zajtrk. Thomas se je ob osmih zjutraj lotil priprave mineštre (edine instant vrečke, ki jima je še ostala), a še preden je voda zavrela, je v gorilniku zmanjkalo petroleja in z dolgimi nosovi smo opazovali, kako se število mehurčkov v vodi zmanjšuje. Namesto toplega obroka smo si potem razdelili paket toast kruhkov, tako da je dobil vsak tri koščke. Prvega smo namazali z medom, potem je tudi tega zmanjkalo. Na drugega smo si namazali topljeni sir, zadnjega pa smo po glju spravili brez vsakršnega dodatka oziroma namaza, skratka, zajtrk je bil zelo zelo skromen in glede na to, da nas je čakalo še nekaj ur hoje po divjini, smo

sto na dva, onadva pa sta se nama zahvaljevala za pijaco, ki nas je grela in je poskrbela za res magičen večer pod zvezdami, ko smo si se-deč ob mizi povedali več, kot bi si, če bi bile glave trezne. Potem ko so izginili za prvim ovinkom, sva ostala v E Case-ju čisto sama. Sonce je vse močnejše gredo, tako da je bil šotor, ki sva ga večkrat obrnila, da bi ga sončni žarki sušili z vseh strani, kmalu popolnoma suh.

Neko čudno počasnost je bilo čuti med pripravi na zadnjo etapo. Bilo je, kot da načrtno zavlačujeva in skušava s počasnim in pikolovskim pospravljanjem opreme še nekoliko podaljšati teh zadnjih nekaj kilometrov oziroma ur, ki so naju ločile od nepreklicnega konca. Kar naprej sem pogledoval proti morju in le težko sem si predstavljal, da bova do cilja hodila pet ur, kolikor je napovedoval vodnik, saj se je zdelo vse skupaj na doseg rok. Če ne bi v minulih dneh že kar nekajkrat okusila, kaj v praksi pomeni rek "okoli riti v žep", bi pričakoval en sam lahkotno lenoben spust.

Okrog pol enajstih, ko sva se le odlepila od E Case-ja, je bilo že za spoznanje prevroče, a me ni po večerni in nočni premraženosti to prav nič motilo.

Prvih nekaj sto metrov sva hodila po stezi, ki je še najbolj spominjala na urejeno sprehajalno pot, potem pa se je začel divji spust. Ves čas sva imela na razpolago pogled na morje, kar je bilo fino, pa tudi nekoliko frustrirajoče, saj pot ni



Na zadnji etapi naju je poleg utrujenosti zaradi pomanjkanja kalorij oviralo tudi mestoma skoraj neprenehno robidovje

pojedli bistveno premalo. Med bednim zajtrkom smo bili precej bolj tihi kot minuli večer. Stisnjeni drug k drugemu, da bi nam bilo bolj toplo, smo s pogledi tavalili proti morju, kjer nas je skrit za manjšim gričem čakal Carge-se oziroma konec poti Tra Mare e Monti. Ko se je sonce prikazalo iz za vrhov hribov in so nas začeli sončni žarki prijetno greti, je bilo vse skupaj naenkrat bolj barvito, kar nam je nekoliko dvignilo moralo.

Thomas in Andrea sta sesula in zložila kar moker šotor, saj sta nameravala tudi v Cargeseju šotoriti, midva z Jano pa sva se odločila še malo počakati. Najin mali šotorček sva izpraznila, ga dobro pretresla, da so letele kaplje rose vsenaokrog, potem pa sva ga obe-sila na strik za sušenje perila. Medtem ko sta onadva zlagala zadnje kose opreme v nahrbtnika, sva se midva malo poigrala z Lirio, kot bi vedela, da se ne bomo nikoli več videli. Tudi Švicarja sta očitno slutila, da bo jutranje slovo dokončno, zato sta nama dala svoja naslova elektronske pošte in naju prosila, naj jima tudi midva zapiševa svoja.

Okrog devetih zjutraj smo si še zadnjič segli v roke. Od srca sva se jima zahvalila za hrano, ki sta jo, kljub temu da je nista imela veliko, razdelila na štiri dele, name-

vodila proti "veliki vodi", ampak je zavijala stran od obale. Ker prazna vreča težko sama stoji oziroma zato, ker nisva že lep čas (jaz vse od večerje v Marignani, Jana pa celo od Ote - to je skoraj 60 ur oz. dva dni in pol) nič konkretnega pojedla, sva bila oba slabotna, tako da je bilo sestopanje po našpičenem skalovju pravi hazard in idealna priložnost za zvin gležnja ali nereden padec. Z vsakim korakom sva bila bolj utrujena. Robidnic, ki jih je bilo v minulih dneh na tone in na katere sva na zadnji etapi zaradi porabe vseh zalog močno računala, kot nalašč ni bilo oziroma so bile obrane.

Spust se je zaključil pri kozji farmi. Med bližanjem sva upala, da bova srečala kakšnega kmeta, ki nama bo prodal malo kozjega mleka in sira ali karkoli drugega, pa ni bilo nikogar. Poleg koz in ovc, ki so le nobno počivale v senci drevesnih krošenj, sva pri kmetiji srečala le še ducat lovskih psov, ki so naju sprejeli s histeričnim lajanjem. Režeji so bili vsi po vrsti verigarji. Z dober meter dolgo verigo so bili priklenjeni vsak k svoji, iz par kosov lesa zbiti "kišti". Nobena od njih si ni zaslužila imena pasja uta, postavljene pa so bile na direktnem soncu, kar mi je kljub oslabljenosti dvignilo pritisk.

/ dalje
Nace Novak

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Torino - Polet Kwins ZKB 7:2.

NOGOMET

Elitna liga: Juventus - Azzanesse 2:0, Monfalcone - Vesna 1:0.

Promotivska liga: Kras Koimpex - Fincantieri 0:2.

1. amaterska liga: Isonzo - Primorec 1:0, Turriaco - Primorje Interland 2:1.

2. amaterska liga: Chiariola - Breg 1:5, Massa - Savodnje 0:1, Zarja/Gaja - Opicina 1:1.

KOŠARKA

C liga: Caurle - Bor Radenska 72:61, Jadran Mark prost.

D liga: NAB - Breg Minimax 61:79, Kontovel - Poggi 77:65, Barcolana - Sokol Ca' d'Oro 67:75.

ODBOJKA

Moška B2 liga: Giorgione - Sloga 3:1.

Moška C liga: Basiliano - Val Imso 3:0, Club Altura - Soča ZBDS 3:2.

Ženska D liga: Sloga List - Fontanafredda 3:0, Bor/Breg Kmec'ka banka - Rovereto 1:3.

Moška D liga: Naš prapor - Artegno 3:1, Travesio - Olympia Tmedia 2:3, CUS - Sloga Teletita 3:0.

Magični časi tednika Trieste sport, ki je z barvnimi stranmi in neverjetno popolnim poročanjem prevzel malodane

tako oddaljenim letom 1990 naravnost žalostna. To potrjuje pregled po športnih panogah: na zeleni veji se

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Težave pri oglaševanju?

Kolikšna je popularnost hrvaškega predsednika Stipeta Mesića v naši matični domovini? Verjetno ne prav velika. Saj veste, nejasna razdelitev ozemelj na mejnih prehodih, dvomi o Piranskem zalivu, dostop do odprtega morja, ekološke ribolovne cone, pa še bi lahko naštevali. Ja, gospod Mesić verjetno res ne bi bil med najbolj dobrodošliimi gosti v Ljubljani. Toda v prejšnjih dneh verjetno ni bilo Slovenca, ki ni bil vsaj v majhni meri in prikrito ponosen na hrvaškega predsednika. Mesić seveda ni bil diplomatski. Je pa povedal to, kar Slovenci čakamo že poldrugo desetletje od izvoljenih predstavnikov v naši domovini. Ja, Mesić je bil na univerzi verjetno res odsoten takrat, ko je profesor razlagal teoretične postavke diplomatskega jezika. "Hvala bogu," je pomislil marsikateri Hrvat (pa tudi Slovenec), potem ko je hrvaški predsednik brez dlak na jeziku odgovoril Napolitanu. Končno! Mi, Slovenija, Ljubljana smo namreč preveč olikani, da bi enkrat pošteno odgovorili na zimzelene propagandistične teme fojb. Očitno so naši politiki takrat, ko je bil Mesić na univerzi od-



ci vedno radi jamramo, a potem ostane vse med štirimi stenami naše ljube domovine. Jamramo, da Italijani odlično prodajajo svoje argumente. Da potvarjajo resnico in na veliko oglašujejo svojo vizijo povojne zgodovine.

Ja, toda pri tem se postavlja vprašanje, kako znajo Slovenci oglaševati in "prodajati" svoje argumente. Na to vprašanje lahko odgovorimo s praktičnim primerom. Kako s(m)o se Slovenci odzvali na Srce v breznu? Izvrstno. Slovenska nacionalka je film predvajala ter nato v studiu z gosti debatirala o njegovi spornosti. In zadeva je bila s tem zaključena. Nihče se potem na sporni film ni več obračal. V Italiji pa je film prikazal jasno sliko: banditski partizan, ki pobija nesrečne in uboge Italijane. Zakaj ni Slovenija odločneje reagirala na vse to? Najmanj, kar bi lahko storila, je to, da bi posnela podoben film na tematiko italijanske fašistične okupacije. Nekoliko bolj zavzeto bi se lahko tudi "borila" za mednarodno priznanje že obstoječega dokumentarja, "Fascist legacy", ki ga je posnela BBC. Veliko nam pove že sama primerjava angleškega dokumentarja, ki ga je posnela ena izmed najbolj verodostojnih televizijskih hiš, v nasprotju s fiktivskim filmom, ki je nastal v propagandne namene kot oglaševanje 10. februarja in novoustanovljenega italijanskega Dneva spomina. Jasno je, da Slo-

venija nima tolikšne mednarodne avtoritete kot Italija. Jasno pa je tudi, da bi lahko Slovenija vložila malo več truda v oglaševanje že obstoječih visokokakovostnih produktov. In še zadnja nota v zvezi z oglaševanjem lastnih argumentov. Italija in Slovenija se že ves povojni čas kregata glede medvojnih in povojnih grozot. In na podlagi teh kreganj je nastala italijansko-slovenska mešana zgodovinska komisija, ki je izdelala skupni zgodovinski dokument iz obdobja 1880-1956. Leta 2001 je bil t.i. pravni dokument objavljen. In kaj potem? Vse tiho je bilo. V Sloveniji ga sicer pozdravljajo, Italija pa se pretvarja, kot da bi ne obstajal... Ja, seveda, dokument je namreč jasno naglasil, da pri foj-bah ni šlo za genocid, ampak za ideološke poboje. In na laž postavi teorijo o etničnih čistkah. No, spor se je nazadnje pogladil... Evropska razsežnost 21. stoletja, v katero vstopa tudi Hrvaška, to zahteva. Vse je spet v redu in Evropa je zadovoljna. Do naslednjega 10. februarja, ko se bodo ob naslednjem Dnevu spomina spet razvela čustva. Bogve, ali bo Stipe Mesić takrat še tako bojevit...

Andrej Černic

Odprto pismo duhovnikov Novogoriškega pastoralnega območja

Italijanskemu predsedniku Giorgiu Napolitanu!

Špoštovani gospod predsednik Republike Italije, Giorgio Napolitano!

Duhovniki, ki opravljamo svoje poslanstvo v goriškem delu koprške škofije, se oglašamo ob Vašem letošnjem nagovoru na Dan spomina. K temu se čutimo poklicane iz duha tisočletne oglejske duhovne in pastoralne izkušnje, ki je snovala in izoblikovala večnaročno duhovno in kulturno podobo tukaj živčih ljudi, ki so sodelovali in tekmovali v medsebojnem spoštovanju identitete, jezika in samobitnosti. Drugi razlog za naš odziv na Vaš govor je zgodovinska izkušnja primorskih duhovnikov v zahodni Sloveniji. Naši predhodniki so morali v času med I. in II. svetovno vojno, združeni predvsem v organizaciji Zbor svečnikov sv. Pavla, zvesti evangeliju in v spoštovanju oglejske pastoralne izkušnje z velikimi žrtvami in v preganjanjih braniti kulturno ter jezikovno identiteto tistega dela slovenskega naroda, ki so ga po I. svetovni vojni priključili Kraljevini Italiji. Pridružujemo se Vam, ko se sklicujete na moralno dolžnost vzpostavljanja resnice glede obravnavanja krutih dogodkov, ki so jih pretrpeli mnogi ljudje. Dovo-

lite, da postavimo dogajanje v zgodovinsko zaporedje: primorski Slovenci pod italijanskim fašizmom, osrednja Slovenija po letu 1941 pod nasilno italijansko okupacijo in kasneje Italijani pod komunizmom na tem ozemlju, na katerem si Slovenci in Italijani prizadevamo za dobre sosedske odnose, kar je že zdavnaj preraslo v ponovno vzpostavljeno prijateljstvo in sodelovanje, česar pa Vaš nagovor ne upošteva, oziroma zaobide. Italijanska okupacija Slovenije leta 1941 je povzročila razkol in notranjo tragedijo našega naroda, iz česar izvira najprej naša narodna nesreča, ki pa je nekaj let kasneje prizadela tudi del Italijanov na Primorskem. V mnogih letih, preden se je omehčala meja, so nas ob njej in nas tudi danes povezujejo mnogoterata skupna srečanja, prireditve, pogovori in programi. Na ravni iskanja resnice tistih in današnjih časov bi posebej izpostavili prizadevanja čezmejnega društva Concordia et Pax, ki ima svoj sedež v Novi Gorici in Gorici. Leta 2003 smo v društvu objavili publikacijo: Slovensko-italijanski odnosi 1880-1956 (Rapporti Italo-Sloveni 1880-1956), ki je sad skupnega prizadevanja in je poročilo slovensko-italijan-

ske zgodovinsko-kulturne komisije. V delu svojega govora se sklicujete na izjave profesorja Paola Barbija, kar iz strokovnega zgodovinskega gledanja ne more biti izhodišče, saj odraža nepoznavanje celovitejših spoznanj, do katerih je prišla stroka.

Iskre smo solidarni z bolečino vsakogar, ki je bil sam ali so bili njihovi potomci žrtve zločinskih dejanj zoper svobodo, življenje in pojest - da ostanemo pri resnici! - tako pred II. svetovno vojno, v vojnih letih in po koncu vojne.

V teh okrutnih dogajanjih so se zvrstili dejavniki, ki so se sklicevali na tisti čas vladajoče ideologije v Italiji, Avstriji in Nemčiji, Sloveniji ali točneje v Jugoslaviji. Vsaka krivica, vsak zločin, vsako dejanje zoper bližnjega ali katero koli skupino je vredna spomina tudi zato, da se z vso spoštljivostjo bližamo usodam ljudi in dejstvom v teh obmejnih krajih čim bolj objektivno in spravno glede na to, da so grozote, ki se jih upravičeno spominjate italijanski sosedje, obenem tudi naše slovenske strahote, o katerih smo pri nas lahko odprto spregovorili šele po doseženi samostojnosti Slovenije.

V Vašem govoru žal ne čutimo pomembnega koraka k resnici,

poznavanja zgodovinskih okoliščin in predvsem obsega tragičnih dogajanj ob aretacijah, izvensodnih procesih, pobojih, breznih in odhodu dela Italijanov iz nekaterih obalnih predelov Slovenije. Pomislili niste niti na množične odhode in pobege tisoče in tisoče Slovencev, ki so se zaradi komunističnega jarma neposredno po vojni razselili po vsem svetu in mnogi izmed njih so našli vmesno začasno zatočišče tudi v Italiji.

Med vojno in po njej so se dogajala enaka zločinska dejanja, ki se jih spominjate v Italiji, tudi nad Slovenci, le da so bila nad nami še bolj brezobzirna in množična. Kolikor nam je znano, so se podobna zla dejanja dogajala tudi v Vaši domovini, gospod predsednik, v krajih, kjer so začasno zavladali komunistični revolucionarji in so samo zaradi njihove omejene oblasti tudi zločini omejeni in, čemur se čudimo, premalo znani, če ne celo prikriti in neznani. Del dolga do resnice, o kateri govorite, je tudi v zgodovinski ter moralni moči in dolžnosti povezovanja dogajanj v tem delu Evrope.

Gospod predsednik, če se ustavimo pri breznih, menimo, da Vam ni neznano, da so v prvih mesecih po končani vojni akterji revolucije brezobzirno in brez civiliziranih, da ne rečemo etičnih, postopkov polnili več kot 500 brezen, ki so raztresena po vsej Sloveniji. Revolucionarni oblastniki so vanje zmletali pretežno hrvaške, srbske in slovenske može, fante, ženske in celo otroke.

Na Goriškem, zlasti v mestu Gorica, je v 40-ih dneh po končani II. svetovni vojni izginilo okrog 900 ljudi, pri čemer so si podajali zločinske roke tako Italijani kot Slovenci, ideološko usmerjeni komunisti.

To, da danes brezna poznamo v Republiki Sloveniji, gospod predsednik, nič ne pove o zločinskosti Slovencev ali Slovanov, pač pa o zločinskosti komunističnih revolucionarjev italijanske in slovenske narodnosti. Oni so metali mučene, napol mrtve in mrtve žrtve v brezna najbližjih gozdov, ki so danes pač v naši državi.

Da je Evropa doživljala prepletanje kulture in barbarstva, kakor pravite, se ne da zanikati. Na tem ozemlju se to ni dogajalo na narodnostni podlagi ali jezikovni pripadnosti, ampak na podlagi moralne kakovosti ljudi, v 20. stoletju žal predvsem glede pripadnosti ideologijam, ki so se zvrstile na tem ozemlju v znanim časovnem zaporedju: fašizem, nacizem, komunizem. Za ponazoritev ideološko motiviranih umorov po končani vojni spomladi leta 1945 - med Milanom, Bologno in Gorico so brezna, ki še niso prešeta in raziskana.

Eksodus Slovencev na Goriškem je začel že davnega leta 1918, zaradi pritiska na našo istovetnost, svobodo, narodnost, življenje in premoženje. Po II. svetovni vojni je samo s tržaškega dela Primorja iz svojih domov v svet odšlo okrog 5000 Slovencev! V tem okviru se čudimo, da še vedno ni po sodobnih evropskih kriterijih, razen na cerkvenem po-

dročju, vzpostavljeno narodnostno in kulturno vprašanje slovenskih rojakov, živčih v krajih, ki danes pripadajo Italiji.

Vašo domovino, gospod predsednik, so med II. svetovno vojno in po njej k sreči rešili in demokratizirali od zunaj, čeprav to ne pomeni, da ste razčistili svojo držo do teh zgodovinskih in moralno težkih časov.

Mi smo dosegli demokratične standarde pol stoletja kasneje, ves čas pa smo si prizadevali ohranjati sokove in vrednote, za katere dolgujemo prvo hvaležnost našim prednikom in Ogleju, saj smo prav s to bogato dediščino vstopili na oder dedne Evrope. Gospod predsednik, menimo, da je potrebno povedati tudi to, vse to, kar smo zapisali v našem odprtem pismu javnosti in v tem okviru posredovati sporočila sožitja, spoštovanja, enakovrednosti in sodelovanja rodovom, ki prihajajo.

Kot kaže, se bomo morali v Evropi prav vsi še zelo potruditi, da se bomo približali zakonitosti sožitja, da se ne bomo vrnili k barbarstvu 20. stoletja. Pridružujemo se nedokončani nalogi prečiščevanja in dopolnjevanja spomina, ki, kot vse kaže, postaja vedno bolj ne le "naš", ampak skupen. V tem duhu parafraziram Jezusovo novo zapoved: "Spoznaj, spoštuj in ljubi domovino svojega bližnjega, kakor svojo lastno!"

Z vsem spoštovanjem in dobri mi željami,

Aleš Rupnik, dekan
tajnik Novogoriškega
pastoralnega območja

Izjava predsednika ZZB NOB Slovenije Janeza Stanovnika

Ob govoru predsednika Republike Italije Giorgia Napolitana

Predsednik Republike Italije Giorgio Napolitano je 10. februarja 2007 ob "Dnevu spomina" in v zvezi z dogajanjem pred 60 leti govoril o "slovenskem ekspanzionizmu", "barbarstvu" slovenskih sosedov in "pohodu sovraštva" in "krvoločnega besa", ki naj bi bil povezan s "priključitvenim naklepom, ki je prevladal v Mirovni pogodbi iz leta 1947 in je dobil grozeče oblike etničnega čiščenja."

Cilj je torej jasen: diskvalifikacija Mirovne pogodbe in s tem razmejitve, kakršno je odločila Mirovna konferenca, na kateri je sodelovalo in jo podpisalo 20 zaveznih držav. Mirovna pogodba ni bila naklonjena "priključitvenim naklepom" jugoslovanskih zaveznikov, ampak je bila posledica skrbno pretehtanega "etničnega balansa", ne pa "etničnega čiščenja", o kakršnem govori predsednik Napolitano. Izziv je zelo resen in se zato ne moremo strinjati, da "se s tem nima smisla ukvarjati."

Sovražni govor predsednika Napolitana je docela naravno izzval reakcijo predsednika naše Republike, kakor tudi sosednje Hrvaške. Ker pa predsednik dr. Drnovšek besedila svojega odgovora predsedniku Napolitanu ni odkril javnosti - očitno v težnji, da ne bi javnost še bolj razburil, kot je to že napravila polemika med njegovim italijanskim in hrvaškim kolegom - smatramo v Zvezi borcev za svojo dolžnost, da opozorimo javnost na nekatera zgodovinska dejstva - in to izključno na osnovi italijanskih dokumentarnih virov:

Benito Mussolini je že 22. februarja 1922 - še preden je prišel na oblast - napovedal v Pulju: "Ko se srečamo s takšno raso, kot je slovenska - ne smajvredna in barbarska - ne smemo proti njej igrati politike sladkorčkov, ampak po-

litiko palice ... Ne bojimo se več žrtev... Meje Italije morajo potekati na Brennerju, na Snežniku, na Dinarskem gorstvu... Mislim, da se sme z vso lahkoto žrtvovati 500.000 barbarskih Slovanov za 50.000 Italijanov..."

12. septembra 1920 pa je govoril zopet v Pulju: "Jadransko morje, ki je naš zaliv, mora za uresničitev sredozemskih sanj priti iz rok nižje, barbarske rase, kakršna je slovenska, v naše roke."

Ali te izjave ne govore o "barbarstvu" in "razizmu"? Čigavem? Grof Galeazzo Ciano di Cortelazzo, zet Benita Mussolinija in med vojno italijanski minister za zunanje zadeve, sporoča v svojem dnevniku z dne 5. januarja 1942, da je sprejel glavnega tajnika fašistične stranke za Julijsko krajino Alda Vidussonija, in piše: "Obrazil mi je svoje krvave namene zoper Slovence. Namerava vse pobiti. Opozoril sem ga, da jih je milijon. 'Ni važno', je odločno odgovoril 'delati moramo tako kot naši predniki v Eritreji in vse pokončati.'"

Potem ko je Mussolini z agresijo anektiral južni del Dravske banovine, je 31. julija 1942 - sedaj kot Duce - na posvetovanju vojaških poveljnikov v Gorici takole govoril o okupiranem delu Slovenije: "Ta dežela se je tako izrodila, da bo treba strupeni sad pokončati z ognjem in mečem... Storili bomo tako, kakor je Julij Cesar z nepokorno Galijo: požgal je uporne vasi do tal, poklal vse moške ali jih pobral v vojsko, ženske, starce in otroke pa je odpeljal v suženjstvo daleč od doma..."

Kdo je uprizoril "pohod sovraštva in krvoločnega besa"?

V arhivu shranjen zapisnik s tega sestanka sporoča še o naslednjem povelju Duceja: "Nisem proti množični preselitvi prebivalstva ... Ta ljudstva si bodo zapomnila, da je zakon Rima neupogljiv. Uka-

zujem izvajanje tega zakona..."

Mar to ni "etnično čiščenje" kot so ga tedaj imenovali "bonifica etnica"? Poveljnik XI. armadnega zbora Mario Robotti pa je Mussolinijeva povelja 12. avgusta 1942. leta takole sporočil svojim podrejenim: "Višja oblastva ne nasprotuje temu, da bi internirali celotno slovensko prebivalstvo in na njegovo mesto naselili Italijane..., z drugimi besedami: izenačiti narodnostne in politične meje..."

Mar te besede ne govore jasno o "ekspanzionizmu", toda ne slovenskem?

Robotti je še naprej tolmačil Mussolinijevo povelje:

"Torej popolna izpraznitev... Naj vas ne briga trpljenje prebivalstva... Razume se, da interniranje ne izključuje streljanja vseh tistih, ki so krivi ali sumljivi komunističnega delovanja..."

"Za vsako ceno je treba obnoviti italijansko prevlado in ugled, pa čeprav bi morali izginiti vsi Slovenci in bi morala biti uničena vsa Slovenija..."

Zato tudi ne preseneča lastnoročno pripisano navodilo generala Robottija načelniku štaba Annibale Gallu 4. avgusta 1942: "Ubija se premalo!"

Premalo! Podrobna znanstvena raziskava je do danes ugotovila, da je bilo od italijanskih okupacijskih oblasti usmrčenih 1.569 Slovanov in Slovencev. Imena in priimki usmrčenih talcev, obsojencev in popolnoma naključno odbranih vaščanov so ugotovljena v slovenskem Inštitutu za novejšo zgodovino. Prav tako pa je slovenska znanstvena raziskava ugotovila imena in priimke po vojni pogrešanih - "infojbiranih" - prebivalcev goriške in tržaške pokrajine. Seznam teh 1.500 žrtev je goriški župan izročil svojemu kolegu čez mejo in predse-

dnik Napolitano je brez dvoma o tem seznanjen.

Poročilo mešane zgodovinsko-kulturne komisije, ki sta jo leta 1993 ustanovila ministra Andreatta in Peterle, je po sedmih letih pedantnega znanstvenoraziskovalnega dela prišlo do ugotovitev, ki jih italijanske oblasti - vključno s predsednikom Republike - vztrajno ignorirajo. Vse, kar se je dogajalo pred 9. majem 1945, se zavija v temo in pozabo, obžalovanja in obsodbe, vredna maščevanja, po tem datumu pa se napihujejo in dramatizirajo, kot da ne bi imela svojega vzroka v tem, kar se je dogajalo pred tem, med vojno.

Naj citiramo samo tri ključne ugotovitve slovensko-italijanskega zgodovinskega poročila: "Okupacijski režim je temeljil na nasilju, ki se je izražalo v vsakodnevnih prepovedih, v konfinacijah, deportacijah in internacijah..., v procesih pred vojaškimi sodišči, v zaplembah in uničenju premoženja, v požigih domov in vasi. Bilo je na tisoče mrtvih: padlih v bitkah, obsojenih na smrt, ustreljenih talcev, ubitih civilistov. V taborišča je bilo odgnanih okoli 30.000 ljudi, večinoma civilistov, žensk in otrok. Mnogi so od trpljenja umrli..."

"V dneh po 8. septembru 1943 so pripadniki italijanskih oboroženih sil in italijanske civilne uprave lahko nemoteno zapustili slovensko ozemlje in to celo s pomočjo domačega prebivalstva..."

"... so Italijani naklonjeni prebivalci Julijske krajine doživljali jugoslovansko zasedbo kot najtežje trenutek v svoji zgodovini, tudi zato, ker jo je na Tržaškem, Goriškem in Koprskem spremljal val nasilja, ki se je izražal v aretacijah več tisočev, po večini Italijanov, a tudi Slovencev, ki so nasprotovali jugoslovanski komunističnemu političnemu načrtu - del aretiranih je bil v presledkih izpuščen: v stotinah naglo izvršenih obsodb - žrtve so bile večinoma vržene v kraška brezna, imenovane foybe - ter v deportaciji velikega števila vojakov in civilistov, ki so deloma

shirali ali bili ubiti med deportacijami..."

To so žalostna dejstva maščevanja, ki jih obžalujemo in obsojamo.

To smo jasno povedali in zapisali v svoje dokumente že pred nekaj leti in to stalno ponavljamo. Z italijanske strani pa do tega dne ni prišlo nobeno obžalovanje ali obsodba za dejanja, ki so povzročila to maščevanje.

Seveda smo tudi prepričani, da nove Evrope ni mogoče vzpostavljati z recidivi njene najbolj mračne preteklosti, z obnavljanjem duha mržnje s ponavljanjem enostranskih obtožb in širjenjem vsakršnega sovraštva in delitev med narodi.

Ob 60-letnici zavezniškega izkrcavanja v Normandiji je predsednik Francoske republike govoril

modre besede:

"Ponujamo zgled francoskokenemške sprave, da svetu pokažemo, da sovraštvo nima prihodnosti!"

Iz tega moralnega načela je zrasla Evropska unija. Mi delimo ta načela in zato vsestransko podpiramo naše članstvo v Evropski uniji. Prav zato pa obžalujemo, da nas predsednik sosednje Republike in predstavnik Komisije EU prisiljujeta, da ju moramo spomniti na nekatera dejstva, ki obujajo sovraštvo iz preteklosti. Tragičnih dogodkov iz preteklosti ne moremo pozabiti, oni morajo ostati svarilo, da se kaj takega ne bi nikdar ponovilo, ne pa da s sovraštvom zastrupljajo duše novih generacij.

Janez Stanovnik,
predsednik ZZB NOB Slovenije

Protestna izjava Foruma za Goriško

Forum za Goriško obžaluje in obsoja, da nekateri politiki v sosednji Italiji, ki se spominjajo tragičnih dogodkov ob koncu druge svetovne vojne, uporabljajo žaljive in ponižujoče izraze do sosedov in pozabljajo na trpljenje, ki ga je v preteklosti povzročala italijanska soldateska. Pozabljajo na zločine zoper človeštvo, ki so jih v imenu višje kulture zakrivila prav italijanska politika imperializma in fašizma in na gorje, ki so ga storili Slovincem. Vsakdo ima pravico in dolžnost spominjati se mrtvih. To je človeško, humano in krščansko. A nihče nima pravice za politične interese na račun lastnih mrtvih žaliti druge, izkrivljati zgodovino in netiti nestrpnost. Forum za Goriško verjame, da je prihodnost Evrope potrebno graditi na prijateljstvu, spoštovanju različnih kultur, na strpnosti, na demokraciji, na antifašizmu in antitotalitarizmu. V tem duhu podpiramo vse demokratične sile in dobro misleče ljudi v Italiji, v Sloveniji in v Evropi, ki se upirajo izkrivljenemu obravnavanju zgodovine. Evropa je v preteklem stoletju zaradi manipulacij z zgodovino in sebične vere v večvrednost določenih narodov in kultur, skoraj izkravala. To se ne sme več ponoviti. Pred zakonom in zgodovino moramo biti vsi enaki. Nihče ni več vreden od drugega, nobena bolečina ni več vredna od druge. Zgodovino je potrebno poznati tako, kot je bila v resnici, da se bomo končno lahko vsi iz nje kaj naučili. Skrajni čas je, da se v Sloveniji in v Italiji konča medijska vojna zoper pridobitve antifašističnega boja v Evropi. Forum za Goriško zato:

- zahteva, da slovenska državna politika pred svetom Evrope, Nato paktom, Združenimi narodi in Evropsko zvezo zaščiti Primorsko in Slovenijo pred poskusi narodne, politične, kulturne in gospodarske destabilizacije.
- zahteva, da slovenska državna politika zaščiti zgodovinske zasluge primorskega antifašističnega upora (od primorske duhovščine do partizanskega boja) za lastno svobodo in svobodo Evrope.
- zahteva, da slovenska država zaščiti zgodovinski spomin na trpljenje Primorcev zaradi ekspanzionističnih teženj sosednje države vse od leta 1915 dalje.

FORUM ZA GORIŠKO, mag. Boris Nemeč, predsednik